

Zdravotně
sociální fakulta
Faculty of Health
and Social Sciences

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

**Život Ukrajinců (včetně dalších vybraných
národností) a jejich integrace v Jihočeském kraji**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Studijní program:
REHABILITACE

Autor: Oksana Lisovol

Vedoucí práce: doc. Mgr. et Mgr. Jitka Vacková, Ph.D.

České Budějovice 2019

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci s názvem *Život Ukrajinců (včetně dalších vybraných národností) a jejich integrace v Jihočeském kraji* jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby bakalářské práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé bakalářské práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 03.5.2019

.....

Oksana Lisovol

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucí mé bakalářské práce doc. Mgr. et Mgr. Jitce Vackové, Ph.D. za odborné vedení a cenné rady. Dále děkuji všem informantům, kteří se podíleli na výzkumném šetření, za jejich čas a ochotu podělit se o své názory a zkušenosti.

Život Ukrajinců (včetně dalších vybraných národností) a jejich integrace v Jihočeském kraji

Abstrakt

Cílem mé bakalářské práce je popsat život Ukrajinců, Rusů a Kazachů na území České republiky, jak probíhá jejich integrace v jazykové, ekonomické, sociální a kulturní oblasti. Konkrétně se zaměřuje na cizince, kteří žijí v České republice v Jihočeském kraji. Vybrala jsem cílovou skupinu cizinců, protože sama jsem cizinka a to mě inspirovalo, abych popsala život svých krajanů a jiných vybraných národností v České republice v Jihočeském kraji. Zároveň pro mě bylo obohacující nahlédnout do této problematiky jiným úhlem pohledu a připomenout si vlastní zkušenost.

Informace jsem získala od informantů pomocí kvalitativní výzkumné strategie společně s kombinací narativního rozhovoru s rozhovorem strukturovaným. Cílové otázky byly zaměřeny na proces integrace cizinců v různých oblastech z jejich subjektivního hlediska do české společnosti a jejich osobní důvody migrace do České republiky. Další otázky byly zaměřeny na to, jak vnímají Ukrajinci, Rusové a Kazaši svůj život na území České republiky. Pro sbírání dat jsem použila v mé bakalářské práci techniku snowball sampling. Celkem se zúčastnilo výzkumu 10 cizinců, kteří pobývají legálně v Jihočeském kraji. Při provádění rozhovorů se již odpovědi informantů opakovaly, bylo tedy možné výzkum zastavit při počtu 10 osob. Pro zpracovávání výsledků jsem použila zakotvenou teorii společně s metodou kódování.

Z výsledků výzkumu je patrné, že každý cizinec prochází procesem integrace, ale každý informant měl různé důvody migrace a výsledky integrace jak pozitivní, tak i negativní. Bylo zřejmé, že v jazykové oblasti cizinci nejsou rodilí mluvčí, proto se často setkávají s předsudky nebo diskriminací, ale v oblasti kultury se jim naopak otevírají nové možnosti k poznání české kultury, zvyků a tradic. V oblasti ekonomické využívají různé prostředky, možnosti pro získání práce, pro svou soběstačnost. V sociální oblasti využívají možností setkávání a komunikace s místním obyvatelstvem, stejně tak jako se svými krajanými. Bylo zajímavé sledovat, jak proces integrace probíhá u každého informanta jinak, přestože mají mnoho společného a musí překonávat podobné překážky.

Klíčová slova

Integrace; cizinec; diskriminace; Ukrajinci; Rusové; Kazaši; Česká republika.

Life of Ukrainians (Including other selected nationalities) their integration in the South Region

Abstract

The aim of the bachelor thesis is to describe the lives of Ukrainians, Russians and Kazakhs in the territory of the Czech Republic and their integration in the linguistic, economic, social and cultural spheres. Specifically, the thesis is focused on foreigners who live in the Czech Republic in the South Bohemian Region. I have chosen a target group of foreigners because I am a foreigner as well and this inspired me to describe the lives of my compatriots and other selected nationalities in the Czech Republic in the South Bohemian Region. At the same time, it was enriching for me to look into this issue with a different point of view and to remember my own experience.

I have obtained the information from the informants via a qualitative research strategy along with a combination of a narrative interview and a structured interview. Target questions were focused on the foreigners' integration process in different fields into the Czech society from their subjective point of view and on their personal reasons for migration to the Czech Republic. Other questions were focused on how Ukrainians, Russians and Kazakhs perceive their lives in the territory of the Czech Republic. For the data collection, I have used in my thesis a technique of snowball sampling. Altogether, 10 foreigners residing legally in the South Bohemian Region participated in the survey. It was possible to stop the research at the number of 10 participants, as the respondents' answers were repeated in the interviews. To process the results, I have used a grounded theory along with a coding method.

It is obvious from the research results that every foreigner is going through the integration process, although each informant had different reasons for migration and the results of integration both positive and negative. It is clear the foreigners are not native speakers in the given language area, therefore they often face up to prejudices or discrimination, however in the field of culture, there are new opportunities to learn the Czech culture, customs and traditions. In the sphere of economics, the foreigners use different means or possibilities to obtain a job and their self-sufficiency. In the social field, they have the opportunity to meet and communicate with the local population, as well as with their countrymen. It was interesting to see how the process of integration is

going on by each informant, although they all have a lot in common and have to overcome similar obstacles.

Key Words

Integration; stranger; discrimination; Ukrainians; Russians; Kazakhs; Czech Republic.

OBSAH

ÚVOD.....	10
1 SOUČASNÝ STAV	11
1.1 Migrace Ukrajinců	11
1.1.1 Menšina v České republice	12
1.1.2 Majorita ve vztahu k menšině.....	15
1.1.3 Diskriminace u Rusů a Ukrajinců.....	15
1.1.4 Imigrant a základní skupiny.....	16
1.1.5 Azylantí a uprchlíci v České republice	16
1.1.6 Integrace cizinců	17
1.2 Historie.....	18
1.2.1 Historie Kazachstánu	18
1.2.2 Historie Ukrajiny.....	20
1.2.3 Historie Ruska	24
3.1 Zákony.....	26
3.1.1 Zákon 326/1999 Sb.....	28
3.1.2 Zákon 325/1999 Sb.....	29
3.2 Koncepce integrace cizinců.....	29
3.2.1 Cílová skupina	30
3.2.2 Principy a priority	30
4 CÍL PRÁCE A HYPOTÉZY	32
4.1 Cíl práce a výzkumné otázky	32
4.2 Výzkumné otázky.....	32
4.3 Operacionalizace pojmů.....	32
5 METODIKA	34
5.1 Použité metody a techniky sběru dat.....	34
5.2 Charakteristika výzkumného souboru.....	35

5.3	Proces sběru dat.....	36
5.4	Etická pravidla	36
6	VÝSLEDKY	37
7	DISKUZE	66
8	ZÁVĚR.....	71
9	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	73
10	SEZNAM OBRÁZKŮ A TABULEK	77
11	SEZNAM PŘÍLOH.....	78
12	SEZNAM ZKRATEK	125

ÚVOD

Současný stav k 31. 12. 2018 pobývalo legálně na území České republiky celkem 524 142 cizinců, z toho většina (281 489 neboli 53,7 %) na základě uděleného povolení k trvalému pobytu (údaje Ředitelství služby cizinecké policie). Z tohoto počtu bylo na území ČR 113 397 Ukrajinců, je tedy zřejmé, že představují významný podíl cizinců, kteří se na našem území chtějí integrovat. I přesto, že jsou Ukrajinci (a občané bývalých států SSSR) svou kulturou, jazykem i zvyky velmi blízcí občanům České republiky, setkávají se v rámci začleňování s mnoha bariérami, které brání efektivní integraci a prodlužují proces adaptace. Cíl práce je popsat život (v rámci narativního interview) Ukrajinců na území České republiky. Zjistit, jak probíhá integrace Ukrajinců a dalších vybraných národností z jejich subjektivního hlediska, a to ve vybraných oblastech integrace (např. v rámci získávání zaměstnání, v oblasti sociálního začleňování; překonávání jazykové bariéry; apod.) Zvolenou metodikou je kvalitativní výzkumná strategie, technika narativního interview, společně se strukturovaným rozhovorem s otevřenými otázkami. Výzkumný soubor představují Ukrajinci, dále vybrané národnosti (představitelé z Kazachstanu a Ruska). Stratifikační kritéria výběru jsou následující: délka pobytu (do 5 let, 5-10 let, 11 a více let); pohlaví; generace (mladá do 18-29; střední 30-50.) Sběr dat probíhal metodou snow ball sampling. Přínosem práce je samotný autobiografický popis života Ukrajinců a jejich národností s možností vhledu do jejich prožívání, popisu toho, jak je obtížné/jednoduché vstoupit do České republiky. Dalším přínosem je charakteristika pozitiv a negativ v rámci integrace těchto národností do ČR toto může sloužit jako podnět pro neziskové organizace k využívání specifických metod a technik sociální práce určených k odstraňování bariér v integraci.

1 SOUČASNÝ STAV

1.1 Migrace Ukrajinců

Migrace je dle Jandourka (2007) pohyb jedince, skupin nebo komunity v geografickém prostoru, a to z různých důvodů jako např. ekonomických, kulturních, náboženských apod. Dále je spojena s přechodnou nebo trvalou změnou místa pobytu, ať už dobrovolně či nikoliv (Jandourek, 2007).

Migrace se rozděluje dle Heniga (2007) na dvě hlavní kritéria: interní a mezinárodní migrace. Dále tento autor uvádí, že interní migrace znamená pohyb jedince, skupin nebo komunity uvnitř státu a mezinárodní migrace je definovaná jako pohyb mimo státní hranice. Tato základní kritéria Henig (2007) zařadil do "typologie migrace".

Podle terminologického slovníku MVČR (2016) se rozděluje mezinárodní migrace na imigraci a na emigraci.

„Emigrace – změna místa pobytu směrem z území domovského státu; emigrace je procesem, při němž obyvatelé opouštějí své domovské státy s cílem usídlit se v zahraničí.“ MVČR (2016, s.15)

„Imigrace – změna místa pobytu směrem na území jiného než domovského státu; imigrace je procesem při němž se na území států usídlují cizinci (viz. definice cizince).“ MVČR (2016, s.25)

Henig (2007) uvádí další zajímavé významy pro migraci, např. „kritérium příčin“. V této oblasti Henig (2007) rozděluje migraci na dobrovolnou a nedobrovolnou. Dobrovolná migrace je akt, kdy se občané z cizí země vědomě nebo dobrovolně rozhodnout přestěhovat se do jiné země, např. za účelem hledání nové práce, případně studia (Henig, 2007). Další migrace je nedobrovolná: „Jedná se o migraci, které předcházela akt nedobrovolného rozhodnutí migrovat. Může se jednat o důvody politické, náboženské, environmentální apod.“ (Henig, 2007, s. 36). Dále Henig (2007) uvádí, že nedobrovolná migrace má dvě možnosti: vnucená a vynucená. Vnucenou migrací se rozumí nerovné a mocenské síly a vztahy mezi lidmi (Henig, 2007). O vynucené migraci hovoří Henig (2007) například ve válečné situaci, když jsou osoby nuceni vycestovat nebo dochází doslova k vyhánění tamního obyvatelstva. Vynucenou migrací

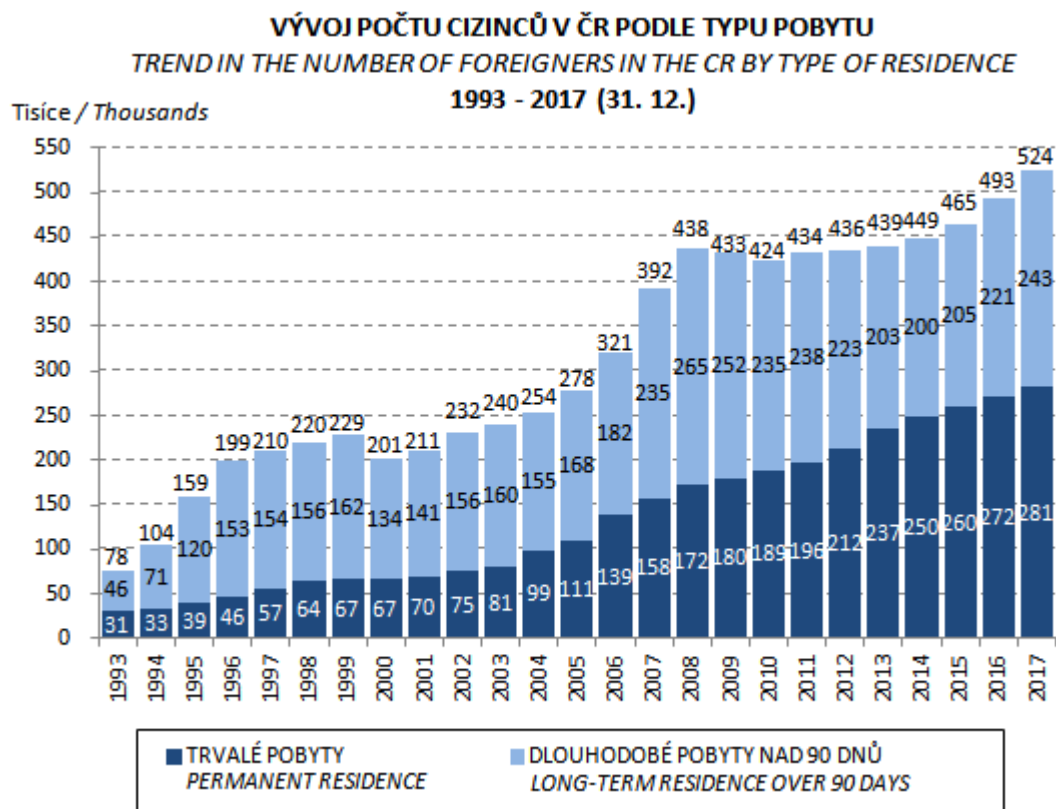
se rozumí situace, kdy dochází k ohrožení stavu jedince například při epidemiích, povodních a jiných stavů ohrožení (Henig, 2007).

Hlavním důvodem, proč imigranti z Ukrajiny přicházejí do České republiky, je především získání nové práce, a to znamená, že jsou z ekonomických důvodů nuceni imigrovat (Zassiedko, 2016). Jak uvádí Zassiedko (2016) ve své publikaci, ve které prováděl výzkum, je převážná většina imigrantů z Ukrajiny s přechodným pobytem v České republice imigruje především za účelem nového zaměstnání, ale osob samostatně výdělečně činných (OSVČ) je velmi malé množství, kolem 14 %. Také Zassiedko (2016) uvádí, jaký druh prací provádí: manuální (73 %) a intelektuální (5 %) a přitom osoby, které v České republice mají dlouhodobý pobyt, pracují více hodin denně a více dnů v týdnu.

Menšina v České republice

Jak uvádí Průcha a Veteška (2014), že menšina nebo jinak řečeno minorita je skupina osob, která se liší zvykem, tradicemi nebo je ve společnosti znevýhodněná na základě předsudků společnosti (náboženské vyznání, barva kůže apod.). Menšina by se měla podřizovat většině, ale často může docházet k diskriminaci (Průcha a Veteška, 2014). Podle ČSÚ (2018) je v České republice kolem 524 tisíc cizinců.

Graf 1 Vývoj počtu cizinců v ČR podle typu pobytu

Zdroj: Český statistický úřad

V grafu 1 je uveden počet cizinců bez azylantů. Přibližný počet azylantů podle ČSÚ (2018) v České republice na rok 2018 stanoví 2 669.

Graf 2 Vývoj počtu cizinců v Jihočeském kraji

Cizinci podle státního občanství k 31. 12. - vybrané území										
Kraj										
Území: Jihočeský kraj										
	Cizinci celkem	z toho ženy	z toho státní občanství							
			země EU	z toho			ostatní země	z toho		
				Slovensko	Německo	Polsko		Ukrajina	Vietnam	Rusko
2004	9 954	4 203	3 100	1 694	409	279	6 854	3 700	1 357	344
2005	10 595	4 524	3 423	1 628	567	284	7 172	3 727	1 517	367
2006	12 584	5 091	4 756	2 061	954	286	7 828	4 088	1 625	399
2007	15 171	6 096	6 182	2 443	1 272	293	8 989	4 818	1 983	451
2008	16 560	6 559	6 829	2 664	1 458	321	9 731	4 885	2 371	500
2009	15 415	6 395	5 988	2 610	1 045	307	9 427	4 575	2 483	533
2010	15 037	6 473	5 535	2 588	697	302	9 502	4 488	2 594	542
2011	14 894	6 432	5 686	2 747	691	315	9 208	4 288	2 521	537
2012	14 838	6 444	5 907	2 898	707	325	8 931	4 026	2 496	528
2013	15 200	6 607	6 342	3 133	749	329	8 858	3 894	2 574	506
2014	15 366	6 693	6 615	3 275	780	335	8 751	3 755	2 597	500
2015	16 390	7 122	6 989	3 474	797	342	9 401	4 005	2 758	504
2016	17 590	7 588	7 434	3 638	804	359	10 156	4 265	2 973	561
2017	19 204	8 080	7 957	3 834	809	357	11 247	4 898	3 105	563

Zdroj: Český statistický úřad

V Koncepti integrace cizinců (2018) se uvádí, že více než polovina (70 %) cizinců na území České republiky tvoří občané ze zemí: Ukrajiny (113 397), Slovenska (109 914), Vietnamu (59 279), Ruska (36 343), Německa (21 148) a Polska (20 462). Dále se zde uvádí, že tři čtvrtiny osob primární cílové skupiny integračních opatření jsou občané ze zemí jako je Ukrajina, Vietnam a Rusko. Za těmito skupinami následují občané ze zemí: USA (8 292), Mongolska (7 636), Číny (6 485), Kazachstánu (5 733), Moldavska (5 381), Běloruska (5 297) a Indie (3 238).

Jak uvádí Rechel et. al (2013), velmi častý důvod přestěhování cizinců do jiné země je ekonomický. Cizinec migrující do jiného státu však musí čelit různým rizikům, která s sebou přináší jeho odlišnost v majoritní společnosti (Rechel et. al, 2013). Dále autor uvádí, že se jedná se o odlišnosti v oblastech jazykových, náboženských, kulturních, politických apod. Cizinci mohou dané zemi přinést jak výhody, tak nevýhody, co se týče ekonomické otázky (Rechel et. al, 2013).

Koncepce integrace cizinců (2018) uvádí, že nejčastější účel pobytu na území České republiky je zaměstnání 29,3 %, za účelem podnikání 14,9 % to se týká převážně mužů, za účelem sloučení rodiny 29,3 % se týká převážně žen a na základě studia je překvapivě jen 19,6 %.

Jak uvádí Koncepce integrace cizinců (2018) mezi cizinci s dlouhodobým pobytem jsou v převaze muži, přestože poměr žen narůstá, a to téměř na 46,2 % v roce 2017, oproti 40% v roce 2006.

1.1.1 Majorita ve vztahu k menšině

Základní tvrzení podle Geista (1994) je to, že majorita nebo jinak řečeno většina, znamená větší část lidí, může být používána i v politických rozhodování. Většina, zhruba řečeno, znamená víc než půlka.

Jak uvádí ČSÚ (2018), vztah Čechů k představitelům ruské, ukrajinské, kazašské a uzbecké kultury se v průběhu posledních dvou století výrazně měnil, tak jako i počet cizinců na území České republiky. ČSÚ (2018) uvádí, že od devadesátých let počet cizinců v ČR postupně narůstá. Podle ČSÚ (2018), pobyt obyvatelů na území České republiky se v průběhu roku 2016 zvýšil o 25 tisíc na 10 578 800, s tím, že cizinců je 524 142 tisíc, z nich 90 251 tisíc s dlouhodobým pobytem nad 90 dní, a 281 489 tisíc s trvalým pobytem. Z těchto údajů vychází, že z celkového počtu obyvatel v České republice 5 procent tvoří cizinci.

1.1.2 Diskriminace u Rusů a Ukrajinců

Průcha a Veteška (2014) definují diskriminaci jako obecný proces odlišování, vnímání a pozorování, který vede ke znevýhodnění osob. Diskriminace se rozděluje na dva typy: pozitivní diskriminace a negativní diskriminace (Průcha a Veteška, 2014). Pod pojmem pozitivní diskriminace autoři popisují výhodné podmínky znevýhodněné skupiny v určitých oblastech: vzdělání, zaměstnání, zdravotní apod. (např. cizinec ve vzdělávací oblasti může požádat o stipendium na dobu studia v bakalářských, magisterských a doktorských studijních programech uskutečňovaných v českém jazyce nebo na navazujících magisterských a doktorských studijních programech uskutečňovaných v anglickém jazyce).

Podle Urbana (2016), který prováděl výzkum u ukrajinské menšiny, bylo zjištěno, že důležitým faktem v procesu integrace cizinců je to, že 21 % respondentů a jejich dětí se setkávali s projevem diskriminace na území České republiky.

Jak uvádí Motlová a Dvořáková (2016), po příjezdu do České republiky se 41,1% Rusů setkala s negativní situací a následně diskriminací.

1.1.3 Imigrant a základní skupiny

Jak se uvádí v terminologickém slovníku MVČR (2016), imigrant je fyzická osoba, která není občanem České Republiky nebo jinak řečeno cizinec, přicházející do země za účelem pobytu dlouhodobějšího charakteru. Může mít různé účely pobytu na území České republiky například: pracovní pobyt, studentský pobyt nebo podnikatelský pobyt. Osoba není počítána za imigranta podle zákona č.326/1999 Sb. o pobytu cizinců na území ČR: *“na základě krátkodobého víza uděleného podle přímo použitelného právního předpisu Evropských společenství“* (může to být turistický pobyt).

Rákoczyová a Trbola (2009) popisují ve svém výzkumu velmi zajímavý a odlišný názor. Podle jejich výzkumu se imigranti dělí na tři základní skupiny. První skupina jsou *“ohrožení”*, do druhé patří *“studenti”*, do třetí řadí *“profesionály”*. První *“ohrožená”* skupina znamená osoby, které jsou v ohroženém stavu buď válečného konfliktu nebo lidé s humanitárními, politickými nebo často ekonomickými důvody pro imigraci (Rákoczyová a Trbola, 2009). Za *“studenty”* považují tito autoři osoby, které přichází do určité země za účelem studia na vysoké škole. Třetí skupina jsou *“profesionálové”*, neboli osoby, které jsou na cizím území za účelem podnikání nebo za účelem zaměstnání, jde o vysoce kvalifikované osoby (Rákoczyová a Trbola, 2009).

1.1.4 Azylantí a uprchlíci v České republice

Uprchlík – státní příslušník třetí země, jemuž bylo přiznáno právní postavení uprchlíka ve smyslu Ženevské úmluvy, a který je oprávněn pobývat na území členského státu. V ČR je osoba, které bylo přiznáno postavení uprchlíka, označována jako azylant. (MVČR, 2016).

Jak popisuje MVČR (2015), uprchlík je v podstatě osoba, která prchá z důvodu pronásledování. Azylant je fyzická osoba, které byl udělen azyl. Vztahuje se k osobě bez státní příslušnosti, může jít o cizince, a to z různých důvodů například: náboženské, politické, rasové, národnostních názorů, pronásledování a před hrozící újmou na zdraví. Osoba požaduje o ochranu státu, ale musí prokázat svoji totožnost a příčinu pronásledování. Stát určuje konkrétní důvody samostatně, musí je však stanovit v souladu se svými mezinárodními závazky. Status azylanta se uděluje na neurčitou dobu dle zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů. Přibližný počet azylantů v České republice na rok 2018 stanoví 2 669 (ČSÚ, 2018).

1.1.5 Integrace cizinců

Integrace obecně znamená začlenění, sjednocení a proces spojování (Jandourek, 2007). Jestli chceme definovat integraci z pohledu cizinců, tak podle terminologického slovníku MVČR (2016) je „*integrace cizinců – proces postupného začleňování imigrantů do struktur a vazeb společnosti domácího obyvatelstva. Jedná se o komplexní jev, který je přirozeným důsledkem migrace a který má své politické, právní, ekonomické, sociální, kulturní, psychologické a náboženské aspekty.*“

Podle OECD (2018) efektivní integrace přistěhovalců je zásadní otázkou pro regionální rozvoj. V podstatě integrace musí probíhat z obou stran nebo se musí zapojit obě strany (OECD, 2018). Je to dynamický a dlouhodobý proces. Nejen menšinová skupina může projevit iniciativu, ale pro úspěšnost integrace také musí projevit iniciativu majoritní společnost (OECD, 2018).

„Imigrant (azylant) se může ze všech sil snažit o integraci, pokud však původní obyvatelé nechají „dveře“ oboustranné integraci zavřené, zůstane nakonec „outsiderem“. To znamená, že je třeba vyvinout značné úsilí, aby původní obyvatelé otevřeli dveře svým novým sousedům ze zahraničí.“ (Dvořáčková, 2008, s. 31).

Podle Horákové (1997) se integrace dělí na několik skupin:

1. Sídlní integrace
2. Politická integrace
3. Společenská integrace
4. Kulturní integrace

Rákoczyová a Trbola (2009) v své knížce vysvětlují, jak probíhá integrační proces. Integrační proces probíhá v mikro, mezo a makrosociálním kontextu. Mikro integrační proces probíhá v uvnitř skupiny mezi jednotlivci, tam si sdělují své názory, postoje k lidem, k institucím apod. (Rákoczyová a Trbola, 2009). Dalšímu procesu integrace se říká mezo. V tomto integračním procesu dochází k rozvoji instituce a skupiny (Rákoczyová a Trbola, 2009). Autoři rozvádějí, že v této integraci pak dochází k vzájemné závislosti. Další proces je “makrosociální”: „*procesy na makroúrovni charakterizuje spíše působení neosobních mechanismů, které není přímo spojené s akcemi jednotlivců, či skupin v lokalitě.*“ (Rákoczyová a Trbola, 2009, s. 55).

1.2 Historie

1.2.1 Historie Kazachstánu

Kazachstán, země umístěná v centru Eurasie, se vždy nacházela na křižovatce nejstarších civilizací na světě, na křižovatce dopravních tepen, sociálních, kulturních, ekonomických a ideologických spojení mezi východem a západem, jihem a severem, Evropou a Asií, mezi největšími státními subjekty euroasijského kontinentu (Aqyshev et al., 1993). Etnonym "kazach" v překladu ze starověkého tureckého jazyka znamená "svobodný a nezávislý" a plně odráží charakter lidu usilujícího o nezávislý a nezávislý život (Aqyshev et al., 1993). Dále v různých fázích dějin zde vznikly a rozvíjely se státy s původními kulturními dějinami na území, jejichž nástupcem se potom stal moderní Kazachstán.

Dle Aqyshev et al. (1993) existovala a prosperovala v prvních stoletích prvního tisíciletí naší doby kočovná civilizace Scytho-Saků na území stepí Kazachstánu. Dále autor uvádí, že v následujících stoletích se na teritoriu moderního Kazachstánu vytvořil mocný stát Hunů, který měl velký vliv na geopolitickou mapu světa té doby. Následníkem hunů byly turkojazyčné kmeny, které vytvořily několik velkých státních útvarů - kaganáty, které se táhly od Žlutého moře na východě k Černému moři na západě (Aqyshev et al., 1993). Města a karavanseráje (opevněné místo určené pro přenocování karavany, bylo zabezpečené vodou a ostrahou) se objevily na území jižního Kazachstánu, jímž procházela známá obchodní cesta karavan, známá jako Velká hedvábná cesta, spojená s Byzancií a Čínou (Aqyshev et al., 1993). Od 6. století do začátku 13. století existovaly a postupně se nahrazovaly navzájem až do invaze mongolských států Západo-turecký, Turgešský, Karlucký kaganát, stát Ogusů, Karavhanidů, Kimků a Kypčaků (Kan, 2011). V roce 1221 obsadily mongolské kmeny pod vedením Čingischána centrální Asii (Kan, 2011). Dále autor zmiňuje, že Mongolská invaze měla významný dopad na historii kazašského lidu. Většina současného Kazachstánu se stala součástí Zlaté hordy (Kan, 2011). Po ukončení mongolské invaze, na počátku 13. století se pak spojily mongolské říše, Jochi a Jagatai, aby daly vznik AkOrdě, Mogolistánu a později kazašskému chanátu (Kan, 2011). Na přelomu 14. a 15. století se na území jižního Kazachstánu a Střední Asie utvořila mohutná říše Temirlan, která si podřídila obrovské území Středního východu a severní Indie (Kan, 2011). V polovině 15. století je také převzal kazašský chanát (Kan, 2011). V druhé polovině 15. století započal proces změny kazašského národa od kočovníků po stálé obyvatele tohoto

území, který byl dokončen v první polovině 16. století (Kan, 2011). Také se v této knize píše, že na území Kazachstánu se objevily tři hlavní etnografické asociace - Starší, Střední a Mladší Žuzy (sjednocené území několika kmenů Kazachů). V 17. a 18. století kočovné kmeny Dzungar zahájily rozsáhlou válku proti kazašskému chanátu (Kan, 2011). Aby získali záruky své vlastní nezávislosti a bezpečnosti, kazašští cháni začali hledat vojenskou ochranu u Ruské říše, která v té době aktivně rozšiřovala své hranice na východ (Kan, 2011). V polovině 18. století začal proces připojení Kazachstánu k Rusku, kde Jižní Kazachstán vstoupil do spojení s Ruskem už v roce 1871 a zbytek země tak učinil během druhé poloviny 19. století (Kan, 2011). Další historický vývoj Kazachstánu až do roku 1991 byl spojen s Ruskem (Sovětským svazem) a jeho národy (Kan, 2011). V roce 1920 se Kazachstán stal autonomní (Kirgizská autonomní sovětská socialistická republika) v rámci RSFSR (Rusové nazývali Kazachy nesprávně Kirgizy), v roce 1925 se ale republika správně přejmenovala na Kazašskou autonomní sovětskou socialistickou republiku a od roku 1936 byla plnoprávnou unijní Kazašskou republikou v rámci SSSR (Aqyshev et al., 1993). Po rozpadu SSSR v roce 1990 se jednotlivé republiky začaly osamostatňovat a Kazachstán oznámil svou nezávislost jako poslední ze svazových republik 21. prosince 1991 a zároveň se nově vzniklá Republika Kazachstán stala spoluzakladatelem a členem Společenství nezávislých států (Aqyshev et al., 1993). Kazachstánský prezident od počátku 90. let minulého století až do současnosti je Nursultan Nazarbajev (Bondorcov, 2011).

Tvorba nadnárodního Kazachstánu začala v podstatě již v 18. století, v době rozsáhlé výstavby opevněných měst a mohutným přesídlováním ruského obyvatelstva (Bondorcov, 2011). Od konce 19. století pak vedla agrární politika Ruska k postupné změně poměru počtu nomádských a usedlých obyvatel (Bondorcov, 2011). Ve 20. letech minulého století byly definovány jasné hranice budoucího nezávislého kazašského státu. Dále autor uvádí, že ve třicátých letech 20. století v důsledku hladomoru došlo k odlivu části Kazachů do sousedních zemí střední Asie a Číny. K tomu navíc v letech 1931-1934 zemřelo asi jeden a půl milionu lidí hladem a na důsledky chorob, což představovalo více než 40% této etnické skupiny (Bondorcov, 2011). Kvůli řadě špatných politických rozhodnutí sovětského vedení ve 30. a 40. letech 20. století, jako byly Stalinovy represe v letech 1937-1938, nucené deportace stovek tisíc lidí z jiných regionů Sovětského svazu během druhé světové války - Poláků ze západní Ukrajiny, Běloruska a Litvy (asi 120 tisíc lidí), Němců z regionu Volha, Čečenců, Ingušů z Kavkazu a dalších národů, se Kazachstán se stal jedinou republikou

v SSSR, kde se původní populace Kazachů stala národnostní menšinou (Bondorcov, 2011). V souvislosti s dobýváním celin v 50 - 60. letech 20. století se více než milion lidí z Ruska, Ukrajiny a Běloruska přesunul do sovětského Kazachstánu, což ještě snížilo celkový podíl Kazachů z 57,1% v roce 1926, na 30% v roce 1959 (Bondorcov, 2011). Ale již v roce 1999, kdy proběhlo první národní sčítání lidu, podíl Kazachů překročil 50% - hlavním důvodem byl masivní návrat Rusů, Ukrajinců, Němců a dalších národností v letech 1989-1999 do jejich původních historických zemí (AKROS, 2011). Sčítání lidu tak také poprvé zaznamenalo klesající trend počtu obyvatel Kazachstánu, které nahradilo dlouhodobé období růstu v sovětském období 1950-1990 (AKROS, 2011). Podle posledního a zároveň druhého sčítání lidu v roce 2009 bylo obyvatel Republiky Kazachstán jen něco málo přes 16 milionů (AKROS, 2011). Nicméně toto sčítání lidu již zaznamenalo tendenci k nárůstu počtu obyvatel Kazachstánu (AKROS, 2011). Důvodem je snížení emigrace evropských etnických skupin, nárůst tempa počtu Kazachů (porodnost se zvýšila z 22,9% v letech 1989 - 1999 na 26,2% v letech 1999-2009), příliv kazašských repatriátů (oralmans) a snížení odchodu Rusů a Němců (AKROS, 2011).

1.2.2 Historie Ukrajiny

Slovo „Ukrajina“ je slovanského původu a původně označovalo území, zemi nebo Teritorium (Kostomarov , 2007). Poprvé se tento název objevuje v Královské kronice z roku 1187 (z období feudální roztržitosti Kyjevské Rusi), kde kronikář vypráví o smrti přejaslavského knížete: „*A všichni Přejaslavci plakali ... V něm Ukrajina ztratila hodně*“; (Kostomarov , 2007). Od těch časů se název začíná objevovat často i v jiných kronikách a podobách. Nicméně oficiálně se Ukrajina objevila na mapě až na počátku 20 století (Jakovenko, 1997). V 9 století se v otevřených prostorách Ukrajiny v důsledku sjednocení východních slovanských kmenů utvořila silná středověká evropská monarchie, Kyjevská Rus (Jakovenko, 1997). Její území se nacházelo mezi poloostrovem Taman na jihu, Dněstrem a na horním tokem (Jakovenko, 1997). Visly na západě až k hornímu toku severní Dviny na severu, takže byl tehdy jedním z největších států v Evropě. Dále podle autora po rozpadu Kyjevské Rusi ve 13 století se část země dostala do držení Moskvy a Běloruska. Dalším svrchovaným státem v dějinách ukrajinského národa bylo knížectví Galicie a Volyna (stát Danyla Galitského, 12.-13. stol.) s centrem v Halychu (dnes Kaluga, Rusko) (Jakovenko, 1997). Po smrti prince Daniela Romanoviče, Vladimira-Volyna v roce 1274 se knížectví rozpadlo na čtyři

země (Jakovenko, 1997). Království Polské zabralo Galicii a Litevské knížectví zase Volyn a v roce 1569 se pak obě části staly součástí nového sjednoceného polsko-litevského státu Rzecz Pospolita (Jakovenko, 1997).

Obrovskou roli v rozvoji ukrajinské státnosti sehrálo ozbrojené povstání kozácké armády Zápороžců, které podporovali jak rolníci, tak měštití občané, proti vládě spojeného státu (Ekelčik, 2010). V důsledku vítězství hejtmana Bohdana Chmelnického v národně osvobozené válce se v letech 1648-1654 na území Ukrajiny objevil první národní ukrajinský stát, Zápороžská Seč (Ekelčik, 2010). Po podpisu Přejaslavské dohody v roce 1654 a dobrovolném přechodu hejtmanství do poddanství Carského Ruska povstání přerostlo do rusko-polské války v letech 1654-1667, ta ale byla přerušena zahájením polsko-švédské války (1655-1660), ve které téměř celá Rzecz Pospolita byla obsazena Švédy (Ekelčik, 2010). Po skončení rusko-polské války Andrusovským příměřím došlo k tomu, že území na východ od Dněpru se připojilo k Rusku a západní území zůstalo součástí společenství Rzecz Pospolita (Ekelčik, 2010).

Dále autor uvádí, že v roce 1764 ruská císařovna Kateřina II zlikvidovala hejtmanství a v roce 1775 rozbila i Zápороžskou Seč. Galicie se tak postupně dostala až do rukou rakouských Habsburků, a zbytek Ukrajiny, od Volyně po Krym a severní pobřeží Černého moře, zůstal součástí Ruské říše (Ekelčik, 2010). Na připojených územích k Ruské říši vznikají na stepích Rusy založená města, která jsou stále významná - Zápороží (1770), Dněpropetrovsk (1776), Cherson a Mariapol (1778), Sevastopol (1783), Simferopol a Melitopol (1784), Nikolaev (1789), Oděsa (1794), Lugansk (1795) (Ekelčik, 2010). Nově vzniklé Rakousko-Uherské monarchii v roce 1867 připadla část Západní Ukrajiny spolu se Zakarpatím, aby se stala součástí Maďarska a poté Československa, ale nedostala žádnou samosprávu (Subtelny, 1994). Revoluční procesy v únoru a říjnu 1917 zničily monarchii i Ruské impérium a vedly k vyhlášení nezávislosti Ukrajiny 22. 1. 1918 a k založení Ukrajinské národní republiky (UNR) (Subtelny, 1994). Dále autor zmiňuje, že konec první světové války urychlil rozpad Rakouska-Uherska a hned 1. 11. 1918 byla vyhlášena Západoukrajinská národní republika, která existovala pouhých osm měsíců. V roce 1921 vznikla Ukrajinská sovětská socialistická republika (Ukrajinská SSR), která byla uznána desítkami zemí (Subtelny, 1994). V roce 1922 pak Ukrajina spolu s Běloruskem, Zakavkazskou a Ruskou federací podepsaly dohody o vytvoření Svazu sovětských socialistických republik (SSSR) (Subtelny, 1994). Jako součást SSSR Ukrajina významně zvětšila a

upevnila své území po připojení částí území sousedních zemí - Polska, Rumunska, Československa, Ruska, Běloruska a Moldavska (Subtelny, 1994).

Ve 30. - 40. letech 20. století Ukrajina stejně jako mnoho sovětských republik zažila nejtragičtější události v historii - hladomor, útlak a Velkou vlasteneckou válku (1941-1945), během které na území Ukrajiny probíhalo mnoho bojů, mnoho měst a vesnic bylo zcela zničeno a milióny obyvatel zabity (Hagen, 1995). Dne 16. července 1990 Ukrajinská SSR vyhlásila suverenitu a po srpnovém puči, 24. srpna 1991, nezávislost a stává se nezávislým státem – Ukrajinou, zároveň se také stala spoluzakladatelem Společenství nezávislých států (SNS) (Hagen, 1995). Prvním prezidentem nezávislé Ukrajiny byl zvolen Leonid Kravčuk (Hagen, 1995). V roce 2004 se na Ukrajině uskutečnila tzv. barevná „Oranžová revoluce“ a v roce 2014 „Euromaidan“ které dvakrát svrhly prezidenta Ukrajiny Viktora Janukovyče (Palij, 2017). V důsledku Euromaidanu prezident Janukovyč uprchl ze země, autonomní republika Krym se po uspořádání referenda stala součástí Ruska, a začalo také otevřené nepřátelství proti území Doněcka a Luganska, které se prohlásily autonomními republikami (Palij, 2017). Na Ukrajině začala vzrůstat vlna národně-vlasteneckého smýšlení, v jejímž důsledku se stal prezidentem Ukrajiny Petro Porošenko (Palij, 2017). Dále autor uvádí, že situace v Doněcku a Lugansku přerostla v podstatě do formy občanské války a rozhodně se nelepší.

Obyvatelstvo Ukrajiny podle Státního statistického úřadu k 1. lednu 2019 čítalo 42 153 200 občanů ve srovnání s rokem 2018, kdy se snížilo o 233 200 lidí. Nejvíce zastoupené skupiny obyvatel Ukrajiny jak Ukrajinci (77,8%), Rusové (17,3%), Bělorusové (0,6%), Moldavci (0,5%), Krymští Tataři (0,5%) a další. Je třeba ale mít na paměti, že první státní sčítání obyvatel nezávislé Ukrajiny bylo provedeno už v roce 2001 a od té doby se neopakovalo. Podle výsledků tohoto prvního sčítání lidu, populace země byla 48 240 902 trvalých obyvatel, takže za méně než 18 let opustilo Ukrajinu více než 6 milionů obyvatel (Tkačuk, 2018). Hromadná emigrace obyvatel z území, která jsou součástí moderní Ukrajiny, se ale zdaleka neodehrává poprvé (Hagen, 1995). Takzvaná první vlna začala v poslední čtvrtině 19. století a pokračovala až do první světové války (Hagen, 1995). Byla tvořena dvěma nezávislými procesy (Hagen, 1995). Obyvatelé rakousko-uherské Haliče odešli do Spojených států (od roku 1877), do Brazílie a Argentiny (80.léta 19.st.), do Kanady (1891) a dokonce do Austrálie, Nového Zélandu a na Havajské ostrovy (Hagen, 1995). Galicijci, převážně rolníci, uprchli z národního útlaku a těžkých ekonomických podmínek, protože v „Nové zemi“ na nerozvinutých

územích států byla půda přidělována zdarma nebo za nominální poplatek (Hagen, 1995). Obyvatelé malých ruských provincií Ruské říše v rámci politiky reformy Petra Stolpina cestovali na Sibiř, kde stát poskytoval pozemky pro zemědělské farmy zdarma (Hagen, 1995). Druhá vlna ukrajinské emigrace byla způsobena revolucemi z roku 1917 a občanskou válkou (1918-1922) v Rusku (Subdelny, 1994). A ke třetí vedly události a důsledky druhé světové války, kdy sehrála Ukrajina roli jako součást procesů v Rusku (SSSR) a v Evropě (Subdelny, 1994). Stejně tak k milionovým ztrátám došlo v důsledku hladomoru ve 30. letech 20. století (Subdelny, 1994). Čtvrtá vlna začala po zhroucení SSSR a získání nezávislosti a pokračovala až do roku 2014 (Tkačuk, 2018). Od roku 1995 tak začala Ukrajina každých pět let ztrácet 2 až 2,5 milionu lidí (Tkačuk, 2018). Dle tohoto autora byly hlavními důvody ekonomické problémy obyvatelstva, v jejichž důsledku do Evropy, Ameriky a Ruska odešlo za prací asi 7-8 milionů lidí, z nichž se většina již na Ukrajinu nevrátila.

V důsledku těchto masivních odlivů z Ukrajiny v mnoha zemích světa vznikly velké a konsolidované ukrajinské diaspory, ve kterých se celkový počet obyvatel odhaduje na 8 až 20 milionů lidí. Největší diaspora - 1,25 milionu lidí – je v Kanadě, druhý největší je ve Spojených státech (900 tisíc) (International investment, © 2017). V některých oblastech Sibiře se populace 20-50% skládá z osob s ukrajinskými kořeny (International investment, © 2017). Dále autor popisuje, že vzhledem k blízkosti ruské a ukrajinské kultury však nepředstavují samostatnou komunitu. Po událostech roku 2014 se na Ukrajině otevřela nová, pátá migrační vlna a v letech 2014-2015 uteklo z války na východě zhruba 900 tisíc občanů Ukrajiny především kvůli zrušení ruského jazyka a perzekuci občanů ruského původu (International investment, © 2017). Ti se snaží získat status uprchlíka v jiných zemích - z nich téměř 750 tisíc migrovalo do Ruska, 81 tisíc do Bělorusku, kolem 5 tisíc do jiných zemí Evropy a světa (International investment, © 2017). Od roku 2016 se pak hlavním důvodem emigrace staly ekonomické důvody (Tkačuk, 2018). Prudký pokles životní úrovně a nedostatek práce donutily Ukrajince cestovat do zahraničí - a to v takovém měřítku, který ještě historie nezažila, ale situaci také napomáhá jednak zavedení bezvízového režimu do EU v roce 2017, v negativních vlivech pak řada antisociálních důchodových a lékařských reformů vlády, nepřetržitý nárůst sazeb za veřejné služby a obava z vlastní bezpečí (Tkačuk, 2018). Kombinace všech těchto jevů zvýšila nejen legální, ale i nelegální migraci pracovních sil do Evropy (Tkačuk, 2018). Dále autor uvádí, že ukrajinci přicházejí do Ruska, Maďarska, Německa, Itálie, Švédska, Francie, České republiky a Běloruska v ohromném množství.

Mezinárodní organizace pro migraci napočítala ke konci roku 2016 přibližně milion občanů Ukrajiny, kteří mají povolení k trvalému pobytu v EU (Tkačuk, 2018). Ukrajinci odcházejí také do Polska, České republiky a Maďarska za účelem vzdělání (Tanasijčuk, 2019). Po jeho absolvování ale nechtějí ztratit sociální kontakty, které získali a vracet se do chudé Ukrajiny, takže spíše vynaloží veškeré úsilí na to, aby rodiče dokázali přestěhovat k sobě za hranice (Tanasijčuk, 2019). Navíc tuto migrační vlnu podporují i evropské země (Tanasijčuk, 2019). Například podle ministra zahraničních věc ČR Tomáše Petříčka chce vláda ČR v roce 2019 zdvojnásobit kvótu pro možnost zaměstnání pro občany Ukrajiny ze současných 21 000 na 40 000 ročně (Tanasijčuk, 2019).

1.2.3 Historie Ruska

Dle Kuznecova (2010) historie Ruska počíná rokem 862, protože v něm je zaznamenán vzestup knížete Rurika k moci. Ten začal řídit Novgorodské knížectví a všechny severní oblasti (Kuznecov, 2010). Už v roce 864 bylo Rusko rozděleno na dvě centra: severní země, pod kontrolou Rurika z Novgorodu a jižní, pod kontrolou Askolda a Dira z Kyjeva (Kuznecov, 2010). V roce 882 se Oleg dostal do Kyjeva, čímž spojil jižní a severní oblasti (Kuznecov, 2010). Kyjev byl zároveň vybrán za hlavní město, obyvatelstvo bylo nazváno ruským národem a země Kyjevská Rus (Kuznecov, 2010). Dále podle autora poté tuto zemi řídilo mnoho slavných knížat, ale až do poloviny 12. století země byla nejdnotná a rozdělena na malá knížectví. Kyjev si formálně držel své dominantní postavení nad ostatními až do roku 1240, kdy mongolsko-tatarské hordy srovnaly Kyjev se zemí a následně nastalo období tzv. feudální fragmentace, kdy země byla rozdrobena (Kuznecov, 2010). Až koncem 13. století vzniklo moskevské knížectví, které se nazývalo „Rusko“ nicméně fragmentace ruských zemí trvala až do poloviny 16. století (Kuznecov, 2010). Situace v této době byla nesmírně obtížná, protože kvůli dlouhé mongolsko-tatarské porobě, ale i občanským válkám, obyvatelstvo se ocitlo na pokraji vyhynutí a sousedské země usilovali o její získání, situace byla nejhorší za celou historii (Kuznecov, 2010).

Kníže Ivan IV. Hrozný v roce 1547 pochopil potřebu centralizovaného řízení ruských zemí a oficiálně prohlásil ruské knížectví za svůj majetek. (Gorožanin, 2004). Tento krok pomohl situaci stabilizovat, protože autokracii se podařilo zemi vrátit ztracené ruské statky a získat i nové (Gorožanin, 2004). Populace pak byla doplněna jinými národy a v důsledku toho vznikl jednotný a mohutný ruský národ a země se začala

označovat „Rusko“ (Gorožanin, 2004). V této podobě země existovala až do 2. listopadu 1721 (Gorožanin, 2004). V tento den se Petr Veliký prohlásil prvním carem a nazval zemi Ruským impériem (Gorožanin, 2004). Začalo tak období rozkvětu země pod vzdělaným vládcem, který dokázal pevně bránit zájmy a integritu země i to ale bylo dočasné (Gorožanin, 2004). Uběhla doba velkých vládců a k moci se dostal Nikolaj II (Gorožanin, 2004). Obyvatelstvo se bouřilo, začala revoluční hnutí, Car však nedokázal potlačit povstání, to navíc probíhalo skrytě a vyvrcholilo 7. listopadu 1917 (Gorožanin, 2004). Převrat, který proběhl, vedl ke zhroucení Ruské říše a vzniku Svazu sovětských socialistických republik (SSSR), kterým země zůstala až do prosince 1991 (Gorožanin, 2004).

Historie Ruska pokračovala v sovětské éře, kdy došlo k mnoha důležitým historickým mezníkům, z nichž hlavním lze bez jakékoli nadsázky nazvat vítězství sovětského lidu ve Velké vlastenecké válce v letech 1941-1945 (Žarenova et al., 2002). SSSR existoval celkem méně než století, ale podařilo se mu doslova zvednout zemi z prachu, obrodit národní hospodářství i ekonomiku země (Žarenova et al., 2002). Když došlo k rozpadu SSSR v roce 1991, vznikla nová forma státu nazvaná Ruská federace, kdy prvním prezidentem stal Boris Jelcin (Žarenova, 2002). Od roku 2000 do současnosti, s přestávkou v letech 2008-2012, je Rusko vedeno Vladimírem Putinem (Kožínov, 2016). Až do roku 1917 existovala ve všech Ruských říších tzv. dočasná emigrace (Žarenova et al., 2002). Do zahraničí se cestovalo jak za studiem, tak za prací umělců, inženýrů, vědců i misionářů (Žarenova et al., 2002). Nicméně i když tato emigrace žila po dlouhou dobu v zahraničí, byli stále považováni za ruské občany (Žarenova et al., 2002). Období od roku 1917 do roku 1924 je vlnou ruské politické emigrace (Žarenova et al., 2002). V této době bělogvarděžští vojáci a důstojníci, stejně jako občané, kteří nejsou spokojeni se zavedením bolševického režimu, opouštějí Rusko (Žarenova et al., 2002). Navíc podle Leninovy vyhlášky bylo zakázáno vstupovat na území země všem ruským občanům, kteří v té době žili v zahraničí, ať již tam studovali, pracovali apod. (Žarenova et al., 2002). Dále autor popisuje, že souběžně s tím dochází k nucené deportaci vedoucích vědců, umělců, spisovatelů, básníků. Do roku 1925 dosáhl počet obyvatel opouštějících Rusko zhruba 3 milionů. Většinou se stali občany Polska, USA, Německa, Francie a Kanady (Žarenova et al., 2002). Právě tato první vlna migrace dle autora hrála roli významné ztráty intelektuálního potenciálu Ruska. První vlna emigrace trvala až do roku 1938 a během ní opustilo zemi nebo bylo deportováno okolo čtyř milionů obyvatel (Žarenova et al., 2002). Druhá a nejsilnější migrace

proběhla během druhé světové války, mezi lety 1938 a 1947 opustilo zemi přibližně 10 milionů lidí (Zajončovskaja, 1994). Velké množství sovětských válečných zajatců, stejně jako bývalí obyvatelé Ruské říše, kteří žili v západoevropských zemích před válkou, patří k emigrantům této doby (Zajončovskaja, 1994). Všichni tito lidé převážně masově přesunuli do Latinské Ameriky, Kanady, Spojených států a Austrálie (Zajončovskaja, 1994). Třetí vlna emigrace (1948-1990) vzniká během období studené války a disidentského hnutí, byla v podstatě dobrovolná a byla současně silně omezována státem (Kožinov, 2016). V této vlně emigrace byli takové osobnosti jako Solženicyn, Aksyonov, Brodský, Galich, Dvlatov atd. (Kožinov, 2016). Během tohoto období odešlo do zahraničí zhruba 1,1 milionu lidí (Kožinov, 2016). Tento počet zahrnuje i mnoho obyvatel, jako byli sověští Němci, Židé a Arméni, kteří dostali právo vrátit se do své historické vlasti (Zajončovskaja, 1994). Čtvrtá etapa emigrace, která nese nejvíce ekonomický důvod, začala v roce 1990, na počátku kolapsu Sovětského svazu a otevření hranic (Žarenova et al., 2002). Tato etapa stěhování pro Rusko se stala skutečným „únikem mozků“ (Žarenova et al., 2002). Podle statistik v letech 1990 až 2000 opustilo Rusko zhruba 1 milion lidí. Navíc každý pátý emigrant měl vyšší vzdělání nebo vysokoškolský titul (Žarenova et al., 2002).

Etnická povaha emigrace z Ruska na konci 80. let - počátku 90. let z velké části určovala jak objem, tak i směr migrace (Zajončovskaja, 1994). Řekové a jiné etnické skupiny žijící na Kavkaze cestovali do Řecka a v 90. letech 20. století i do Turecka (Žarenova et al., 2002). Již zmínění Němci se vraceli do své historické vlasti a stejný trend byl u Židů, kteří migrovali především do Izraele, ale i Německa a USA, kde měli rodiny přeživší holocaust (Žarenova et al., 2002). Více než 1 milion Židů opustilo Sovětský svaz mezi lety 1968 a 1995 (Žarenova et al., 2002). Od poloviny 90. let emigrace z Ruska přestala být čistě etnickým fenoménem (Kožinov, 2016). Emigrace z Ruska se stále více stává formou výměny kulturního a intelektuálního kapitálu, typického pro rozvinuté země (Kožinov, 2016). V současnosti většina emigrantů z Ruska přichází do Německa (více než polovina celkového počtu), následuje Izrael, USA a pak ostatní země (Kožinov, 2016).

1.3 Zákony

Na počátku 90. let po změně režimu byl v České republice přijat nový a první zákon o pobytu cizinců č. 123/1992 Sb. Tento zákon byl pro osoby s jinou příslušností v podstatě první krok, aby se v České a Slovenské Federativní Republice mohli

cizinci usadit a hlavně nějakým způsobem se integrovat do společnosti. Tento zákon platil do 1. 1. 2000. V roce 1999 po rozpadu ČSFR vznikla Česká republika a byl vydán jiný zákon 326/1999 Sb. o pobytu cizinců, který je platný do dneška, stále aktualizovaný v platném znění. Samozřejmě po roce 2004, kdy Česká Republika vstoupila do Evropské Unie začala platit i jiná pravidla, například sloučení rodiny nebo připravování se na statut státního příslušníka apod. (MVČR, 2017)

Jak uvádí Rákoczyová a Trbola (2009), větší část přistěhovalců nebo migrantů je po dobu pobytu v ČR v kontaktu s cizineckou policií, jenže často neinformovanost a nedostatečná znalost zákona a českého jazyka dělá problém nejen cizincům, ale také komplikuje jednání pracovníkům cizinecké policie.

Zákon č. 326/1999 Sb. o pobytu cizince stanoví podle přímo použitelného právního předpisu Evropských společenství podmínky pro usídlení cizinců, přesněji jejich vstup do EU a podmínky pro vycestování. Tento zákon umožňuje cizincům se usadit, a hlavně se integrovat ve společnosti. Dále tento zákon uvádí, že na území ČR se otázkou cizinců zabývá Ministerstvo vnitra, Policie České republiky a Ministerstvo zahraničních věcí.

Často se cizinci setkávají se zákonem č. 325 a č. 326 a především neinformovanost působí řadu problémů (Koldinská et. al, 2016). Při vstupu na území je cizinec povinen prokázat svou totožnost, a hlavně projít ověření pravosti cestovního dokladu a osobních údajů. (Koldinská et. al, 2016)

Podle zákona 326/1999 Sb. o pobytu cizinců a změně některých zákonů se vymezuje několik určitých důvodů, se kterými se často cizinci mohou dopustit chyb.

Policie může odmítnout vstupu na území z několika následujících důvodů:

- 1) cizinec nemá platný doklad,
- 2) cizinec předloží padělaný nebo pozměněný cestovní doklad, vízum nebo povolení k pobytu,
- 3) cizinec nepředloží vízum
- 4) cizinec nepředloží doklady prokazující účel pobytu
- 5) cizinec je nežádoucí osoba

V případě odmítnutí vstupu na území musí cizinec odcestovat zpět do země svého původu, ale zákon č. 325/1999 Sb. o azylu uděluje výjimku lidem, kteří se nemohou vrátit zpět z určitých důvodů, tj. poskytuje jim mezinárodní ochranu. Jedním z takových důvodů je například politický názor, který vede k osobnímu ohrožení a bezprostřednímu ohrožení na životě, jak uvádí zákon č. 325/1999 Sb. o azylu.

Podmínkou pro splnění zákona č. 325/1999 Sb. o azylu je pronásledování, čímž se myslí závažné porušování lidských práv či psychický nátlak v intenzitě pronásledování.

1.3.1 Zákon 326/1999 Sb.

Vybrané základní druhy pobytů podle zákona č. 326/1999 Sb.:

1. Přechodný pobyt - tento pobyt se dovoluje osobám: bez víza, na základě krátkodobého víza, na základě dlouhodobého víza a na základě výjezdního příkazu.
2. Dlouhodobý pobyt - pobyt překračující hranici 90 dnů.
3. Trvalý pobyt - může se vydat až po 5 letech, pokud jsou splněny podmínky stanovené zákonem.

Zákon č.326/1999 Sb. uvádí mnoho důvodů a účelů pobytů, ale také konkrétně druhy pobytu, přičemž tyto jsou nejvýznamnější:

Krátkodobý pobyt

Krátkodobá neboli schengenská víza jsou podle zákona č.326/1999 Sb. víza na dobu, která nepřesáhne 90 dnů pobytu na území ČR během 180 dnů.

Přechodný pobyt

Přechodný pobyt je povolen cizinci podle tohoto zákona, který pobývá na území ČR víc než 90 dnů a hodlá pobývat déle než 6 měsíců. Účel pobytu musí zůstat stejný jako před požádáním o přechodný pobyt.

Dlouhodobý pobyt

Tento druh pobytu podle zákona č.326/1999 Sb. je zaměřen na cizince, kteří chtějí pobývat na území ČR po dobu delší než 3 měsíce, a to za účelem: zaměstnání, studia, podnikání, sloučení rodiny. Kromě toho je možno využít pozvánku, maximálně

na dobu 6 měsíců za účelem vědeckým nebo kulturním, lze ji podat na zastupitelském úřadě ČR.

Trvalý pobyt

Zákon 326/1999 Sb., pro získání trvalého pobytu musí cizinec splnit určité podmínky, například složit zkoušku z českého jazyka nebo prokázat nepřetržitý pobyt na území ČR. Samozřejmě se musí předložit žádost, doklad o zajištění ubytování, doklad o zajištění prostředků k pobytu a hlavně výpis z Rejstříku trestů.

Všechny žádosti o pobyt či změnu účelu je možné podat na zastupitelském úřadu ČR. V jihočeském kraji se zastupitelský úřad nachází v Českých Budějovicích. (MVČR, 2017)

1.3.2 Zákon 325/1999 Sb.

Zákon č. 325/1999 Sb. v platném znění pozdějších předpisů je zaměřen na:

- 1) cizince, kteří projeví iniciativu požádat Českou republiku o mezinárodní ochranu formou azylu nebo doplňkovou ochranu
- 2) řízení ve věcech mezinárodní ochrany
- 3) práva a povinnosti cizince o udělení mezinárodní ochrany
- 4) působnost Policie České republiky a Ministerstva vnitra
- 5) státní integrační program
- 6) azylová zařízení

Jak bylo popsáno výše, podle č. 325/1999 Sb. o azylu podmínky o udělení mezinárodní ochrany jsou:

- 1) Odůvodněný strach z pronásledování z náboženských, rasových, pohlavních, národnostních důvodů.
- 2) Odůvodněný strach z důvodů politických práv a svobod, kvůli kterým osobě hrozí vážná újma na zdraví.

1.4 Koncepce integrace cizinců

Jak popisuje Ministerstvo vnitra (2017) první základy pro vznik Koncepce integrace cizinců v České republice byly přijaty usnesením vlády ČR č. 689 ze dne 7. června 1999 pod názvem Zásady koncepce integrace cizinců na území ČR. Další zpracování proběhlo 11. prosince 2000 a Koncepce integrace cizinců byla přijata usnesením č.

1266. Později byla aktualizovaná Koncepce integrace cizinců 8. února 2006 přijata usnesením č. 126. Další novela ze dne 23. června 2008 přenesla koordinační roli při realizaci této koncepce z Ministerstva práce a sociálních věcí na Ministerstvo vnitra.

MVČR (2017) uvádí další správní orgány zapojené do Koncepce integrace cizinců: Ministerstvo vnitra, Ministerstvo práce a sociálních věcí, Ministerstvo školství a tělovýchovy, Ministerstvo průmyslu a obchodu, Ministerstva zdravotnictví, Ministerstvo pro místní rozvoj a Ministerstva kultury.

1.4.1 Cílová skupina

Dle Koncepce integrace cizinců (2018) jsou základní cílová skupina při realizaci této koncepce občané třetích zemí nebo jinak řečeno státní příslušníci třetích zemí a dlouhodobě a legálně pobývající cizinci v České republice. Zároveň se koncepce zaměřuje i na informovanost pro cizince před migračním obdobím v zemi původu. Integrovaní program také mohou využívat držitelé mezinárodní ochrany (azylanti), nikoli však žadatelé o mezinárodní ochranu. Podle výše zmíněné koncepce mají občané Evropské unie rovněž příležitost využít pomoc a informační materiály v osobních krizových situacích. Není divu, že nejdůležitější skupina v Koncepci integrace cizinců je majoritní společnost, protože integrace je oboustranný proces.

1.4.2 Principy a priority

Podle Koncepce integrace cizinců (2018) prvním a hlavním cílem je samozřejmě začlenění minority do majoritní společnosti, které se pak rozděluje do jednotlivých základních oblastí:

1. Znalost českého jazyka.
2. Ekonomická soběstačnost.
3. Orientace cizince ve společnosti
4. Rozvíjení vzájemných vztahů mezi komunitami.
5. Postup nabývání práv v závislosti na délce pobytu.

Další postupy k podpoře integrace cizinců podle koncepce integrace cizinců (2018) je:

1. Přístup cizince k zdravotní péči.
2. Participace cizince na veřejném životě.
3. Informovanost cizinců i majority.

4. Komunikace.
5. Prohloubování odborných kompetencí.

2 CÍL PRÁCE A HYPOTÉZY

2.1 Cíl práce a výzkumné otázky

Cílem práce je popsat život (v rámci narativního interview) Ukrajinců na území České republiky. Dalším cílem je zjistit, jak probíhá integrace Ukrajinců a dalších vybraných národností z jejich subjektivního hlediska, a to ve vybraných oblastech integrace (např. rámci získávání zaměstnání, v oblasti sociálního začleňování, překonávání jazykové bariéry).

2.2 Výzkumné otázky

Hlavní výzkumné otázky této práci jsou:

1 VO: Jak probíhá integrace Ukrajinců a dalších vybraných národností na území ČR?

2 VO: Jak vnímají Ukrajinci, Rusové a Kazaši svůj život na území ČR.

Identifikační zaměření na: pohlaví, věk, rok narození, národnost a délka pobytu v ČR.

2.3 Operacionalizace pojmů

Integrace: *Integrace cizinců – proces postupného začleňování imigrantů do struktur a vazeb společnosti domácího obyvatelstva. Jedná se o komplexní jev, který je přirozeným důsledkem migrace a který má své politické, právní, ekonomické, sociální, kulturní, psychologické a náboženské aspekty (MVČR, 2016).*

V této práci zkoumám integraci: sociální, kulturní, pracovní nebo školní v Jihočeském kraji.

Diskriminace: Jak popisuje Jandourek (2007), že diskriminace obecně znamená proces odlišení, vnímání, pozorování, která přivádí k znevýhodnění osob.

V této práci zkoumám, zda se informanti s diskriminací setkali nebo o ní slyšeli, jak se mohou proti diskriminaci bránit v Jihočeském kraji.

Menšina: Jak uvádí Jandourek (2007) menšina jinak řečeno minorita je skupina osob která liší zvykem, tradicemi nebo je ve společnostech znevýhodněna na základě připsaných znaků (náboženské vyznání, barva kůže apod.). Menšina má menší počet osob než v téže společnosti skupina většinová.

V této práci zkoumám menšinu, jako jsou Ukrajinci, Rusové, Kazachové oproti české majoritní skupině v Jihočeském kraji.

Migrace: *Přesun jednotlivců i skupin v prostoru, který je spolu s porodností a úmrtností klíčovým prvkem v procesu populačního vývoje a výrazně ovlivňuje společenské a kulturní změny obyvatel na všech úrovních.* (MVČR, 2016).

V této práci zkoumám důvody migrace a její následky v Jihočeském kraji.

3 METODIKA

3.1 Použité metody a techniky sběru dat

V bakalářské práci je užívána kvalitativní výzkumná strategie společně s kombinací narativního rozhovoru s rozhovorem strukturovaným.

Hendl (2016) uvádí, že kvalitativní přístup je rovnocenně postaven s ostatními formami výzkumu, nespočívá jen ve vypočítání absence čísel, ani nedosahuje způsobům kvantifikace a strategických metod, přitom kvalitativní a kvantitativní výzkum mají své rovnocenné přínosy. Dále Hendl (2016) uvádí to, že kvalitativní výzkum se skládá ze dvou částí, kdy se vybírá téma, a poté se určují otázky, které se v průběhu výzkumu mění. Obecně kvalitativní výzkum zkoumá daný sociální problém a také mezilidské vztahy (Walker, 2013). Kvalitativní výzkum se provádí v přirozených podmínkách, kde výzkumník detailně vyhledává, poslouchá, analyzuje a zpracovává jakékoliv informace (Walker, 2013). Dále provádí induktivní a deduktivní závěry, a tím práce kvalitativního výzkumníka je zařazena podobně jako činnost detektiva.

Pro naplňování cílů mé bakalářské práce jsem zvolila zakotvenou teorii, která spočívá v datech, které získáváme v průběhu výzkumu (Hendl a Remer, 2017). Zakotvenou teorii dle tohoto autora lze považovat, pokud její kategorie a komponenty jsou dokumentované, zdůvodněné a navzájem propojené. Dále autor uvádí tři základní prvky zakotvené teorie: koncepty, kategorie a propozice. Koncepty jsou základní jednotky analýzy tzv. teoretické pojmy. Kategorie provádí stejný analytický proces porovnání, tak i u konceptu, aby se ukázaly podobnosti a rozdíly, ale kategorie je na vyšší a abstraktnější úrovni než koncepce. Propozice formuluje a zobecňuje vztahy mezi kategorií a koncepcí (Hendl a Remer, 2017).

Kódování se rozumí rozkrytí dat směrem k jejich interpretaci, konceptualizaci a nové integraci. (Hendl, 2016). Pro rozkrytí dat během výzkumu používám 3 typy kódování, a to otevřené kódování, axiální kódování a selektivní kódování.

Hendl (2016) definuje otevřené kódování jako první fázi průchodem dat, pomalým čtením otázek, prepisováním rozhovoru a koncentrací kritických míst. V tomto kódování dochází k odhalení určitého tématu v datech, ve kterých se dále zjišťují podobnosti a rozdíly porovnáváním jednotlivých případů.

Dále Hendl (2016) uvádí axiální kódování, které v dané kategorii tvoří bod pro další krok. Axiální kódování se skládá z několika kroků, které jsou podobné jako při otevřeném kódování, a to s důrazem na kladení otázek a jejich porovnání, ale již hledá další kategorie a koncepty, které spolu souvisejí.

Další kódování podle Hendla (2016) je selektivní kódování přezkoumávání dat, kódů pomocí selektivního zpracovávání. Výzkumník hledá hlavní téma a kategorii pro vznikající teorie.

Zvolená technika pro naplnění cílů je narativní rozhovor (případně narativní interview), společně se strukturovaným rozhovorem s otevřenými otázkami (Hendl a Remer, 2017). Narativní interview, jak uvádí Hendl a Remer (2017), je technika, která pomáhá získat možnosti a přístup ke zkušenosti jedince standardním schématem otázka-odpověď. Narativní rozhovor není kontrolován, a tím je podporován k volnému vyprávění určité události (Hendl a Remer, 2017). Jak uvádí autor, tato technika se používá pro získání biografie jedince, ale může také jít o určité předem definované téma.

Dle Milovského (2006) je tato technika nejrozšířenější podobou rozhovoru, kdy výzkumník připravuje předem určené schéma rozhovoru. Polostrukturovaný rozhovor je dle Hendla (2016) určitá osnova a značí se pružností celého procesu získávání informací.

3.2 Charakteristika výzkumného souboru

Výzkumný soubor představují informanti ukrajinské národnosti a dále informanti vybraných národností, jako je Kazachstán a Rusko, kteří pobývají na území České republiky legálně podle zákona 326/1999 Sb. o pobytu cizinců. Stratifikační kritéria výběru jsou následující: délka pobytu (do 5 let, 5-10 let, 11 a více let); pohlaví; generace (mladá do 18-29 let; střední 30-50 let). Sběr dat probíhal metodou snowball sampling v Českých Budějovicích v přirozeném prostředí informantů. Byl osloven každý informant osobně přes email, sociální sítě nebo telefonicky. Výzkumu se celkem účastnilo 10 informantů, z nichž 4 osoby byly mužského pohlaví a 6 osob ženského pohlaví. Při provádění rozhovoru se již odpovědi informantů opakovaly, bylo tedy možné výzkum zastavit při počtu 10 osob.

3.3 *Proces sběru dat*

Sběr dat pro účely mé bakalářské práce probíhal od ledna 2018 do června 2018. Proces sběru dat probíhal v Českých Budějovicích, kontaktovala jsem známé ze svého okolí. Použitá technika pro sběr dat byla snowball sampling, takže každý informant doporučoval a nabízel lidi ze svého známého okolí. Kontaktovala jsem každého informanta osobně, přes email, sociální sítě (facebook, instagram apod.) nebo případně telefonicky. S rozhovorem souhlasilo 10 informantů. Seznámila jsem každého informanta s cílem mé bakalářské práce a výzkumnými otázkami. Rozhovor nakonec probíhal v terénním přirozeném prostředí informantů (např. domov, kavárna apod.). Každá informace a údaje od informanta byly potvrzeny souhlasem a nahráváním na mobilní zařízení (diktafon).

3.4 *Etická pravidla*

Výzkumná část probíhá v souladu se zákonem 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů. Každého informanta jsem seznamovala s cílem bakalářské práce, dále jsem je informovala o anonymním poskytování a zpracování osobních údajů. Další důležitou informací pro ně bylo, že se rozhovory budou nahrávat na mobilní zařízení (diktafon). Informanti souhlasili s poskytnutím osobních údajů společně s audio-nahrávkami.

4 VÝSLEDKY

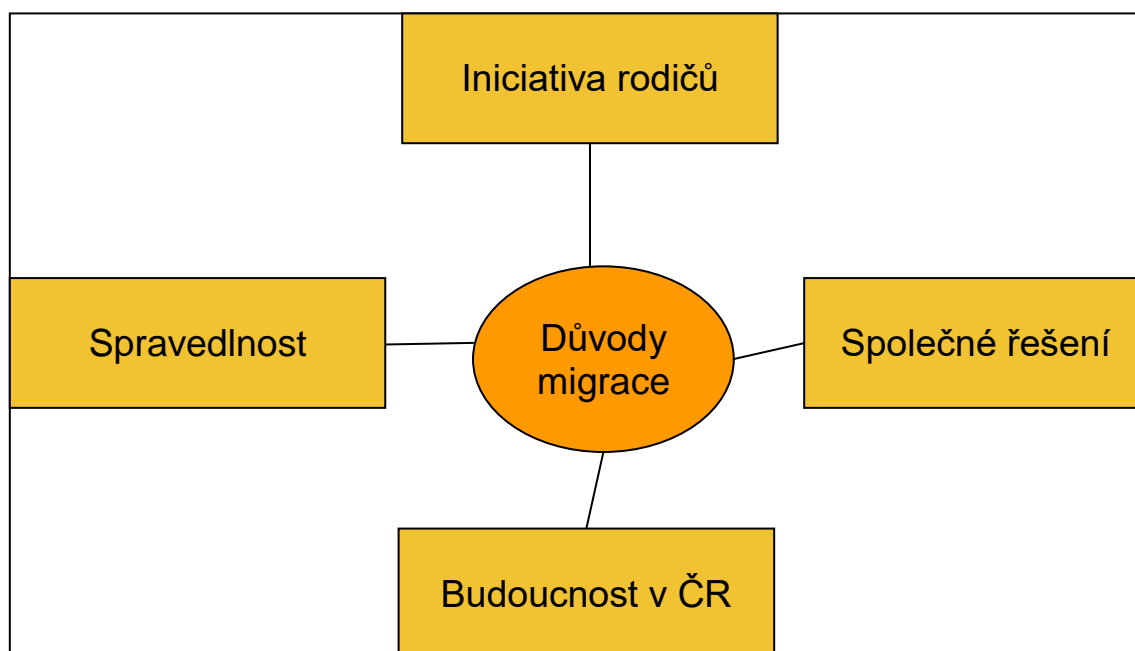
Výzkumu se zúčastnilo 10 informantů původně z Ukrajiny, Ruska a Kazachstánu. Každý informant sdílel soukromé údaje, a to národnost, pohlaví, rok narození, věk, druh práce a délku pobytu na území České republiky.

Tabulka č. 1 Charakteristika informantů

Informant číslo	Národnost	Pohlaví	Rok narození	Věk	Druh práce	Délka pobytu
1	UKR	Žena	1997	20 let	student	4 roky
2	ČR původem UKR	Muž	1990	27 let	podnikatel	20 let
3	UKR	Žena	1994	24 let	student	4 roky
4	UKR	Muž	1980	37 let	zaměstnanec	9 let
5	UKR	Muž	1988	30 let	podnikatel	13 let
6	RUS	Žena	1989	28 let	zaměstnanec	18 let
7	KZ	Žena	1994	23 let	student	4 roky
8	RUS	Žena	1996	21 let	student	6 let
9	RUS	Muž	1987	30 let	podnikatel	2,5 let
10	KZ	Žena	1992	25 let	zaměstnanec	2,5 let

Zdroj: vlastní výzkum

Obrázek 1 – Důvody migrace

Zdroj: vlastní zpracování

Hlavní důvody migrace lze rozdělit do 4 kategorií - společné řešení; iniciativa rodičů a lepší priority pro budoucí život v ČR; budoucnost v České republice a vlastní volba; spravedlnost.

Společné řešení

Podle výzkumu se ukázalo, že informantky (I1, I3 a I7) měly společný cíl a migrovaly do České republiky. Společně s jejich rodiči hledaly způsoby, např. pomocí agentury zajistit přípravné kurzy českého jazyka pro studium na vysoké škole/univerzitě a v budoucnu pro snadnější integraci a perspektivu při získání práce. Informantky jsou ve věku od 17 do 22 let, kdy I1 byla po studiu na střední škole a I3 a I7 měly ukončené střední odborné vzdělávání. Společně s rodiči měly rozhodující rozhovor, ve kterém řešily, zda budou chtít studovat v České republice nebo zůstanou v zemi svého původu. Během spolupráce se svými rodiči došly k závěru, že nejvhodnějším řešením budou přípravné kurzy českého jazyka pro cizince, které usnadní jejich budoucí studium na vysokých školách, popř. na univerzitě. K těmto kurzům dopomohly informantkám místní agentury. Každá z informantek měla různou minulost, ale všechny měly stejný cíl v pokračování ve studiu a získání příznivějších podmínek při hledání budoucího zaměstnání.

I1: *„Když mi bylo 13 let, jeli jsme na výlet na 9 dní do Polska, Německa a Česka. V Česku jsme byli přibližně 4 dny, tak jsem se zamilovala do České republiky: do kultury, jací tady jsou lidé apod. Potom po návratu domů jsem měla sen studovat v Česku a po 5 letech jsem sem přijela.“*

I3: *„Hlavní důvod, proč jsem se přestěhovala do České republiky, byl studium. Můj tatínek má kamaráda z Česka je taky Ukrajinec, který tady pracuje skoro 8 let a doporučil mému tatíku ČR, protože je multikulturní stát, je tady velmi hezký, centrální Evropy a je nejlepší země pro studium která má bezplatné vzdělání což je velký plus a můj tatínek mi nabídnul příležitost studovat v ČR. Potom začali jsme společně vyhledávat možnosti a našli jsme jednu firmu a s tou firmou jsme začali spolupracovat.“*

I7: *„Chtěl jsem studovat v zahraničí a dozvědět něco nového o nové kultuře. Hlavním cílem je studium. Hlavně po ukončení střední školy musela jsem nastoupit na vysokou školu a společně s rodiči jsme rozhodli, že lepší varianta pro mě je studium v Česku.“*

Iniciativa rodičů a lepší priority pro budoucí život v ČR

Po narativním rozhovoru bylo zjištěno, že I2 a I6 neměli právo rozhodovat o svém přestěhování se do České republiky, a to z důvodu nedosažení určitého věku. Především se nemohli v této situaci samostatně rozhodovat, a proto jejich rodiče vzali iniciativu na sebe. Každá z rodin prožila nelehký osud, který byl podnětem k přestěhování se do země s více příležitostmi studovat a pracovat. Iniciativa rodičů byla na svém místě, neboť každý rodič přeje svému dítěti jen to nejlepší, ať je to ze stránky zdraví, bezpečí, sociálních jistot a financí. Hlavní podstatou bylo to, aby jejich děti byly v bezpečí daleko od válečného konfliktu a vlivu místní mafie, a tím zajistit lepší priority pro budoucí život a možnost jejich realizace.

I2: *„Bylo mi na tu dobu 6 let, iniciativu měli rodiče. Hlavní důvod byl pro rodiče větší priorita zaměstnání, a hlavně lepší život pro naši rodinu. Možná to bylo spojeno s mafii, protože můj otec se obával, abych se nedostal nebo nevlézl do tohoto prostředí.“*

I6: *„Mně bylo 10 let, takže to byla spíše iniciativa rodičů, táta si už dlouho přál odjet do zahraničí za lepším a klidnějším životem, jelikož byl na vojně v Německu, tak už od mládí věděl, že v Evropě je ten život jednodušší než v Rusku.“*

Budoucnost v České republice a vlastní volba

Dalším důvodem migrace, který byl u každého informanta v průběhu rozhovoru zjištěn, je budoucnost v České republice. Všichni informanti migrovali z různých osobních důvodů, ale nezávisle na sobě si plnili společnou představu o budoucím životě v České republice. Tyto osobní důvody spustily integrační proces, který se na začátku projevil sběrem důležitých dokumentů a vyhledávání různých způsobů migrace a integrace, hledání práce nebo dalšího studia, případně někteří z informantů si zajistili přípravné kurzy z českého jazyka pro cizince. Za některé informanty, kteří neměli možnost se samostatně rozhodnout, např. z důvodu nedostatečného věku, válečných konfliktů nebo negativního vlivu mafie, se rozhodli jejich rodiče, a to s cílem připravit jim lepší budoucnost a život v ČR.

I1: *„Když mi bylo 13 let, jeli jsme na výlet na 9 dní do Polska, Německa a Česka. V Česku jsme byli přibližně 4 dny, tak jsem se zamilovala do České republiky: do kultury, jací tady jsou lidé apod. Potom po návratu domů jsem měla sen studovat v Česku a po 5 letech jsem sem přijela.“*

I2: *„Bylo mi na tu dobu 6 let, iniciativu měli rodiče. Hlavní důvod byl pro rodiče větší priorita zaměstnání, a hlavně lepší život pro naši rodinu. Možná to bylo spojeno s mafii, protože můj otec se obával aby jsem se nedostat nebo nevlézt do tohoto prostředí.“*

I3: *„Hlavní důvod, proč jsem se přestěhovala do České republiky, byl studium. Můj tatínek má kamaráda z Česka je taky Ukrajinec, který tady pracuje skoro 8 let a doporučil mému tatíku ČR, protože je multikulturní stát, je tady velmi hezký, centr Evropy a je nejlepší země pro studium která má bezplatné vzdělání což je velký plus a můj tatínek mi nabídnul příležitost studovat v ČR. Věděli jsme s tatínkem, že na Ukrajině vládne korupce, a proto začali jsme přemýšlet o zahraničním studiu. Potom začali jsme společně vyhledávat možnosti a našli jsme jednu firmu a s tou firmou jsme začali spolupracovat.“*

I4: *„Celý život cestuji, pracoval jsem jako průvodčí ve vlaku s mezinárodním rozsahem, hlavním důvodem byli pracovní příležitosti a také osobní důvody. V průběhu práce viděl jsem báječné věci mimo Ukrajiny, a proto chtěl jsem zkusit něco nového a osud mi udělal dárek, zavolal mi kamarád z Česká a měl zajímavou nabídnutí práce. Věděl jsem,*

že na Ukrajině nebyla stabilita, a hlavně vládla korupce a čím dál tím to bylo horší, možná byl to ještě jeden důvod.“

I5: „Hlavním důvodem bylo, že po rozvodu s mým otcem, moje maminka odjela do Českých Budějovic za kamarádkou podnikat a po roce v Čechách mi nabídla přestěhovat do Česka. Bylo mi na tu dobu 15-16 let. Hlavním důvodem v podstatě byl studium a následně to už přešlo do života, a tak jsem tady zůstal.“

I6: „Mně bylo 10 let, takže to byla spíše iniciativa rodičů, táta si už dlouho přál odjet do zahraničí za lepším a klidnějším životem, jelikož byl na vojně v Německu, tak už od mládí věděl, že v Evropě je ten život jednodušší než v Rusku.“

I7: „Chtěl jsem studovat v zahraničí a dozvědět něco nového o nové kultuře. Hlavním cílem je studium.“

I8: „Cestovala jsem od malička do ČR a líbilo se mi tady. Pak jsem přijala nabídku od rodičů o přestěhování do ČR a odjela jsem, ale iniciativa byla 50 na 50, protože rodiče vzali v úvahu můj názor, tak začali shánět veškerou informaci. Pak po nabídce měla jsem týden na rozhodnutí, brala jsem v úvahu, že mi bylo na tu dobu 15 let a musím všechno zvládnout sama.“

I9: „Hlavní důvod, která mě tlačila k přestěhování, byla komplexní politická situace a skrze zkažené a zkorumpované společnost kolem. Poslední sláma byla případ, když někdo. V noci moji auto rozbil cihlou a policista mě přesvědčil, že psát stížnost nedává smysl a žádný význam, protože nebudou nikoho hledat. Zjistil jsem, když nemáš hromadu peněz, tak jsi nikdo. Tehdy jsem si uvědomil, že je čas udělat něco.“

I10: „Politická, sociální a ekonomická situace v Rusku.“

Spravedlnost

Další kódování v oblasti “důvody migrace” je spravedlnost. V průběhu rozhovoru byly zjištěny další osobní důvody, které byly příčinou opuštění rodné země, např. nepořádek v politickém systému, ekonomická nestabilita, korupce, nezájem státního orgánu řešit problémy apod. Někteří informanti, kteří pracovali před příchodem do České republiky, jsou přesvědčeni, že vládne na Ukrajině a v Rusku korupce a nespravedlnost. I9 rozbili auto cihlou, ale městská policie tvrdila, že nepotřebuje psát hlášení v tomto případě, což mu připadalo nelogické. I4 byl přesvědčen, že na Ukrajině je nestabilita, a hlavně se čím

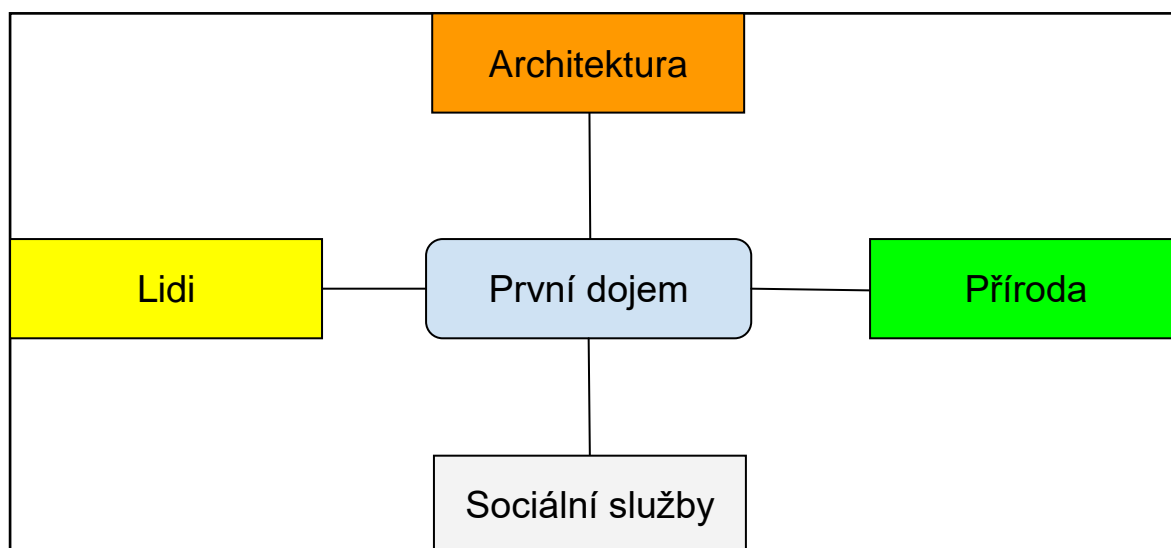
dál více zvyšuje korupce. I3 společně se svým otcem řešili problém korupce, který na Ukrajině brání vzdělávání, neboť je potřeba více peněz na studium než v České republice, kde je studium zdarma.

I3: „Hlavní důvod, proč jsem se přestěhovala do České republiky, byl studium. Můj tatínek má kamaráda z Česka je taky Ukrajinec, který tady pracuje skoro 8 let a doporučil mému tatíku ČR, protože je multikulturní stát, je tady velmi hezký, centrální Evropy a je nejlepší země pro studium která má bezplatné vzdělání což je velký plus a můj tatínek mi s časem nabídnul příležitost studovat v ČR. Věděli jsme s tatínkem, že na Ukrajině vládne korupce, a proto začali jsme přemýšlet o zahraničním studiu. Potom začali jsme společně vyhledávat možnosti a našli jsme jednu firmu a s tou firmou jsme začali spolupracovat.“

I4: „Celý život cestuji, pracoval jsem jako průvodčí ve vlaku s mezinárodním rozsahem, hlavním důvodem byli pracovní příležitosti a také osobní důvody. Věděl jsem, že na Ukrajině nebyla stabilita, a hlavně vládla korupce a čím dál tím to bylo horší, možná byl to ještě jeden důvod. V průběhu práce viděl jsem báječné věci mimo Ukrajinu, a proto chtěl jsem zkusit něco nového a osud mi udělal dárek, zavolał mi kamarád z Česka a měl zajímavou nabídku práce.“

I9: „Hlavní důvod, který mě nutil k přestěhování, byla komplexní politická situace a zkažená a zkorumpovaná společnost kolem. Poslední kapkou byl případ, kdy mi někdo v noci rozbil cihlou auto a policista mě přesvědčoval, že psát stížnost nemá smysl a žádný význam, protože nebudou nikoho hledat. Zjistil jsem, že když nemáš hromadu peněz, jsi nikdo. Tehdy jsem si uvědomil, že je čas něco udělat.“

Obrázek 2 – První dojem z příchodu do ČR

Zdroj: vlastní zpracování

První dojem

Podle výzkumných otázek bylo zjištěno společné téma, které bylo pro informanty zajímavé, a to první dojem po příchodu do České republiky. Z narativního interview informanti projevili zájem v oblasti krás místní přírody a zdejšího podnebí, např., že je zde velice příjemné počasí, je zde k vidění bohatá fauna a flóra. I3 si mnoho nepamatuje z prvních dojmů po příchodu do České republiky, ale nejvíce ji zaujalo příjemné počasí. Další oblastí je architektura, např. zachování původních historických budov a jejich prvky, kamenné ulice apod. Dále třeba odlišnosti kultur mezi Českou republikou a Ukrajinou, např. klidné a čisté prostředí, nebo znaky a symboly, ke kterým nejvíce projevil zájem I4, a to ke znaku „Pozor“, který v ukrajinštině znamená ostuda nebo hanba. Další oblastí jsou místní občané ve vztahu k ukrajinské menšině, kde se ve výzkumu potvrdilo, že jsou Češi přátelští, schopní pomoc člověku, který se neorientuje v místním prostředí, který potřebuje poradit. Dále jsou velmi komunikativní a otevření ostatním lidem. Sociální služby jsou další oblastí, které jak potvrzuje I9, podporují proces integrace cizinců, např. působení různých charit, neziskových organizací, informačních center pro občany třetí země. Česká republika je dále dle I9 zaměřená na multikulturní rozvoj. Poslední oblastí by se dala označit místní kultura, ze které byl překvapený I5, a to z toho, jak časně ráno stojí školáci a studenti (6:00) na autobusových a jiných zastávkách, kdy podle jeho názoru je to ve srovnání s Ukrajinou velmi brzo.

I1: „Jsem byla nadšená z přírody, lidí. Já bych řekla nejspíš z lidí, jak jsou tady přátelští, zodpovědní, schopní pomoci lidem, i které ani neznají, takže asi v první řadě to bylo kvůli lidem.“

I2 : „Měl jsem první dojem: leto nebo spíš začal květen, všechno kvetlo takovy hezký tuto bylo, příjemný, slunečný, teplý. Víc bárev než u nás.“

I3: „Když jsem přijela tak nepohopila, co se děje, všechno bylo jako ve spanku, do posledního jsem si nevěřila, že se nacházím v České republice. Ani nepamatují, co mě víc zaujalo nebo jaky byl můj první dojem, možna měla jsem šok.“

I4: „Po vystoupení z autobusu nejvíc mě překvapila cedulka „pozor“, kterou jsem viděl pořád, na ruštině a na ukrajinštině to znamená hanba nebo ostuda (smích) Potom určitě se mi libila příroda, je to tu nádherně.“

I5: „Překvapilo mě, že děti a mládež postávají na zastávkách MHD již kolem 6 ráno, což je ve srovnání z školou na Ukrajině docela brzo.“

I6: „Bylo to neuvěřitelné, jako bychom přijeli do pohádky.“

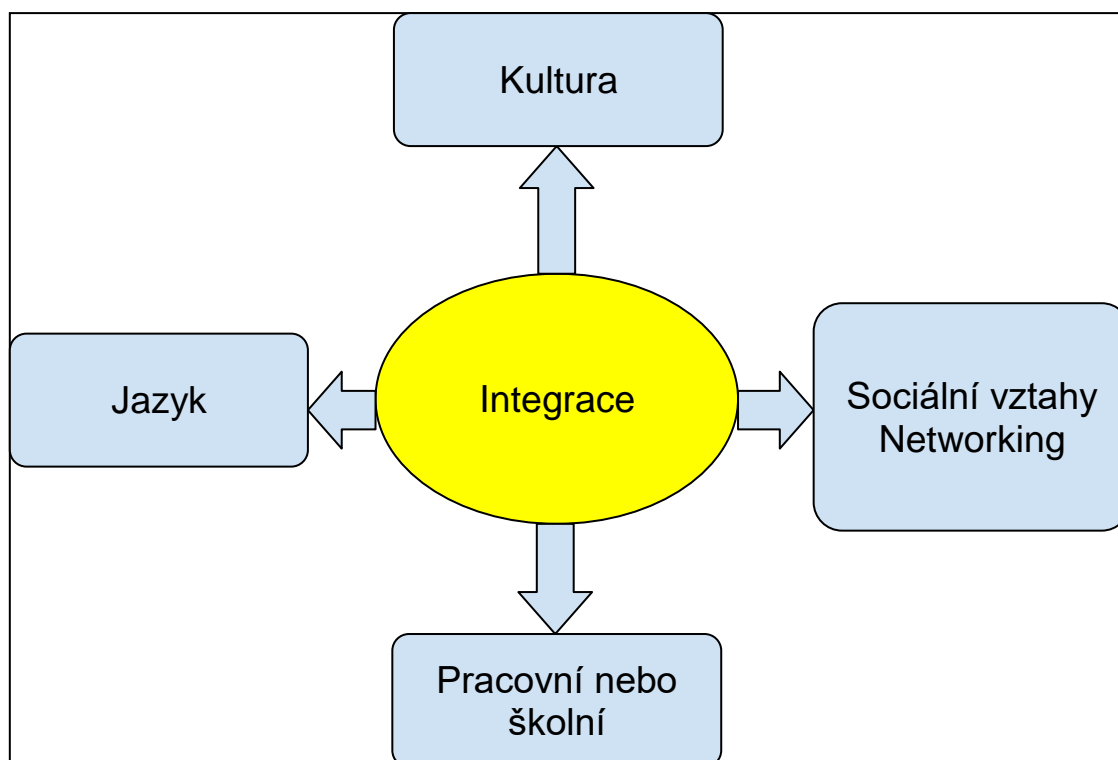
I7: „První silným dojmem při vstupování do ČR bylo klima. Přijela jsem na konci září, v Kazachstánu už bylo 0 stupňů, v České republice + 20 a já jsem přijela v teplém kabátu. Další věc, která mě zaujala, byla architektura, domečky z minulého století, kamenné ulice. Měla jsem pocit, že jsem se dostala do středověku.“

I8: „Teplé - slunce, příjemné lidé, krásná příroda.“

I9: „Příjemně mě překvapila práce sociálních služeb. Byl jsem ohromen, že v malém městě jsou nejméně dvě organizace, které poskytují cizincům bezplatné jazykové kurzy a jsou také připraveni poskytnout jakoukoli pomoc - to je velmi cool!“

I10: „Překvapivě oproti Rusku, že v každém obchodě prodavači tě vždy pozdraví, všichni jsou vstřícní.“

Obrázek 3 – Proces integrace

Zdroj: vlastní zpracování

Další kódování je v oblasti integrace. Rozdělila jsem, jak probíhá integrace v jazykové a kulturní oblasti, dále v oblasti sociálních vztahů a samozřejmě pracovní nebo v případě školní integrace. Každý informant měl doporučení pro svého krajana, kdyby chtěl také migrovat do České republiky, či na koho se může obrátit v případě dotazů nebo problémů.

Jazyková oblast

Pro zjišťování procesu integrace bylo důležité zaměřit se na jazykovou oblast, protože tuto oblast je potřeba kódovat zvlášť. Informanti byli dotazováni, aby zhodnotili svou znalost českého jazyka. Každý informant rozdělil český jazyk na tři kategorie, a to jsou poslech, mluvení a gramatika. Při hodnocení své úrovně užívání českého jazyka zdůraznili jak silnou, tak slabší stránku. Informant I2, který je v ČR 20 let a informantka I6, která je v ČR 18 let, zde studovali základní školu, gymnázium a rovněž vysokou školu, a proto hodnotí svou znalost českého jazyka téměř jako rodilí mluvčí. Gramatika jim nedělá výrazné problémy, mluvenému slovu velmi dobře rozumí, mluví bez přízvuku, a dokonce I6 tvrdí, že dokáže vykonat jakékoliv zaměstnání a dle její mluvy není poznat, že pochází z Ruska. I2 je muž, který má již české občanství, pochází

původně z Ukrajiny, ale svůj rodný jazyk zná hůře než češtinu a podobně jako I6 nemá přízvuk. Český jazyk mu nedělá žádný problém ani v oblasti gramatiky, ani v mluvení, ani v poslechu. I5 studoval v České republice základní a vysokou školu, ale kterou nedodělal. V ČR žije již 13 let. Gramatika mu dělá docela problémy, pravidelně si musí někým nechat zkontrolovat a opravit svůj psaný projev, ale verbální projev zvládá velmi dobře, dokonce nemá přízvuk. Poslechem všemu rozumí a je schopen odpovědět srozumitelně. I4 je ukrajinské národnosti, který je v ČR 9 let, rozumí češtině a je schopen odpovědět. Mluvení zvládá dobře, ale s přízvukem. Gramatika mu nedělá velký problém a složil zkoušku z trvalého pobytu. I8 je slečna z Ruska a žije v ČR 6 let, studuje střední školu, poslech a čtení jí nedělá sebemenší problémy, mluvení zvládá dobře a je schopna srozumitelně odpovědět. Gramatika je pro ni celkem těžká, konkrétně jí dělá problém skloňování, slovosled, čárky ale nejen v češtině ale také v ruštině. I1 je slečna, která bydlí v ČR 4 roky, studuje vysokou školu, a proto mluvení a poslech jí nedělá problém, gramatika je pro ni těžká, protože si myslí, že je pro Ukrajince složitější a problematictější než mluvení. I7 je z Kazachstánu a je v ČR 4 roky, studuje vysokou školu, mluví plynule, ale má přízvuk, kterým Češi rychle poznají, že je cizinka. S gramatikou má jisté potíže a dělá jí problém také formulování vět. I3 je slečna z Ukrajiny, žije zde již 4 rokem. Rozumí češtině, poslechu a je schopna srozumitelně odpovědět. Pouze gramatika jí dělá nemalé problémy, ale je si jistá, že její jazyková schopnost je na úrovni mezi B1 a B2, ale zároveň tvrdí, že potřebuje celkově zdokonalit svoji jazykovou úroveň pro všechny oblasti praxe. I9 na poslech rozumí, je schopen komunikovat na běžné jazykové úrovni a je schopen se domluvit na instituci (např. na úřadě). Gramatika mu dělá problém, ale v budoucnu ji plánuje zlepšit pomocí doučování a jazykových kurzů. I10 sdělila, že sice na poslech rozumí a je schopna odpovědět, ale tvrdí, že nikdy nebude mluvit jako rodilý mluvčí.

I1: *„Nejsem rodilý mluvčí, ale znám češtinu docela dobře, mám problém s pády a vůbec s gramatikou, protože si myslím, že pro nás Ukrajince ta gramatika dělá větší problém než mluvení. Naštěstí kamarádi mi rozumí.“*

I2: *„Myslím si, že moje čeština je super. Musím poděkovat učitelce na základce, měli jsme dobrou ale zároveň přísnou učitelku, hodně cvičili a všechno možný. Znáám češtinu líp než ukrajinštinu. Ukrajinský se mnou mluví jen mojí babička a na tom to skončí.“*

I3: *“Myslím si, že znám češtinu podle certifikátu mezi B1 a B2. Domluvit se můžu, na poslech všechno rozumím ale dělá velký problém gramatika. Potřebuji praxi ve všech oblastech, ale nějak se mi nedaří navázat dobrý kontakt s Čěši.”*

I4: *„Myslím si, že znám češtinu dostatečně, na poslech rozumím, mluvím srozumitelně, gramatiku znám dobře. Udělal jsem zkoušky na trvalý pobyt.“*

I5: *„Myslím si, že docela dobře ale jak říkal V. I. Lenin: „ Učit se, učit se a ještě jednou učit se“, takže zdokonalování neuskodí.“*

I6: *„Na 1, skoro jako rodilý mluvčí. Když jsem přijela do České republiky, česky jsem neuměla ani slovo, bylo mi 10 let, takže když jsem nastoupila do 4. třídy, během roku jsem si to velice rychle naučila, mluvila jsem jako rodily mluvčí, měla jsem trojku z češtiny ve 4 třídě. Potom ale, jsem většinou měla dvojku nebo jedničku, pro mě je čeština velice lehká, dokázala bych jakékoliv povolání, dokonce v češtině i myslím, většinou ani nikdo nepozná, že jsem z Ruska. Ale protože teď se hodně bavím s Rusy a Ukrajinci, tak se mi trošku objevil ruský přízvuk. Češtinu jsem se učila na základní škole, v gymnáziu, na univerzitě, i v českém prostředí také jsem pracovala, díky tomu nemám s místními obyvateli absolutně žádný problém. Co se týče gramatiky, tak to mě baví nejvíc ze všech jazycích, takže ani v českém jazyce mi gramatika nedělala žádné problémy, když jsem ještě studovala, teď se možná semtam nějaká chyba vyskytne.“*

I7: *„Plynně mluvím česky, ale mám silný přízvuk a Čěši ihned poznají, že jsem cizinka. Docela mám problém s gramatikou a s formulováním vět.“*

I8: *„Češtinu znám celkem dobře, ale mám problém s sloňováním, psáním (čárky), slovosled a to i v ruštině taky. Přízvuk už skoro nemám. Napíšu maturitu a dozvím, jak znám český. Poslech a čtení nedělá žádný problém.“*

I9: *„Dal bych si známku 2+ na pětibodové stupnici. Dokážu komunikovat na každodenní témata, jít do jakékoliv instituce, ale ne více. V tuto chvíli pokračuji ve studiu jazyka a pořád plánuji, že si v příštím roce zlepším úroveň znalosti češtiny.“*

I10: *„Český jazyk je pro mě velice těžký. Snažím se naučit mluvit a psát, ale myslím si, že nikdy nebudu mluvit jako Čěška.“*

Pracovní nebo školní integrace.

V oblasti pracovní nebo školní integrace informanti sdělili, kde pracují nebo studují, s kým pracují nebo studují, jak dlouho, dále popsali svůj běžný denní harmonogram a také svoji pracovní dobu.

I1 studuje vysokou školu od pondělí do pátku, kde každý den má běžně má 2 přednášky a 2 cvičení, a dále je zapojená do programu ERASMUS, kde pomáhá ostatním studentům zařídit potřebné dokumenty nebo s nimi jezdí na výlety. Většinu času tráví se studenty v rámci programu ERASMUS nebo dělá něco do školy. S ostatními studenty vychází dobře, je s nimi neustále v kontaktu a v případě problému jsou ji ochotni pomoci. O víkendech chodí na brigády, dělá něco do školy a občas jezdí na výlety. Dozvěděla se o studiu pomocí ředitelky, u které studovala přípravné kurzy češtiny. V procesu integrace se s překážkami často neseťkává, jen ve škole je to trochu obtížné, ale je schopná se domluvit a spolužáci jí rádi pomohou.

I2 pracuje díky svému vzdělání jako masér a zároveň jako trenér. Je zapsán jako OSVČ, a proto nemá přesný denní harmonogram. Většinou dělá za den 4-5 masáží a 1-2 tréninky. Je velmi rád, že pracuje v této oblasti a tvrdí, že udělal správnou volbu. Když má volno, rád cestuje, relaxuje, navštíví své rodiče nebo pro sebe najde jinou aktivitu. Danou práci získal pomocí zájmu ke sportu tím, že hrál v hokej 12 let, znal spoustu známých lidí a na základní škole se rozhodoval, kam půjde. Rozhodnutí bylo mezi kadeřníkem, masérem, kuchařem a automechanikem. Vybral si povolání být masérem a již na vysoké škole začal provádět masáže. V práci má drobné problémy, a to jen s nespolehlivými zákazníky, jinak s kolegy v práci vychází docela dobře.

I3 je studentka vysoké školy, která vstává pravidelně hodinu před zahájením výuky, mezi přednáškou a cvičením ve škole komunikuje jen s představiteli ruské, ukrajinské nebo běloruské menšiny. S Čechy moc nekomunikuje, jen když potřebuje pomoc při studiu. Po škole většinou jde na procházku, na návštěvu nebo na brigádu. O víkendu často jezdí do Prahy, protože České Budějovice jsou pro ni malé město. Ohledně spolužáků je stále v kontaktu s Ukrajinci, Rusy nebo Bělorusy. V běžném životě komunikuje s místními občany, ale jen na instituci nebo v obchodu. O daném studiu se dozvěděla sama, tvrdí, že za pomoc chce každý peníze. Překážka pro ni je nedostatečná znalost češtiny, a především překážka v oblasti svých financí, neboť je v České

republiky draze, protože kvůli válce na Ukrajině výrazně klesl kurz hřivny (výplaty, ceny za potraviny, bydlení...).

I4 pracuje většinou na směny (odpolední nebo noční), proto má ráno kolem poledne čas na to, vyřídit si něco ve městě a poté odjíždí do práce. Práci získal pomocí svého kamaráda, který mu tuto pracovní příležitost nabídnul. Se svými kolegy vychází bez jakýchkoliv problémů. Žádné výrazné problémy nemá, spíše má jen drobné pracovní záležitosti, jinak všechno zvládá a je schopen pomoci ostatním. O víkendech většinou jezdí někam na výlet, navštěvuje zámky a další kulturní památky nebo rád jezdí na Moravu. Když nejede na výlet, rád si zasportuje na kolečkových bruslích nebo na kole a večer se věnuje svým přátelům.

I5 je OSVČ v oblasti elektroniky a podniká již 7 let. I když je podnikatel, má běžný harmonogram, tudíž ráno vstane, jde do práce, vyřizuje a řeší důležité věci v práci a vrací se domů. Nemá rozdíl mezi víkendy a pracovní dobou, ale ve svém volném čase cestuje, sportuje nebo chodí do společnosti nebo odpočívá doma. S kolegy vychází dobře, jen si stěžuje na to, že většina Čechů si myslí, že když je Ukrajinec, že musí veškerou práci za ně odvést. Tato myšlenka budoucí práce ho inspirovala již na vysoké škole, a díky pomoci svých přátel, příležitostí a souběhu okolností se naplnila. Má několik překážek v práci, např. konkurence v dané oblasti. Tvrdí, že se kvůli své národnosti a přízvuku setkává do jisté míry s diskriminací.

I6 pracuje jako operátorka technické podpory v mezinárodní společnosti a je s prací spokojena. Vychází dobře se svými kolegy, kteří se z větší části skládají z obyvatel ukrajinské, ruské a běloruské menšiny, ale má mezi přáteli také Čechy. V běžný den jezdí do práce, ve které pracuje na směnný provoz. Pokud má odpolední směnu, jezdí před prací do fitness centra. Po práci, zejména po ranní směně, zajde např. do kavárny nebo navštívit své přátele. Práci našla pomocí internetu, a to díky určitým webovým stránkám pro vyhledávání práce. Žádné problémy v práci nemá, spíše jen drobný stres z práce.

I7 je studentka Jihočeské univerzity, kde studuje ekonomickou fakultu - obor „Ruský jazyk pro evropský a mezinárodní obchod“. Studium probíhá ve dvou formách, a to v ruském a českém jazyce. V tomto studijním roce (2018) plánuje úspěšně obhájit svoji bakalářskou práci a uspět u státních závěrečných zkoušek. Obvyklé vstává, podobně jako I3, hodinu před zahájením výuky, ve které má velmi nabitý rozvrh, a

proto je celý den ve škole. Po výuce zajde do obchodu nebo do knihovny, doma si uvaří večeři nebo shlédne seriál nebo film. Občas se staví za svými kamarády, se kterými může zajít do kina, divadla nebo podniknout něco jiného. O víkendu preferuje spánek a odpočinek. Jde nakupovat a snaží si uvařit něco neobvyklého. Poté zavolám svým přátelům, se kterými podniká výlety nebo procházky, případně je jen navštíví. Občas jezdí do Prahy. O daném studiu se dozvěděla pomocí agentury. Překážka, která jí potkala, byla psychologická bariéra, pořád přemýšlela, jak na ní budou místní lidé reagovat.

I8 studuje střední školu a zároveň pracuje jako fotograf a obchodní manažer ve vlastní firmě. O škole se dozvěděla přes známého, ale na podnikání přišla sama a začalo se jí dařit. Obvyklé vstává půl hodiny před zahájením výuky a jde do školy. O přestávce jde se spolužáky do kavárny, se kterými vychází dobře. Po škole jde domů, dívá se na videa, učí se, pracuje s fotografiemi nebo dělá úkoly pro druhou pracovní činnost manažera. O víkendu cestuje, spí, pracuje, nemá přesný harmonogram. Překážkou pro ni je to, že je neobjektivně oceňována za její schopnosti na základě jejího původu.

I9 je OSVČ, který vlastní firmu poskytující různé IT služby ostatním firmám a má v svém oboru vzdělání. Danou práci získal z vlastní iniciativy, kdy vyhledával různé informace na internetu pro realizaci svého nápadu. Celý den pracuje na počítači, nemá pracovní dobu, ale má úkoly, které musí za určitý čas splnit. Ve svém volném čase po práci uklízí, cestuje, sportuje nebo zajde za přáteli společně s manželkou. Společně nakupují a podnikají výlety. Překážky v práci nemá, protože pracuje v angličtině, ale čeština mu dělá problém. V práci nemá žádné kolegy. Jeho podnikání se daří dobře.

I10 pracuje jako lékařka v nemocnici. Danou práci získala přes Ministerstvo práce a sociálních věcí. V nemocnici jí pomáhají zkušenější kolegyně, primář a jeho zástupce. V práci má přátelský kolektiv, který jí rád poskytne pomoc. Obvyklé vstává brzo, hodinu do zahájení pracovní doby, a to kolem 5 ráno. Jede autem do práce a cesta jí trvá kolem 1 hodiny. V 7 hodin ráno provádí hlášení a přijímají pacienti. V 15:30 končí pracovní doba, ale většinou informantka zůstává v práci do 17 hodin. Potom cestuje zpět autem domů a občas chodí s manželem na procházky nebo se dívají na film. O víkendu spí co nejdéle. Dále preferuje spíše aktivní volno, a proto jdou s manželem na procházku nebo cestují na kolech.

Sociální vztahy

V cílech integrace bylo důležité vědět, jak probíhá jejich sociální integrace do české společnosti. Na otázku, *zda mají české přátele*, informanti většinou odpověděli “ano”. Někteří z informantů sdělili, jak tráví volný čas s Čechy. Dále mají styky i s představiteli různých menšin, jako jsou Ukrajinci, Rusové nebo Kazachové, se kterými tráví čas stejně jako se svými českými přáteli: chodí na pivo, do kina, na návštěvu, na procházku, do divadla apod. Další otázka zní, *jak vycházejí v práci s kolegy* nebo v případě vysokoškoláků, *jak vycházejí ve škole se spolužáky*. Každý informant/ka odpověděl/a: dobře nebo docela dobře a nemá žádný problém. Na otázku, *na koho se obracejí v případě, když potřebují pomoc*, každý odpověděl jinak. I1 odpověděla, že zvládá všechno sama a nepotřebuje pomoc odborníka. I2 odpověděl, že se obrací na své kamarády. I3 odpověděla, že se obrací na různé organizace v Českých Budějovicích, jaké organizace však přesně neuvedla, ale například ve vztahu, zda má mezi Čechy přátele, odpověděla, že nemá a nechce s nimi navázat kontakt, protože oni také nechtějí navázat s ní kontakt. I4 odpověděl, že se obrací v případě problému na rodinu nebo kamarády, že ti jsou mu schopni pomoci. I5 odpověděl, že se obrací na fyzickou materii (hmotu) jako rodinu a kamarády a duševní na Boha. Požádal jednou o pomoc sociální služby a vícekrát již nemusel. I6 odpověděla, že se obrací, když potřebuje psychickou podporu, na rodinu nebo přátele, v případě zdravotních potíží na doktora nebo v protiprávním jednání na Policii ČR. I7 odpověděla, že se obrací na přátele. I8 odpověděla, že záleží na problému, ale většinou se obrací na své známé. I9 odpověděl, že v případě pomoci se obrací na sestru, která bydlí v České republice již 10 let a vyzná se v různých věcech, ale mezi Čechy zatím nemá žádné přátele. I10 odpověděla, že se obrací na švagrovou nebo zkušenější kolegy, kteří ji poradí v práci.

Jak vycházíte v práci s kolegy?

I1: „*Ano, velmi dobře.*“

I2: „*V pohodě vyházím.*“

I3: „*Docela dobře.*“

I4: *„Vycházím s kolegy dobře, až na výjimky když přijmou nového zaměstnance, ten mi vždycky rozladí stroj.“*

I5: *„S kolegy v práci vycházím dobře. Až na to nevím proč ale většina Čechů počítá s tím, že Ukrajinec by to měl oddřít za ně.“*

I6: *„Báječně.“*

I7: *„Mám docela dobré a přátelské vztahy se spolužáky. Když potřebuji s něčím poradit a pomoci, vyjdou vstříc.“*

I8: *„Docela dobře, v případě mi pomáhají a vyjdou vstříc.“*

I9: *„Nemám kolegy, ale mám zákazníky, s nimi vycházím dobře.“*

I10: *„V práci mám přátelský kolektiv.“*

Další otázka zní: **Na koho se obracíte, když potřebujete pomoc?**

I1: *„Všechno si vyřizuji sama, už nepotřebuji pomoc odborníka.“*

I2: *„Na kamarády.“*

I3: *„Na různé organizace v Českých Budějovicích.“*

I4: *„Rodina nebo kamarádi, oni vždycky mi pomůžou.“*

I5: *„Na boha, rodinu a kamarády. Jednou jsem využil sociální poradnu pro cizince a víc už tam nebyl, byl jsem spokojený ale víckrát už nemusel.“*

I6: *„Já většinou potřebuju občas psychicky podpořit, takže na rodinu nebo přátele. Jinak málo kdy mám nějaké neřešitelné problémy. Se zdravím se obrátím na doktora, s protiprávním jednáním na Policii ČR.“*

I7: *„Neměla jsem problémy, které vyžadují pomoc od někoho. Ale myslím si, že bych se poradila se svými přáteli, na ty bych se obrátila.“*

I8: *„Na známých... záleží na problému.“*

I9: *„Zpravidla se obracím na svou sestru - žije v České republice již více než 10 let a pomáhá mi snadno řešit jakýkoli problém.“*

I10: „*Když potřebuji pomoc se obrátím na někoho z kolegů nebo na švagrovou, která bydlí v Čechách již více než 12 roku.*“

Další otázka zní: **S kým trávíte volný čas? Máte mezi Čechy přátele?**

I1: „*Mám kamarády mezi Čechy i Ukrajinci, ale doopravdy víc času trávím s českou společností než s ukrajinskou, mám obavy, že když přestanu komunikovat česky, zapomenu jazyk, ale moc ráda chodím do kina, na pivo, do divadla nebo na procházku.*“

I2: „*Trávím volný čas s kamarády, které jsou Češi, Ukrajinci, Rusové. Ale někdy volný čas trávím i sám, jdu do přírody, udělám procházku, vypnout telefon a chvíli být sám. Omezují telefon, protože jsem docela závislý na telefonu v tom smyslu: musím vyřídit zpravy z práce, s někým se domluvit apod.*“

I3: „*Většinou čas trávím mezi Ukrajince, s Čechami málokdy trávím čas, mě se zdá že oni nechtějí navázat se mnou kontakt nebo přátelský vztah, zda se že některý z nich nezodpovědné a kolikrát se mi stalo, že se domluvíme schůzku a oni ani nedají vědět, že nepřijdou.*“

I4: „*Ano, mám přátele mezi Čechy a taky mám přátele mezi Ukrajince. Vždycky rád chodím na pivo nebo cestujeme společně.*“

I5: „*Se svou snoubenkou a s přáteli. Ano, mám mezi Čechy přátelé.*“

I6: „*Ano mám, mám hodně dobrých přátel mnoha slovanských národností, takže trávím čas podle toho, kdo ho zrovna chce trávit se mnou. Jak již jsem říkala, vyměnila jsem v České republice hodně škol, Bylo to hlavně z toho důvodu, že jsme se pořád stěhovali, protože jsme se hledali lepší bydlení, nikdy jsem neváhala. Vždy jsem šla na školu, která zrovna v tom městě byla, díky tomu, mám mezi Čechy hodně přátel, ale ze třídy jich mám vždycky tak 5 se kterými se bavím, s někým mám prostě jiné názory, jiní jsi zkrátka vybrali jinou životní cestou než já, proto ne se všema se bavím, ale každopádně mám přátele. Na Nových Hradech, v Českých Budějovicích, v Praze, v Hradci Králové a v jiných městech a vesnicích Mám také mezi přáteli cizince, z Kavkazu ,z Ukrajiny, Z Ruska A jiných zemí, je to hlavně díky tomu, že zamlada, jsme hodně jezdili na dětské tábory pro cizince a tam jsem se seznámila s dobrými kamarády, bydlí různě v České*

republice, a právě s nimi často trávím volný čas, jezdím k nim na víkendy, naši oblíbenou zábavou je sport.“

I7: *„Sociální službu jsem nevyužívala ani na začátku, ani v průběhu, ani teď. Většinou pomáhají starší přátelé, kteří jsou tady delší dobu a už v tom se vyznají.“*

I8: *„S kamarádkami ze školy a partnerem.“*

I9: *„Bohužel ještě nemám žádné české kamarády, ale jsem si jist, že se objeví časem.“*

I10: *„Mám několik kamarádů Čechy z práce.“*

Kultura

V další části výzkumu byla zjišťována kulturní integrace. Informantům byly kladeny otázky: kde se cítí být více doma; jaké jsou kulturní odlišnosti v jejich zemích původu; co dělají ve svém volném čase, např. zda navštěvují různé kulturní akce. V Českých Budějovicích je možnost navštívit nepřehledné množství kulturních akcí a zážitků. Na otázku, kde se cítí být více doma, I2, I4, I5, I6, I8 odpověděli, že se cítí více doma v České republice a ostatních 5 informantů odpověděli, že neví, protože ještě přemýšlí nad tím, jaké zemi se cítí lépe. Druhá otázka zněla, jak se liší česká kultura od jejich ukrajinských, ruských a kazašských tradic. Každý informant odpověděl, svátky a jiná náboženství. Ukrajinská menšina odpověděla, že jsou některé tradice podobné, ale ukrajinská a česká kultura liší, např. svátky a jídlo. Všechny informanty nemile překvapuje smrkání, protože to není v jejich zemích slušné, a hlavně se to nesmí na veřejnosti, ale někteří informanti odpověděli, že se časem přizpůsobili, a dokonce jim to již nevádí, naopak je to pro ně úleva, že to nemusejí zadržovat a „odskočit“ si mimo společnost. Informanty z Ruska a Ukrajiny zaujaly Velikonoce, hlavně I3, že na Ukrajině nejsou takové tradice jako například „vyplácet“ holky pomlázkou – koledovat. Dále překvapilo informanta číslo 2, že je tady více ateistů, ale nevádí mu, když mu někdo nutí ateistický pohled na jeho víru. I8 se líbí, jak se zde slaví narozeniny, a to tím, že české přípravy na oslavu nejsou tak náročné, jako u např. u Rusů, kteří na přípravu pohoštění potřebují i několik dní a více peněz. Pro kazašskou kulturu je česká kultura úplně jiná, např. že mají náboženství vyznávající Islám nebo 6. ledna slaví Vánoce, kdy v tento den je v České republice státní svátek (Tři králové).

I1: „Řekla bych, že v ČR lidí víc navštěvují nějaká divadla nebo památky, víc lidí cestuje, víc si užívají život, naproti tomu na Ukrajině u nás méně cestují, sedí doma, jen pořád dokola práce a dům, dům a práce.“

I2: „Možná ty svatky, náboženství. V Česku je strašně moc ateistu a většinou nerespektují Ježíše, na začátku mi to vadilo ale postupem času jsem pochopil, že nemusíš přesvědčovat nikoho a musíš se chovat slušně a respektovat jiné náboženství. Ale mám rád v Česku Velikonoce. Ta pomlázka, a vbíváš do ženy novou energii. A Dodržuju to.“

I3: „V Česku je naprosto odlišné jídlo. Nejlepší z jídla je česnečka a vepřové koleno, k pití je to pivo, myslím si, že na Ukrajině nemáme takové pivo. Líbí se mi, že tady neřeší co mají na sobě, že lidí uvolněné a přátelské, hodně sportují a prostě žijou svůj život. Ukrajinci mají tendenci vždycky nosit jen drahé oblečení, dráhý telefon ale při tom nemají finance na jídlo nebo sednout někam na zeli, že jim moc záleží na názoru ostatních. Pak tím, že máme jiné svátky, tradice. Například na Velikonoce češi mají pomlázku, že musí hodit a bít holčičet aby žena byla překrásná a mláda.“

I4: „Mám vyšivanku, mám rada své tradice. Mám taky moc rád, že tady mají krojí a važí si toho. Ale silně se neliší, jediné se liší v zaměření církvi, proto máme odlišné svátky. Odlišnost v jídle, na Ukrajině mám rád boršč a v Česku mám rád česnečku.“

I5: „Tradice se většinou uderžují na vesnice. Tradice jsou ve Čechách zahovány na Ukrajině taky. Ve Čechách se mi moc líbí zahování klasických českých hospod, je to mizici druh ve Europě jako takové, které jsou nahrazované mnohem modernějšími a tím víc bezduhimi podniky. Na Ukrajině se doderžují naboženské svátky, cirkev má k lidem blíž než tady ve Čechách. Ve Čechách podle mýho názoru víc se slávi komerčnejší svátky, třeba den nezávislosti většinou celý stát a v každem městě dotahné do ulic a slávi, například když Češi vyhrájou mistrovství ve hokeje. Nejvic se mi líbí ve České kutuře Dalibor Janda písnička: „Žit jako kaskader“.“

I6: „Tak liší, jiné zvyky na svátky, hlavně nemáme žádné mlácení pomlázkami. Co se týče tradic, tak Rusové mají na nový rok dědu Mráze a Sněhurku, právě oni v poslední prosincový den rozdávají dětem pod stromečkem dárky, často za písničku nebo básničku. Rusové mají též hodně různých přípitků do nového roku, ať je hodně dlouhý, zdravý a úspěšný. Vánoce mají Rusové 7 ledna a spíše se jedna o svátek

pro věřící, kdy se dům očišťuje od zlých duchů, lidé se modlí, prochází rohy v domě se svíčkou, pokapávají je svatou vodou, také noc ze 6 na 7 ledna je vhodná pro věštění, jaký bude nastávající rok, pánev se položí obráceně na stůl, na ní se zmáčkne třeba nepotřebný papír od novin, který se zapálí, až se plamen uklidní, tak na zdi naproti vidíš obrazce, které mají svůj smysl, takový bude rok, naprotí pánvi stojí svíčka, která právě dělá ten stín, pánev se dá otáčet a papír tím pádem mění tvar, je to moje oblíbená tradice. Svátky podle jména Rusové neslaví a ani nikomu nic nepopřejí.“

I7: „Kazachstán je multikulturní země bez předsudků. Pocházím z kazašské, muslimské rodiny, ale s rovným respektem k lidem jiných národností a náboženství. Ctíme tradice, patříme do uzavřené komunity a máme jiné hodnoty. V České republice naopak mnozí věří ve stereotypy, zároveň jsou lidé otevřenější, přátelští a důvěřiví.“

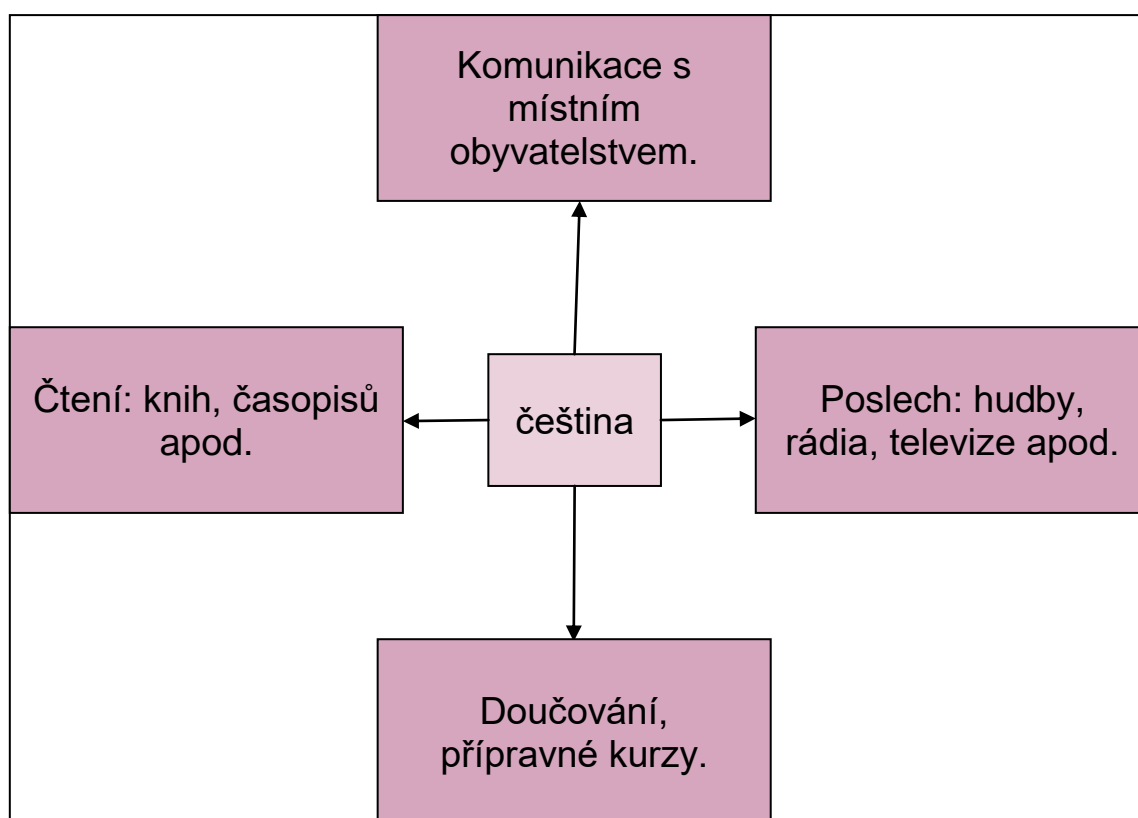
I8: „Nevím. Moc podobné. Jiná víra, a proto jsou jiné svátky. Liší se jen trochu. Co se týče narozenin, klasika, sejde se rodina, přátele, udělá se dort, hodně se pije, jí, baví, griluje, Rusové hodně vaří na narozeniny, zatím co Češi slaví obvykle večer s jednohubkami, čipsama a chlebičkama, soudkem piva a nějakou kořalkou, tak Rusové navrátí delikates, že by mohli vykrmit rodinů ještě další tři dny, takže různé saláty, polévky, jídla z masa, dezerty, pije se káva, čaj, džusy, vodka nesmí chybět a spousta dalšího, to už záleží na chuti. To je vše, co bych chtěla popsat k ruským dnešním tradicím“

I9: „Liší se samozřejmě hodně, ale české tradice jsou mi sympatické.“

I10: „V Kazachstánu máme jiné svátky a tradice, ale stejně jak i muslimské náboženství ctíme i ostatní.“

Doporučení v rámci výuky češtiny

Obrázek 4 – Doporučení k výuce českého jazyka

Zdroj: vlastní zpracování

Samozřejmě český jazyk není jednoduchý, ba naopak velmi obtížný, a proto více než polovina informantů má potíže s gramatikou. Informanti se však čím dál více motivují na zlepšení své úrovně znalosti českého jazyka. Další možností, jak zlepšit svou češtinu, je velmi vhodné vyhledávat společnost místních lidí a aktivně s nimi komunikovat – rozšíření slovní zásoby. Dále toto potvrzuje I2, že není vhodné setrvávat ve společnosti své menšiny, neboť je velmi malá šance, že se naučí místní jazyk. Druhé doporučení je v oblasti poslechu např. pomocí rádia, hudby a sledováním se televize (filmy, seriály, televizní pořady). Nejzásadnější pro zlepšení znalosti češtiny je potřeba číst např. knihy (literaturu), časopisy, články apod. V oblasti gramatiky se doporučují přípravné kurzy nebo doučování z českého jazyka, ale samostudium nedoporučuje I1 samostudium, protože je pro ni velmi obtížné a je třeba hodně trpělivosti. Samozřejmě je také velmi vhodné dle I7 cestovat, poznávat různé památky (hrady a kostely), popřípadě využít možnosti poznávat místní českou faunu a flóru.

I1: „*Nejvíc mi pomohlo určitě mluvení s rodilými mluvčími. Myslím si, že tento způsob je lepší než studovat podle učebnic. Když jsem přijela a začali jsme studovat češtinu, učitelé na nás mluvili česky a předpokládám, že nám tento způsob zrychlil proces.*

Doporučila bych mluvit, mluvit, a ještě jednou mluvit tím jazykem, který studuješ. V oblasti gramatiky bych doporučila raději kurzy, protože samostudium potřebuje hodně trpělivosti, odvahy a je to obtížné.“

I2: „Mluvit, chodit mezi lidi, být v tom prostředí, určitě taky studovat z knížek ale největší základ je mluvení. Hlavně se na začátku víc připojovat do česko mluvčích, protože když jsi stále mezi „svýma“ tak to nedává žádný přínos, a hlavně nezlepšuje tebe a tvou řeč.“

I3: „Pomohlo mi nejvíc komunikace se Čechy, na začátku. Kurzy z češtiny nedali mi až tak velký přínos. Určitě se divat na filmy v češtině s titulky, čist pohádky.“

I4: „Nejvíc mi pomohlo komunikace a poslech rádia. Nejvíc mi pomohli kamarádi. Mé doporučení pro ostatní hlavně mluvení a mluvení a díky tomu se podaří nejlépe naučit český.“

I5: „Určitě moje komunikativnost, zvědavost a poslech z televize a běžná interakce z rozhovoru. Doporučil bych ostatním větší otevřenost, nebát se vlastních chyb při rozhovoru, samozřejmě komunikace z místním obyvatelstvem.“

I6: „Mě pomohla základní škola a integrace ve společnosti, nejlépe se jazyk naučíte v kolektivu, kterého jazyk je potřeba se naučit, takže komunikovat s místními obyvateli ve všedním životě.“

I7: „Dokončila jsem kurzy z češtiny, kde jsme probírali veškeré různé aspekty českého jazyka. Docela mi pomohlo při studování češtiny sledování filmů a hlavně komunikace s představitelimi českého jazyka a kultury.“

I8: „Můj učitel, který mi dal základ - správnou řeč. Hlavní typ je komunikace k češtině non stop, víc číst a psát.“

I9: „Měl jsem šikovného učitelé na kurzech v charitě. Jeho hodiny byly neskutečně skvělé, dělal různé prezentace z historie, zeměpisu a o současném životě v Česku, sdílel informace o kultuře, o tradicích, o svátcích, bylo to velmi zajímavé a velmi mi to pomohlo v prvních etapách studia. Určitě nejdůležitější je komunikace s místním obyvatelstvem, bohužel momentálně mám málo praxe a je to jeden z důvodu, proč je úroveň znalosti mojí češtiny nedostatečná.“

I10: „Nejvíc mi pomohlo, že jsem začala pracovat, musela jsem se naučit mluvit. Naštěstí primář našeho oddělení chce, aby všichni lékaři oddělení psali správně - kontroluje a opravuje každou propouštěcí zprávu, tak že jsem věděla, jaké mám chyby. Podle mě nejlepší praxe češtiny je nástup do práce. Před nástupem do práce jsem navštěvovala kurzy češtiny v centru pro integraci cizinců a v charitě.“

Doporučení pro krajana v rámci migrace do České republiky

Každý informant na základě vlastních zkušeností a chyb má doporučení pro svého krajana, který se chystá např. přestěhovat se do České republiky, případně studovat. Informanti uváděli různá doporučení v každodenním životě, přesněji na co si dávat pozor. Někteří informanti doporučili přečíst zákon, který je dodržovat, protože jeho porušení může způsobit řadu problémů v budoucnu a podle I5 i problémy s pobytem na území ČR – neznalost zákona neomlouvá. Dle I3 se musí krajan připravit na to, že zde bude žít nějakou dobu sám, a především si musí uvědomit to, že je pro Čechy doslova „vetřelcem“, a proto ať se připraví řešit své problémy sám. I4 doporučuje být více iniciativní a hledat různé informace na internetu, např. co se to týče zákonů nebo jiných důležitých materiálů, případně informací (pracovní nabídky). Několik informantů nabídlo svým krajanům pomoc (I1, I2 a I6). Dalším doporučením je se obrátit na známé organizace, centra pro podporu cizinců či agentury, buď v zemích svého původu nebo v České republice, které poskytují pomoc cizincům v různých oblastech (práce, studium, trvalý pobyt, jazykové kurzy).

I1: „Určitě se může obrátit na mě, ráda jim pomůžu nebo ráda bych doporučila firmu „Renner Education“. Ani nevím, na co si musí dát pozor, možná při vyplňování různých dotazníků, ale hlavně se nebát.“

I2: „V Česku mnoho možností. Může se obrátit na mě, ale tady ve světě to funguje to tak, že každý něco za něco chce. Možná bych doporučil najít nějaký sport a v tom sportu spousta lidí s kterými vytváří vztahy a kteří ti pomůžou a něco doporučí. A hlavně víc slušnosti, a neutvářít své pravidla. Dodržovat zákony, aby tu zůstalo hezký a stejný.“

I3: „Před příjezdem do Česka musí osoba si uvědomit, že je sam. Rodina, přátelé daleko a musíš zvládat všechno sám. V České republice jsi pro nich vetřelec, ať to zní hrubě ale tady nikdo o tebe nemá zájem, musíš, jak možná rychleji dospět a řešit problémy

samostatně. Musí si dat pozor na všechno. Být vždycky připravený a počítat s tím, že není to lehký. Určitě tady existují různé organizace, ale nevím jaké.“

I4: „Doporučil bych tebe, vím že se v tom vyznáš. Pak možná nějaké zařízení pro cizince, potom zjistit základní informace na internetu. Byl jsem na Charitě a pomohli a poradili mi vyřídit mé problémy.“

I5: „Doporučím svému krajanovi, aby byl přátelštější a zkusil pochopit místní mentalitu. Musí si dát pozor na průšvih s policií, jelikož to může způsobit problémy s pobytem na území ČR. Obrátit se může na poradny pro cizince, charity a na krajany, v případě na ostatní lidi, protože si myslím, že se najdou slušní lidé.“

I6: „Neporušovat zákony, vyřídit si potřebné doklady, pracovní vízum, studijní, jak to jen půjde, na mě se může obrátit, poradím mu instituce, kam se obrátit, až to sama zjistím, záleží na situaci. Co bych asi tak doporučila svému krajanovi, jak se dostat do České republiky, a jak se mít dobře, existuje několik možností, jak se jsem úspěšně přestěhovat, buď se dá udělat pracovní vízum, spousta firem totiž nabízí dobrou práci i s tím, že vám pomůžou přímo s rodné země, zařídí vám pracovní vízum i práci ve své firmě, člověk to může proč zpracovat do té doby, než třeba i dostane trvalý pobyt. Také je tu další možnost, pokud člověk splňuje nějaké podmínky pro uprchnutí ze země. Myslím třeba války, finanční stránka, ekonomická situace země, jiné obtížné situace, tak jsou v České republice uprchlické tábory, které poskytnout cizinci vše potřebné k životu, do té doby, než dostane azyl. Pokud však cizinec nesplňuje podmínky pro získání azylu, tak se může nacházet v azylovém řízení tak dlouho, dokud nevyprší lhůta, že je v Čechách tak dlouho, že si může požádat o trvalý pobyt, tím pádem ho zákonně získá a šťastně se žije v Čechách. Uprchlických táborech zažije člověk nádherný život, pokud je to dítě, tak si získal spoustu dobrých kamarádů na celý život, Uprchlický tábor nabízí vše možné pro integraci do českého prostředí, výuka českého jazyka, různé volitelné kroužky, sportovní aktivity, Také výlety po České republice, kolikrát člověk uvidí celou Českou republiku, aniž ještě umí český jazyk, kolikrát ani neví jak se ty místa nazývají, potom zpětně když už se do těch míst samostatně podívá, tak si říká, já už jsem tady byl. Poslední možnost, která je mi známa, je přestěhovat se do České republiky na vlastní pěst, pokud člověk má nějakou firmu a podniká, o tom já už samostatně moc nevím, takže by si to musel zjistit u někoho kdo s tím má zkušenosti. Takže všechny tyto 3 možnosti bych doporučila, ale nejradši bych zvolila tu, kdy ti rovnou firma zařídí práci.“

Na co si má dát pozor ? Nevěřit neprověřeným osobám a soukromým organizacím, nejlépe je se obrátit na známou organizaci pro pomoc cizincům, nebo církev.“

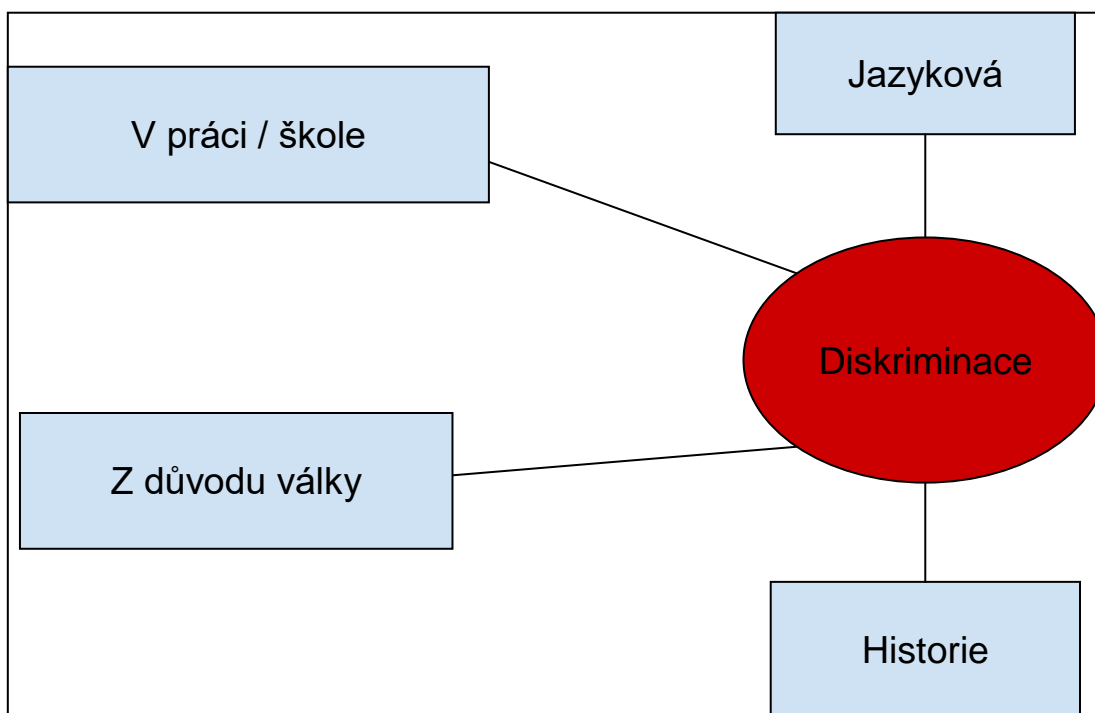
I7: *„Doporučuji ochutnat českou kuchyni, navštívit co nejvíc hradů a kostelů, a také využít možnost a příležitost být v přírodě.“*

I8: *„Jsou charity a centrum pro podporu cizinců, o kterém bohužel málo kdo ví.“*

I9: *„Doporučil bych před příchodem do Česka začít studovat jazyk, aby měl víc praxe. Když bude mít větší problém, co nejrychleji se obrátit na integrační středisko.“*

I10: *„Doporučila bych co nejdříve nastoupit do práce - to je nejlepší jazyková praxe. Pokud chtějí navštěvovat kurz češtiny zdarma, mají tuto možnost v centru pro integraci cizinců.“*

Obrázek 5 – diskriminace

Zdroj: vlastní zpracování

Setkání s diskriminací

Podle výzkumu bylo zjištěno, že většina informantů se setkala jednou nebo vícekrát na území ČR s diskriminací (I2, I3, I4, I5, I6, I7, I8 a I10). Ostatní informanti, a to I1 a I9 se s diskriminací nepotkali, ale byli o tom informováni od svých krajanů. Informanti se potkali s diskriminací hned na začátku pobytu, a to z důvodu přízvuku nebo neznalosti češtiny. Dalším důvodem je válka na východní části Ukrajiny, kde rovněž dochází k diskriminaci jak u mužů, tak u žen. Dále I6 a I2 se setkávali s diskriminací na základní škole formou slovní šikany, která zanechala nepříjemné pocity dodnes. I4 se setkává běžně s diskriminací, ale snaží se jí vyhýbat, nebrat jí vážně, a tím neubližovat sobě ani ostatním. I8 a I7 tvrdí, že za diskriminací se skrývá předsudek a na základě toho je ostatní odsuzují. Informant č. 5 se již setkával s diskriminací v prvním období pobytu v České republice, a to převážně kvůli neznalosti češtiny. Dalším iniciátorem diskriminace je válka na Ukrajině. Nejvíce se s diskriminací stále setkává I3, která tvrdí, že diskriminací je ohrožena pravidelně v běžném životě a na otázku „proč?“ tvrdí, že kvůli negativnímu chování Čechů nemá motivaci ani vůli navázat s nimi jakýkoliv kontakt. I10 se především v práci střetává s diskriminací, protože je lékařkou a od pacientů, kteří si myslí, že když má přízvuk, tak není zkušený specialista. Dokonce se stalo, že syn pacienta natočil video pro případ, kdyby se náhodou něco stalo špatného, aby měl důkazy. I1 se s diskriminací nesetkává, ale naopak tvrdí, že jí její známí a kamarádi podporují a chválí, že dokáže mluvit dobře a spoustu věcem rozumí, ale na druhou stranu tvrdí, že v práci Češi mají přednost, což je dle jejího pohledu rovněž diskriminace. Podobně jako I9 kvůli nedostatečné komunikaci s Čechy nemá důvody ani obavy diskriminace, ale stejně se snaží naučit český jazyk, aby nevznikl důvod pro negativní chování ze strany místního obyvatelstva.

I1: *„S diskriminací jsem se nesetkala, naopak kamarádi mě chválí, že jsem šikovná a za takovou krátkou dobu dokážu tak dobře mluvit a rozumět češtině. Obdivují, že tady nemám rodiče a bez problémů vycházím se všemi. I na brigádě je to pochopitelné, že Češi mají přednost, ale zatím mi nikdo nic neříkal.“*

I2: *„Jen na škole, na základce ale to jsou děti. Podle mě tě to zoceli nebo rozbije a budeš připravení do budoucna.“*

I3: „Potkávala jsem diskriminaci několikrát na brigádách, například je 12 lidí a oni potřebují jen 8 lidí na směnu tak dávají přednost Čechům a potom až jiným lidem nebo například v komunikaci, když slyší přízvuk tak nechtějí s tebou povídat.“

I4: „Možná ale dělám z deskriminace srandu, neberu to osobně ani nevšímám toho.“

I5: „Ano, v práci i v osobním životě. Ať už začátkem to bylo: „Jsi v čechách tak mluv český“ čemu rozumím ale často to znělo rozkazovacím tónem nebo způsobem. Nebo v smyslu: „Táhni domu ty Ukrajince za.....“ nebo „Táhni bojovat domu za svou vlast“, což mi přijde absurdní jelikož pro mě Ukrajina a Rusko jsou jedním domem.“

I6: „Jen v dětství, slovní šikana na základní škole, ale jinak nic závažného, nikdy jsem se necítila jinak, protože jsem se rychle učil česky, jakmile není akcent, není ani diskriminace.“

I7: „Nemůžu říct, že to bylo projev diskriminaci, ale mnohorát jsem slyšela neuctivé a znepokojující poznámky k jením narodnostím. Češi jsou velmi kritické k jiným narodnostím. Z strany několik spolužáků jsem slyšela, že my cizince migrujeme do Česká za větší příležitostmi ve vzdělání a kvůli tomu nemají šanci dostudovat. Což upřímně řečeno není pravda, nejsme uprchlíky a stejné studenti jako všechny. Přidám k tomu, že jsem ze střední Asii a často slyším divné komentáře a názory, že žijeme v zaostalém a nemoderním světě. Samozřejmě není to pravda.“

I8: „Neřekla bych, že to byla diskriminace, spíš to byl předsudek. Kdy jsem přijela sem, tak spolužáci byli docela kritické, ale když mě poznali líp, tak bylo to dobrý.“

I9: „Ani jednou, ale mnohokrát jsem slyšel o diskriminace ostatních.“

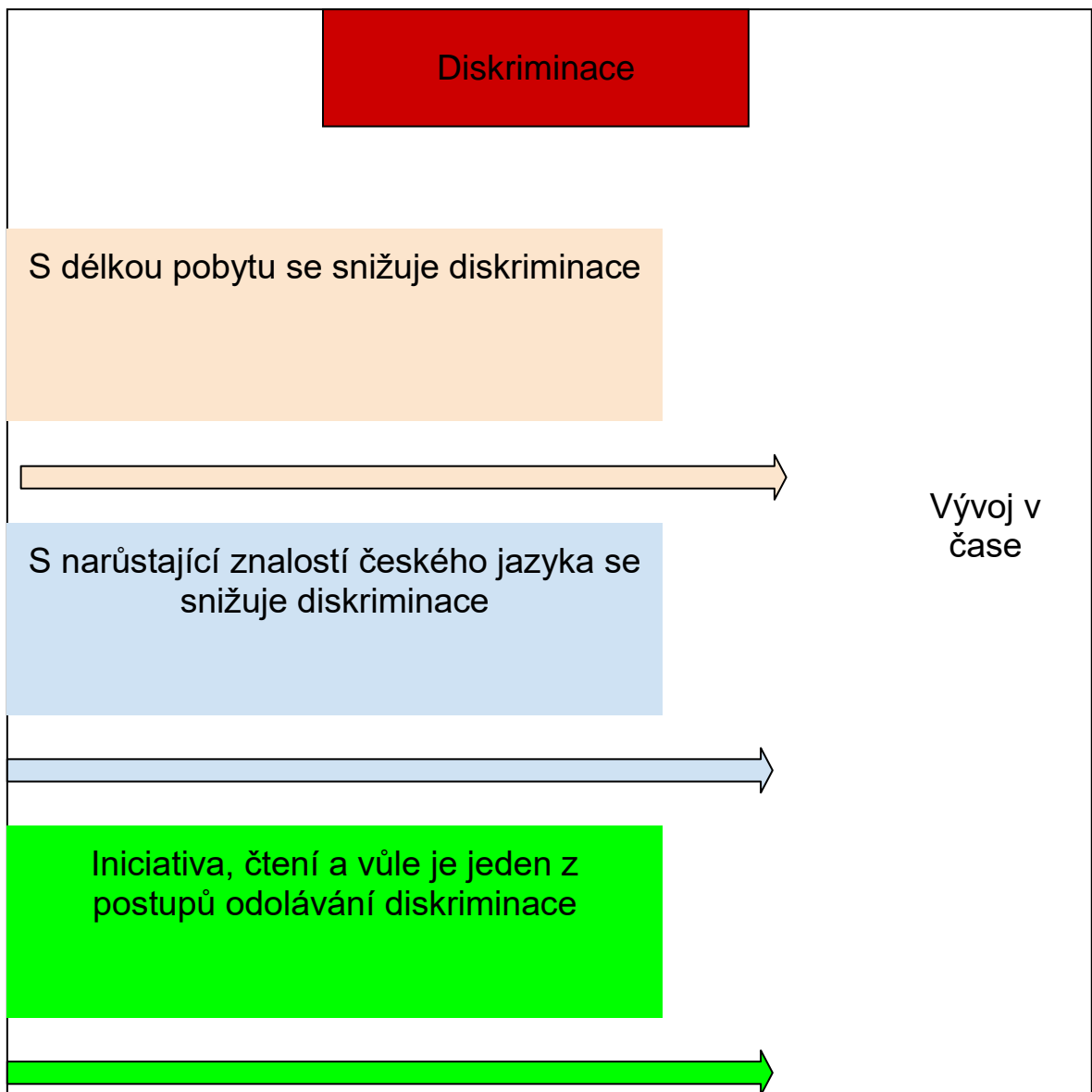
I10: „Nejhorší je nedůvěra pacientů a rodiny pacientů k lékaři z Ruska, což vždy mohou poznat podle přízvuku. Jednou syn mého pacienta chtěl natáčet video, jak mu budu vysvětlovat, co jeho tatínkovi je, aby měl video, kdyby se náhodou něco stalo. Také mám jednu kolegyni z Ruska, která vystudovala medicínu v ČR. Ona jednou ve službě vyšetřovala nějakého Roma, který se vrátil další den, protože si myslel, že doktorka s přízvukem nemůže být zkušená a chtěl vyšetření od českého lékaře.“

Boj proti diskriminaci

Ve většině případů se 9 z 10-ti informantů setkali s diskriminací aspoň jednou nebo vícekrát za dobu pobytu na území ČR. Dle jejich zkušeností se vypracovala určitá fakta, která pomohou v boji proti diskriminaci.

První faktem je vůle a snaha naučit se český jazyk, dále mít motivaci a iniciativu na sobě zapracovat a mít úctu k jiné národnosti. Podle I1, která tvrdí, že její přátelé a kolegové ji naopak podporují a chválí, protože mluví dobře česky. Pokud není přízvuk, není žádná diskriminace, jak tvrdí informant č. 6., že přízvuk způsobí řadu problémů např. nedůvěru, předsudek, neúctu v práci, ve škole, v běžném životě a ve společnosti. Proto I10 navrhuje, že jakmile cizinec přijede do Česka, tak je důležité si ihned najít práci nebo jak I1 navrhuje, si na začátek najít různé přípravné kurzy, případně jak tvrdí informant č. 2 najít si sport, kterého bude bavit a díky kterému si může vytvořit lepší vztahy s místními lidmi. I4, I5, I8 doporučili se obrátit na integrační centra nebo charity, které pomohou v jakékoliv oblasti problémů během pobytu v ČR a veškeré tyto způsoby pomoci zlepšit jeho možnosti se integrovat. Třetí faktem je délka pobytu na území ČR, která pomáhá se adaptovat, a hlavně se integrovat v dané společnosti. Velmi důležité je neustále se zlepšovat znalost českého jazyka. Dalším bodem pro snadnější integraci je znalost a úcta k místním zákonům a práv člověka. Délkou pobytu se cizinec přizpůsobuje místní kultuře, zvykům, tradicím a národní mentalitě. Každý rok v České republice se cítí někteří z informantů více doma než v zemi svého původu.

Obrázek 6 – Boj proti diskriminaci

Zdroj: vlastní zpracování

5 DISKUZE

Cílem bakalářské práce bylo popsat život (v rámci narativního interview) Ukrajinců, Rusů a Kazachů na území České republiky z jejich pohledu a zaměřit se, jak probíhá proces integrace cizinců v různých oblastech a jejich život v České republice v Jihočeském kraji.

Výzkumu se zúčastnilo celkem 10 informantů, z nichž: 4 osoby byly mužského pohlaví a 6 osob ženského pohlaví; 5 informantů původem z Ukrajiny (jeden informant číslo 2 již má české občanství), 3 informanti z Ruska a 2 informanti z Kazachstánu. Získat informace od představitelů Kazašské národnosti bylo těžké, protože v České republice podle ČSÚ je Kazachů kolem 5 533. Výzkum probíhal v terénním přirozeném prostředí informanta, například doma nebo v kávarně apod.

Podle výzkumných otázek se podařilo zjistit, jak probíhá integrace v jazykové oblasti, pracovní nebo ve školní oblasti, kulturní oblasti a dál v oblasti sociálních vztahů. Jsou to oblasti, které jsou pro cizince důležité, a proto v Konceptci pro integraci cizinců 2017 jsou přesně popsány tyto oblasti: jazyková, ekonomická a sociokulturní oblast, vzájemné vztahy mezi menšinou a většinou a participace cizince ve veřejném životě.

Na začátku práce se podařilo zjistit důvody migrace, které způsobily různé osobní důvody. Každý informant imigroval legálním způsobem, a to z důvodu studia, zaměstnání nebo podnikání. Jak uvádí Vavrečková a Dobiášová (2015), cizinec z třetí země, který se chystá migrovat do České republiky musí splnit řadu podmínek, které jsou stanoveny zákonem a získání povolení k pobytu je jedna z nejdůležitějších podmínek. Je několik účelů pobytu, které poskytují možnost pobývat na území, a to je studium, podnikání, sloučení rodiny, zaměstnání nebo jiné důvody.

Účastníky jsem rozdělila do tří skupin podél důvodu migrace. První skupina byli studenti (3 informanti), kteří společně se svými rodiči hledali způsoby, např. pomocí agentury, jak zajistit přípravné kurzy českého jazyka pro studium na vysoké škole/univerzitě a v budoucnu pro snadnější integraci a perspektivu při získání práce. Druhá skupina jsou pracující nebo podnikající cizinci, kteří se většinou obrátili na své přátele nebo známé kvůli informacím či pomoci ohledně práce a sběru důležitých dokumentů. Jen informant číslo 4 imigroval do České republiky pomocí pracovní agentury. Jak uvádí informace od Schebelle et al. (2013), pracovní agentury jsou služby

poskytované úřadem práce, takže jsou zaměřené obecně na zájemce o práce, nejen na cizince. Přesto ale zaměstnávání cizinců představuje specifickou sféru, která se na trhu práce řadí mezi specializované služby. Bohužel se kvůli tomuto postavení často zprostředkovatelské agentury zaměřují více na svůj než cizincův prospěch.

Dalším bodem při zjištění důvodu migrace je spravedlnost, jak uvádějí informanti číslo 4 a 9. Jeden z jejich důvodů migrace bylo nerovné postavení ve společnosti, nevhodné ekonomické podmínky a všudypřítomná korupce. Podle výzkumu od Varečkové a Dobiášové (2015) jsou to nejčastěji právě ekonomické důvody, které nutí občany opustit zemi svého původu. Konkrétní důvody jsou například nedostatečné finanční ohodnocení zaměstnanců, nedostatek pracovních pozic či finanční krize. Dále se často zmiňuje právě korupce či nezájem správních orgánů řešit problémy občanů.

Jedním z dalších důvodů je iniciativa rodičů, obzvláště u neplnoletých, kteří se nemohli zúčastnit rozhodovacího procesu. Například v devadesátých letech se mnoho občanů s celými rodinami stěhovalo z Ruské federace především z důvodu vysoké kriminality, jak potvrzuje Vavrečková a Dobiášová (2015).

Z těchto i jiných migračních důvodů informanti shromažďovali potřebné dokumenty podle zákona 326/1999 Sb. O pobytu cizince.

1) Český jazyk

Podle Konceptu integrace cizinců (2018) je český jazyk jedním ze základů pro úspěšnou integraci cizinců, a hlavně schopnost cizince rozumět majoritní společnosti a reagovat zpětně.

Pro zjišťování znalosti českého jazyka v této bakalářské práci jsem poprosila informanty, aby zhodnotili svou znalost českého jazyka v těchto oblastech: poslech, gramatika, porozumění a mluvení. Informanti celkově měli problém s gramatikou, a to 8 z 10 informantů. Přitom 2 informanti, konkrétně informant číslo 2 a informantka číslo 5, žijí v České republice víc než 15 let, absolvovali zde základní, střední a vysokou školu a stále se vzdělávají. Obecně každý informant neměl problémy s poslechem, porozuměním a mluvením na každodenní témata, ale na úrovni odborné literatury, jako například zákony nebo odborné články, je pro informanty obtížné porozumění. V této oblasti potřebují radu jak cizinci, kteří bydlí v České republice krátkou dobu, tak i cizinci, kteří zde bydlí delší dobu. Za poslední léta se koncepte integrace cizinců

projevila pozitivními výsledky, protože v porovnání s výzkumem od Schebelle (2013) v českém jazyce cizinci dosahovali spíše nižší úrovně z pohledu aktivní mluvy, čtení a psaní. Stále však platí, že psaná forma je pro cizince mnohem obtížnější než mluvená forma komunikace.

Každý informant na základě vlastních zkušeností a chyb sdílel, jakým způsobem se snaží zlepšit úroveň českého jazyka v různých oblastech. V oblasti mluvení 10 z 10 informantů pomáhá komunikace s místním obyvatelstvem, získání práce, posezení na veřejnosti apod. V oblasti gramatiky pomáhají kurzy češtiny, ať už osobní doučování nebo kurzy dostupné v regionálním centru na podporu integraci cizinců. V rámci poslechu doporučují poslech rádia, televize či jiných médií, ke zlepšení porozumění jim pomáhá i čtení odborných učebnic, pohádek, časopisů a všeho, co obsahuje český jazyk. Jak uvádí ve svém výzkumu Zassiedko (2016) pro zlepšení znalostí českého jazyka 8 z 20 korespondentů navštěvovalo neziskové organizace pro cizince, 12 korespondentů se věnovalo samostatnému studiu, ale doporučovali raději navštěvovat kurzy českého jazyka, které umožní rozšířit nejen úroveň českého jazyka, ale i rozšířit kulturní znalost o majoritní společnosti.

2) Ekonomická soběstačnost

Do kapitoly o ekonomické soběstačnosti jsem podle výzkumu zařadila práci (zaměstnání nebo podnikání), případně studium. Dál jsem zjišťovala, jak danou práci nebo studium informanti získali, kdo jim v dané činnosti pomáhá, s jakými překážkami se v práci či při studiu setkávají. Poprosila jsem o popis, jak probíhá jejich všední pracovní den. 4 z 10 informantů jsou studenti a jsou závislí na financování od rodičů, ale někteří studenti z důvodu války ve východní části Ukrajiny a finanční nestabilitě, neboť je v České republice draze, protože kvůli válce na Ukrajině výrazně klesl kurz hřivny (výplaty, ceny za potraviny, bydlení...) si musejí občas si přivydělávat na brigádě, nejen na těch oficiálních stanovených zákonem, ale i na černo. Dané studium získali pomoci agentury, která jim doporučila určité univerzity nebo také dalším samostatným vyhledáváním na internetu. Mezi překážky ve studiu patří nedostatečná úroveň českého jazyka, ale v tom se informanti snaží zlepšit. S diskriminací se setkávají jen na brigádách, tak, že například zaměstnavatelé dávají přednost v práci Čechům, ale ve škole se s diskriminací nesetkávají.

Informanti, kteří jsou v České republice z důvodů zaměstnání (3 informanti), sdělili, jak danou práci získali: informantka číslo 6 pomocí internetových stránek, informant číslo 4 pomocí přátel a informantka číslo 10 pomocí Ministerstva práce a sociálních věcí. Všichni vycházejí s kolegy dobře a v práci jim pomáhají zkušenější kolegové. I6 s diskriminací nemá v práci žádný problém, protože v České republice bydlí přes 15 let. Přesto však na základní škole zažila slovní šikanu, protože neuměla česky, ale jak tvrdí: *„jakmile není přízvuk, tak není ani diskriminace.“* (I6). Přesně to potvrzuje i dřívější výzkum, jak uvádí Schebell a Kubat (2015): *„Překážkou v začlenění se do života majority bylo i uvědomování si vlastního odlišného přízvuku.“* I4 se s diskriminací v práci neseťkává, ale v běžném životě ano, ale podle jeho názoru se snaží diskriminaci nebrat v úvahu. I10 se s diskriminací v práci setkává poměrně často. Jednou se jí stalo, že pacient natočil video, aby v případě potíží měl důkaz, že byl ošetřován cizinkou. Jinak s kolegy nezažívá žádné projevy diskriminace, ale naopak ji kolegové podporují a pomáhají řešit různé pracovní záležitosti. I10 je důkazem toho, že koncepce integrace cizinců funguje, protože již v Kazachstánu využívala sociální služby pro cizince, kteří se chystají imigrovat. S každým rokem je stále více osob využívajících tyto nabídky.

Informanti, kteří jsou v České republice z důvodů podnikání (3 informanti) také sdíleli, jak daný podnik získali, co je inspirovalo k budoucí práci, jak vycházejí s kolegy nebo případně se zákazníky, a zdá se setkávají s diskriminací v práci. Informant číslo 2, stejně jako informantka číslo 6, se setkali s diskriminací jen na základní škole, šlo také o slovní šikanu, což potvrzuje výsledek u Urbana (2016), že i v současné době to děti cizinců na základních školách nemají lehké. Podle jeho výzkumu, kterého se zúčastnilo 92 dospělých respondentů, vyšlo najevo, že děti 21 respondentů bylo diskriminováno – ve 20 případech je slovní šikana a 1 případ přes sociální síť. Další informant číslo 5 podniká v elektronice, daná práce ho inspirovala ještě na vysoké škole a poté začal hned podnikat. I5 je často diskriminován v podnikání i běžném životě, často slyší diskriminaci kvůli válce na Ukrajině a na začátku pobytu i jazykové znalosti: *„Ano, v práci i v osobním životě. Už na začátku to bylo: „Jsi v Čechách, tak mluv česky“, to chápu, ale často to znělo rozkazovacím tónem. Nebo často jsem poslouchal útoky ve smyslu: „Táhni domů, ty Ukrajinče za...“ nebo „Táhni bojovat domů za svou vlast“, což mi přijde absurdní, jelikož pro mě Ukrajina a Rusko jsou jedním domovem.“* (I5). I9 daný podnik získal díky své vlastní iniciativě, s kolegy a zákazníky vychází dobře a není v této oblasti diskriminován.

3) Sociokulturní oblast

V sociokulturní oblasti jsem se zaměřila na tradice jak české, tak ukrajinské, ruské a kazašské, a hlavně na to, jaké jsou odlišnosti mezi českou kulturou a kulturou původu informantů. Většinou Ukrajinci a Rusové souhlasili, že české náboženské svátky jsou odlišné, například jako Vánoce nebo Velikonoce. Další odlišnosti informanti popisovali různé, například odlišnost v jídle, slavení narozenin nebo slavení státních svátků. Jinak všichni informanti uvedli, že dodržují tradice české společnosti, ale nezapomínají však dodržovat tradice svého domova. Jak popisuje Schebelle a Horáková (2012) ve svém výzkumu, 53 % občanů z třetí země si přeje žít způsobem, jaký dodržuje doma.

Dál jsem se zaměřila na první dojem informantů po příchodu do České republiky. Bylo zajímavé sledovat, jak překvapivě reagují informanti na tuto otázku. Každý informant uváděl, že Česká republika má bohatou faunu a flóru, i bohatou architekturu. Jak uvádí autorka Kutnohorská (2013), první dojem je projevem kulturního šoku. Ten se vyskytuje u imigrantů nebo případně uprchlíků, kteří pocházejí adaptačním procesem zvykání na jinou kulturu. Kulturní šok může být jak pozitivní, tak i negativní. Negativní však může přinést hluboké a dlouhodobé následky.

4) Sociální vztahy

V oblasti sociálních vztahů mě zajímalo, s kým jsou představitelé Ukrajiny, Ruska a Kazachstánu v kontaktu, s kým tráví volný čas. Informanti jsou v kontaktu jak s krajany, tak i s představiteli české společnosti. Podařilo se mi zjistit na koho se obrací, když potřebují pomoc. Někteří informanti uvedli, že využívají sociální služby. Jak uvádí Porsche (2016), využívání sociálních služeb cizincem záleží na jeho dostupnosti a vzdalenosti.

Ačkoli se každý informant setkal s diskriminací, neztratil důvěru v českou společnost. V porovnání s výzkumem Schebelle et. al. (2013), který popsal že, ti, kteří se setkali s diskriminací, jsou méně důvěřiví vůči lidem obecně, konkrétně informanti v mojí práci tuto nepříjemnou zkušenost překonali a všichni dále navazují vztahy, hledají nové přátele, společně navštěvují kulturní akce a jinak tráví volný čas s místními.

Přesto bych ráda zdůraznila důležitost rovného zacházení nejen pro úspěšnou integraci cizinců z třetích zemí, ale samozřejmě i pro lidskou slušnost ve společnosti obecně.

6 ZÁVĚR

Problém migrace nebo integrace cizinců v dnešní době je vážným zájmem společnosti, médií, odborníků, veřejnosti nebo státních orgánů, které každým rokem aktualizují zákony a pravidla pro osoby migrující z nejrůznějších zemí z různých osobních důvodů, způsobem legálním či nikoli. Ten je velkým rizikem jak pro osobu migrující, tak pro majoritu, která cizince přijímá.

Teoretická část se skládá ze 4 kapitol. V první kapitole jsem uvedla základní pojmy a základní statistické údaje, které se týkají cizinců a jejich pobytu na území České republiky. Další kapitola patří historii Kazachstánu, Ukrajiny a Ruska, která má vliv na dnešní situaci ve světě, například na konflikt v Ukrajině. Třetí kapitola představuje zákony, konkrétně zákon č. 326/1999 Sb. o pobytu cizince a zákon č. 325/1999 Sb. o azylu. Poslední kapitola je věnována integraci cizinců v České republice, zaměřila jsem se na základní aspekty “Koncepce integrace cizinců vzájemném respektu-2018”.

Cílem bakalářské práce bylo popsat život (v rámci narativního interview) Ukrajinců, Rusů a Kazachů na území České republiky z jejich pohledu a zaměřit se, jak probíhá proces integrace cizinců v různých oblastech a jejich život tady u nás v Jihočeském kraji. Pro výzkumnou část v bakalářské práci je užíván kvalitativní přístup, ze kterého dále vychází zakotvená teorie a teoretické kódování. Pro získání informací od informantů je používána technika dotazování v průběhu výzkumu pomocí narativního rozhovoru společně se strukturovaným rozhovorem. Další v průběhu byla použita technika pro sběr dat snowball sampling v Českých Budějovicích v přirozeném terénním prostředí informantů (doma, v kávarně apod.).

Výzkumu se zúčastnilo 10 informantů, z nich 4 osoby byly mužského pohlaví a 6 osob ženského pohlaví. Při provádění rozhovoru se již odpovědi informantů opakovaly, bylo tedy možné výzkumu zastavit při počtu 10. Každý informant byl osloven osobně, přes email, přes sociální sítě (facebook, instagram apod.) nebo telefonicky.

Pro výzkumné šetření byly stanoveny dvě výzkumné otázky:

1 VO: Jak probíhá integrace Ukrajinců a dalších vybraných národností na území ČR?

2 VO: Jak vnímají Ukrajinci, Rusové a Kazaši svůj život na území ČR.

Z výsledků výzkumu je patrné, že každý cizinec prochází procesem integrace, ale každý informant měl různé důvody migrace a výsledky integrace jak pozitivní, tak i negativní.

Bylo zřejmé, že v jazykové oblasti cizinci nejsou rodilí mluvčí, proto se často setkávají s předsudky nebo diskriminací, ale v oblasti kultury se jim naopak otevírají nové možnosti k poznání české kultury, zvyků a tradic. V oblasti ekonomické využívají různé prostředky, možnosti pro získání práce, pro svou soběstačnost. V sociální oblasti využívají možnosti setkávání a komunikace s místním obyvatelstvem, stejně tak jako se svými krajany. Bylo zajímavé sledovat, jak proces integrace probíhá u každého informanta jinak, přestože mají mnoho společného a musí překonávat podobné překážky.

Přínosem práce je samotný autobiografický popis života Ukrajinců, Rusů a Kazachů s možností vhledu do jejich prožívání, popisu toho, jak je obtížné/jednoduché vstoupit do České republiky. Další přínosem je charakteristika pozitiv a negativ v rámci integrace těchto národností do ČR toto může sloužit jako podnět pro neziskové organizace k využívání specifických metod a technik sociální práce určených k odstraňování bariér v integraci.

7 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

1. AGENTURA KAZACHSKÉ REPUBLIKY O STATISTICCE, 2011. *Экономика и статистика №1 2011* [datový soubor].[cit. 2019-01-12] Dostupné z: [file:///C:/Users/TEMP.JCU.000/Downloads/1_2011%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/TEMP.JCU.000/Downloads/1_2011%20(1).pdf)
2. AQYSHEV, A., et al., 1993. *История Казахстана с древнейших времен до наших дней*. Almaty: Deuir. 416 s. ISBN 5-86228-054-5
3. BONDORCOV, T., 2011. *К проблеме численного и национального состава Республики Казахстан* [online].[cit. 2019-02-05] Dostupné z: <https://articlekz.com/article/5872>
4. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, 2018. *Cizinci: Počet cizinců* [online]. [cit. 2018-06-20] Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/cizinci/cizinci-pocet-cizincu>
5. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. 2017. *Život cizinců ČR 2017* [online], [cit. 2018-02-15]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/45709982/29002717.pdf/770a1c14-6ea7-4c47-831e-3936e3ca1ab3?version=1.2>
6. EKELČIK, S., 2010. *История Украины. Становление современной нации*. Vysočina: K.I.S. 395 s. ISBN 9662141243
7. DVOŘÁKOVÁ, J. et al., 2008. *Metody sociální práce s imigranty, azylanty a jejich dětmi*. V Praze: Triton. 365 s. ISBN 978-80-7387-097-3.
8. GEIST, B., 1994. *Sociologický slovník*. Praha: Victoria Publishing. 647 s. ISBN 80-85605-28-7.
9. GOROŽANIN, A., et al., 2004. *Россия – священная наша держава": прошлое с нами* Samara: THC 322 s. ISBN 5-982290-66-1
10. HAGEN, M., 1995. *Does Ukraine Have a History?* Slavic Review 54(3), 658-673 DOI: 10.2307/2501741
11. HENDL, J., 2016. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 4. vydání. Praha: Portál. 437 s. ISBN 978-80-262-0982-9.
12. HENDL, J., REMER, J., 2017. *Metody výzkumu a evaluace*. Praha: Portál. 373 s. ISBN 978-80-262-1192-1
13. HENIG, D., 2007. migrace. Antropoweb 3 (2), 35-38. ISSN 1801-8807.
14. HORÁKOVÁ, M., 1997. Problémy integrace etnických menšin. In: Sociální politika. č.1/2, s. 4-8.

15. JAKOVENKO, N., 1997. *Нарис історії України з найдавніших часів до кінця XVIII століття*. Kyjev: Geneza 312 s. SBN 966-504-021-9.
16. JANDOUREK, J., 2007. *Sociologicky slovník*. 2. vydání. Portal, s.r.o.: Praha. 288 s. ISBN 978-80-7367-269-0.
17. KAN, G., 2011. *История Казахстана*. 4 vydání. Almyty: Almatykital baspasy. 310 s. ISBN 978-601-01-0740-3.
18. KOLDINSKÁ, K., SCHEU, H., ŠTEFKO, M., 2016. *Sociální integrace cizinců*. Praha: Auditorium. s.350. ISBN 978-80-87284-60-5.
19. KUZNECOV, A., 2010. *Е. История Руси (России) и ближнего зарубежья*. Moskva: Algoritm. 528 s. ISBN 978-5906880284.
20. KUBÁT, J., 2017. *Proces integrace rodin cizinců do majoritní společnosti České republiky s ohledem na jejich sociokulturní specifika a role žen v procesu integrace*. Praha: Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v. v. i. 111 s. ISBN 978-80-7416-311-1.
21. KOSMAROV, N., 2007. *Русская история в жизнеописаниях главнейших её деятелей*. Moskva: Eksmo, 596 s. ISBN ISBN 978-5-699-33756-9.
22. KUTNOHORSKÁ, J., 2013. *Multikulturní ošetřovatelství pro praxi*, Praha: Grada. 160 s. ISBN 978-80-247-4413-1.
23. KOŽINOV, V., 2016. *История России XX век*. Moskva: Algoritm. 239 s. ISBN 978-5906880284.
24. MARTÍNKOVÁ, S., et. al., © 2010 *Vietnamci, Mongolové a Ukrajinci v ČR*. ISBN: 978-80-7312-063-4
25. MILOVSKÝ, M., 2006. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada, 332 s. ISBN 80-247-1362-4.
26. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY, 2016 *Terminologický slovník* [datový soubor]. [cit. 2018-04-28]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/terminologicky-slovník-krizove-rizeni-a-planovani-obrany-statu.aspx>
27. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY, 2015 *Strategie migrační politiky České republiky* [online]. [cit. 2018-06-15]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/strategie-migracni-politiky-cr.aspx>
28. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY, 2017 *Integrace* [online]. [cit.2018-06-13]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/integrace.aspx>

29. OECD., © 2018. *Working Together for Local Integration of Migrants and Refugees* [online]. Paris: OECD Publishing. 194 s. [cit.2018-06-20]. ISBN 978-92-64-08535-0. Dostupné z: <http://dx.doi.org/10.1787/9789264085350-en>
30. PALIJ, O., 2017. *Історія України*. 2. vydání. Kyjev: K.I.C. 596 s. ISBN 978-617-684-099-2.
31. POSTUP PŘI REALIZACI AKTUALIZOVANÉ KONCEPCE INTEGRACE CIZINCŮ VE VZÁJEMNÉM RESPEKTU 2018 [PDF] 2018 [cit.2018-07-21] Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/zakladni-dokumenty-k-integracni-politice-ke-stazeni.aspx>
32. PRŮCHA, J. & VETEŠKA, J., 2014. *Andragogický slovník 2*, aktualizované a rozšířené vydání, Praha: Grada. 320 s. ISSN 78-80-247-4748-4.
33. RÁKOCZOVÁ, M., TRBOLA, R., & HOFIREK, O., 2009. *Sociální integrace přistěhovalců v České republice*, Praha: Sociologické nakladatelství SLON. 310 s. ISBN 978-80-7419-023-0
34. RÁKOCZOVÁ, M., TRBOLA, R., 2011. *Institucionální podmínky sociální integrace cizinců v ČR*. Brno: Barrister & Principal. 181 s. ISBN 978-80-87474-19-8.
35. RECHEL, B., MLADOVSKY, P., INGLEBY, D. , MACKENBACH A M. MCKEE, J. P., 2013. Migration and health in an increasingly diverse Europe. *The Lancet*. 381(9873).
36. SCHEBELLE, D., et all. 2013. *Kontinuální sledování bariér integrace cizinců z třetích zemí se zřetelem na činnost asistenčních služeb*. Praha: VÚPSV, v.v.i. 166 s. ISBN 978-80-7416-146-9.
37. SCHEBELLE, D., HORÁKOVÁ, M., 2012. *Bariéry integračního procesu reflexí cizinců z třetích zemí*. Praha: VÚPSV, v.v.i. 123 s. ISBN 978-80-7416-112-4
38. SUBTELNY, O., 1994. *Україна: історія..* Kyjev: Lybid. 512s. ISBN 5-325-00090-X
39. TANASIJČUK, O., 2019. *Україна перетворилася на російське поле битви* [online].[cit 2019-03-23]. Dostupné z: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/2627770-tomas-petsicek-ministr-zakordonnih-sprav-ceskoi-respubliki.html?fbclid=IwAR3RvZhhuOoCNLowxHPLi5yBskRRTG1rq2X1GsGNjsIK4xd5YjpWZYv47LA>
40. ТКАЧУК, А., 2018 *Массовая эмиграция: куда и почему бегут украинцы?* [online].[cit. 2019-03-12].Dostupné z: <https://golos.ua/i/600768>

41. TRBOLA, R., RÁKOCZYOVÁ, M., 2010. *Vybrané aspekty života cizinců v České republice*. Praha: VÚPS, v.v.i. 123 s. ISBN 978-80-7416-067-7
42. VACKOVÁ J. et al. 2016a. *Sociální determinanty zdraví u cizinců žijících v Jihočeském kraji*. In: Zassiedko, R., Urban, D., . Praha: NLN,s.r.o., Nakladatelství Lidové noviny. 2015 s. ISBN 978-80-7422-544-4.
43. VACKOVÁ J. et. all. 2016b. *Sociální determinanty zdraví u cizinců žijících v Jihočeském kraji*. In: Porsche, s., Praha: Triton. 301 s. ISBN 978-80-7387-514-5.
44. VROOME, T., VERKUYTEN, M., MARTINOVIC HOST, B., 2014. National Identification of Immigrants in the Netherlands. *International Migration Review* 48(1): e76-e102.
45. VUSHKO, I., 2017. Historians at War: History, Politics and Memory in Ukraine. *Contemporary European History*. 32(2), 1-13. ISSN 0960-7773.
46. UKRAJÍNSKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, © 2019. [online]. [cit. 2019-02-10]. Dostupné z: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
47. ZAJONČOVSKAJA, Ž., 1995 *Развитие внешних миграционных связей России* [online].[cit.2019-02-03] Dostupné z: http://www.isras.ru/index.php?page_id=2384&id=137&l=&j=1
48. ZÁKON č. 325/1999 Sb., *o azylu*. 1999. In: *Sbírka zákonů České republiky*, částka 106, s. 7386-7399.
49. ZÁKON č. 326/1999 Sb., *o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů*. 1999. In: *Sbírka zákonů České republiky*, částka 106, s. 7406-7446.
50. ŽARENOVA, O., KEČYL, N., PAHOMOV, E., 2002 *Интеллектуальная миграция россиян: Ближнее и дальнее зарубежье*. Moskva: Gnom i D. 128 s. ISBN 5-94750-003-3
51. WALKER, I., 2013. *Vyzkumné metody a statistika*. Praha:Grada Publishing a.s. 224 s. ISBN 978-80-247-3920-5.

8 SEZNAM OBRÁZKŮ A TABULEK

Tabulka č. 1 Charakteristika informantů	37
Graf 1 Vývoj počtu cizinců v ČR podle typu pobytu	13
Graf 2 Vývoj počtu cizinců v Jihočeském kraji.....	14

9 SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1 – Výzkumné otázky

Příloha 2 – Rozhovory

Příloha 1

Otázky v narativním interview

Otázky na narativní interview:

- Co vás vedlo k tomu, že jste se přestěhoval/a do České republiky? Co bylo hlavním důvodem?
- Jak jste se připravoval/a na příchod do České republiky? Co vše se dělo ještě před Vaším odjezdem?
- Jaký byl Váš první dojem při příchodu/příletu do České republiky?
- Jaká byla Vaše očekávání? Jak jste si Českou republiku představoval/a?
- Jaký byl Váš první den v ČR?

OBLASTI INTEGRACE

A: PRÁCE

Jaké vykonáváte zaměstnání/studium?

Popište mi Váš všední pracovní den (od rána do večera).

Jak jste danou práci získala? Kdo Vám ji doporučil? Kdo Vám v práci pomáhá?

S jakými největšími překážkami se v práci setkáváte?

Setkal/a jste se s diskriminací v ČR? Prosím – pokud ano, napište, co se Vám stalo.

JAZYK

Zhodnot'te, jak ovládáte český jazyk.

Co Vám nejvíce pomohlo v rámci výuky českého jazyka? Kdo Vám nejvíce pomohl?

Co byste doporučil/a ostatním při výuce českého jazyka? Jak se podle Vás mohou ostatní co nejlépe naučit českému jazyku?

KULTURA

Popište, kdy jste si začal/a myslet, že do České republiky patříte?

Kde se cítíte doma? V ČR nebo na Ukrajině/ Rusku/ Kazachstánu?

Jak se liší české od ukrajinských/ ruských/ kazašských tradic?

Popište, co děláte o víkendu (od rána – do večera).

Co byste doporučil/a Vašemu krajanovi, kdyby chtěl přijet do České republiky?

Na co si má dávat pozor? Na koho se může obrátit v případě problému/nesnáze?

SOUSEDSKÉ VZTAHY

Jak vycházíte v práci s kolegy?

Na koho se obracíte, když potřebujete pomoc?

S kým trávíte volný čas? Máte mezi Čechy přátele?

Příloha 2

Rozhovory

Identifikační otázky

Informantka číslo 1

Pohlaví: žena

Věk: 20

Rok narození: 1997

Národnost: Ukr

Délka pobytu v ČR: 4 roky

Co vás vedlo k tomu, že jste se přestěhovala do České republiky? Co bylo hlavní důvodem?

Když mi bylo 13 let, jeli jsme na výlet na 9 dní do Polska, Německa a Česka. V Česku jsme byli přibližně 4 dny, tak jsem se zamilovala do České republiky: do kultury, jací tady jsou lidé apod. Potom po návratu domů jsem měla sen studovat v Česku a po 5 letech jsem sem přijela.

Jak jste se připravovala na příchod do České republiky? Co vše se dělo ještě před Vaším odjezdem?

Předtím, než jsem sem přijela na přípravné kurzy češtiny, pomohla mi cestovní agentura se shromážděním různých dokumentů, pak měla jsem pohovor na ambasádě, musela jsem čekat na výsledek kolem 2-3 měsíců. Předtím jsem nestudovala češtinu.

Jak byl Váš první dojem při příchodu/přiletu do České republiky?

Jsem byla nadšená z přírody, lidí. Já bych řekla nejspíš z lidí, jak jsou tady přátelší, zodpovědní, schopní pomoci lidem, i které ani neznají, takže asi v první řadě to bylo kvůli lidem.

Jaká byla Vaše očekávání? Jak jste si Českou republiku představoval/a?

To ani nevím popravdě, prostě jsem se moc těšila do Česka, já jsem věděla, že tady jsou super lidé. Nebála jsem se, a naopak jsem se těšila a myslím si, že moje očekávání se naplnilo.

Jaký byl Váš první den v ČR?

Přijeli jsme, pak jsme měli prohlídku po městě České Budějovice po náměstí, po různých památkách. Před zahájením kurzu jsme měli týden volno a mohli jsme ochutnat nějaká jídla, poznat lépe kulturu apod. Jsem moc ráda, že mám takovou příležitost studovat v Česku.

OBLASTI INTEGRACE

A: PRÁCE

Jaké vykonáváte zaměstnání/studium?

Studuji tady Vysokou školu technickou a ekonomickou v Českých Budějovicích (VŠTE), 2. ročníkem. Občas hodím na různé brigády.

Popište mi Váš všední pracovní den (od rána do večera).

Teď od pondělí do pátku mám školu, mám asi tak dvě přednášky a dvě cvičení. Kromě toho jako dobrovolník pomáhám ERASMUS studentům, vždycky s nimi jezdíme někam na výlety nebo prostě zařizují různé dokumenty a pomáhám na cizinecké policii. Takže hodně času trávím s nimi a teď se snažím psát něco do školy.

Jak jste danou práci získala? Kdo Vám ji doporučil? Kdo Vám v práci pomáhá?

Měla jsem kurzy češtiny, pak nám naše ředitelka nabídla spoustu univerzit, ve kterých bychom mohli studovat. Na začátku jsem si vybrala JČU, odstudovala jsem skoro rok, ale nesplnila jsem jeden předmět a musila jsem odejít na VŠTE a teď 2 roky studuji na VŠTE.

Ve škole mi pomáhají spolužáci, spolužačky a učitelé. S cizineckou policií všechno vyřizují sama, ale před nástupem do školy mi pomáhala ředitelka těch kurzů češtiny.

S jakými největšími překážkami se v práci setkáváte?

S překážkami se často nepotkávám, s kamarády se lehce domluvíme, ve škole je to to těžší, ale stejně se domluvíme. V sociální oblasti nemám žádné překážky, ale velký problém nyní představuje finanční stránka, protože kvůli dnešní válce na Ukrajině rodiče nejsou celkem schopni uhradit za mě všechno, proto si musím přivydělávat, i když často na černo.

Setkala jste se s diskriminací v ČR? Prosím – pokud ano, napište, co se Vám stalo...

S diskriminací jsem se nesečkala, naopak kamarádi mě chválí, že jsem šikovná a za takovou krátkou dobu dokážu tak dobře mluvit a rozumět češtině. Obdivují, že tady nemám rodiče a bez problémů vycházím se všemi. I na brigádě je to pochopitelné, že Češi mají přednost, ale zatím mi nikdo nic ne říkal.

JAZYK

Zhodnoťte, jak umíte česky...

Nejsem rodilý mluvčí, ale znám češtinu docela dobře, mám problém s pády a vůbec s gramatikou, protože si myslím, že pro nás Ukrajince ta gramatika dělá větší problém než mluvení. Naštěstí kamarádi mi rozumí.

Co Vám nejvíce pomohlo v rámci výuky češtiny? Kdo Vám nejvíce pomohl? Co byste doporučila ostatním při výuce češtiny? Jak se podle Vás mohou co nejlépe naučit česky?

Nejvíce mi pomohlo určitě mluvení s rodilými mluvčími. Myslím si, že tento způsob je lepší než studovat podle učebnic. Když jsem přijela a začali jsme studovat češtinu, učitelé na nás mluvili česky a předpokládám, že nám tento způsob zrychlil proces.

Doporučila bych mluvit, mluvit, a ještě jednou mluvit tím jazykem, který studuješ. V oblasti gramatiky bych doporučila raději kurzy, protože samostudium potřebuje hodně trpělivosti, odvahy a je to obtížné.

KULTURA

Popište, kdy jste si začala myslet, že do České republiky patříte?

Myslím si, že do České republiky patřím, jsem tu ráda, moc se mi tu líbí. Můžu říct, že patřím víc do Česka než do Ukrajiny.

Kde se cítíte doma? V ČR nebo ve své rodné zemi?

Konkrétně doma na Ukrajině jsem nebyla už 3 roky, přes Ukrajinu jsem někam jezdila, ale ráda bych zůstala v Česku. Domů už nechci.

Jak se liší české tradice od Vašich?

Řekla bych, že v ČR lidí víc navštěvují nějaká divadla nebo památky, víc lidí cestuje, víc si užívají život, naproti tomu na Ukrajině u nás méně cestují, sedí doma, jen pořád dokola práce a dům, dům a práce.

Popište, co děláte o víkendu (od rána – do večera)...

O víkendu bych se ráda vyspala, ale to moc nejde, protože mám brigádu od 8 nebo od 11. Dál někdy jezdíme s ERASMUS na výlety, například na Moravu. Většinou je to práce a něco do školy, jestli stihnu něco udělat nebo jdu na krátkou procházku po městě.

Co byste doporučila Vašemu krajanovi, kdyby chtěl přijet do České republiky? Na co si má dát pozor? Na koho se může obrátit?

Určitě se může obrátit na mě, ráda jim pomůžu nebo ráda bych doporučila firmu „Rener Education“. Ani nevím, na co si musí dát pozor, možná při vyplňování různých dotazníků, ale hlavně se nebát.

SOUSEDSKÉ VZTAHY

Jak vycházíte s práci v kolegy?

Ano, velmi dobře.

Na koho se obracíte, když potřebujete pomoc?

Všechno si vyřizují sama, už nepotřebuji pomoc odborníka.

S kým trávíte volný čas? Máte mezi Čechy přátele?

Mám kamarády mezi Čechy i Ukrajinci, ale doopravdy víc času trávím s českou společností než s ukrajinskou, mám obavy, že když přestanu komunikovat česky, zapomenu jazyk, ale moc ráda chodím do kina, na pivo, do divadla nebo na procházku.

Informant číslo 2

Identifikační otázky

Pohlaví: muž

Věk: 27

Rok narození: 1990

Národnost: CZ původně UKR

Délka pobytu v ČR: 20 let

Co vás vedlo k tomu, že jste se přestěhoval do České republiky? Co bylo hlavní důvodem?

Bylo mi v té době 6 let, iniciativu měli rodiče. Hlavní důvod byl pro rodiče větší priorita zaměstnání, a hlavně lepší život pro naši rodinu. Možná to bylo spojeno s mafií, protože můj otec se obával, abych se nedostal nebo „nevlezl“ do tohoto prostředí.

Jak jste se připravoval na příchod do České republiky? Co vše se dělo ještě před Vaším odjezdem?

To určitě ani nevím, a hlavně ani si nepamatuju. Prostě mě vzali a odvezli, moc se se mnou o tom nebavili.

Před tím jsem chodil do školy a pak přijeli naši a řekli „ tak končíme, balíme a jedeme do Česka“.

Jak byl Váš první dojem při příchodu/přiletu do České republiky?

Můj první dojem si pamatuju takto: léto nebo spíš začal květen, všechno kvetlo, takové hezké to tu bylo, příjemné, slunečné, teplé. Víc barev než u nás.

Jaká byla Vaše očekávání? Jak jste si Českou republiku představoval?

Moc si toho nepamatuju.

Jaký byl Váš první den v ČR?

No to teplíčko, hezký den.

OBLASTI INTEGRACE

A: PRÁCE

Jaké vykonáváte zaměstnání/studium?

Dělám maséra ve Fitness 14 už 6 let, ale jako masér pracuji celkem 8 let. Jinak dělám trenéra. Mám na to vzdělání, studoval jsem střední zdravotní školu v Českých Budějovicích. Pak jsem studoval vysokou školu v Českých Budějovicích na Jihočeské univerzitě na Pedagogické fakultě, kde jsem dostudoval bakaláře.

Popište mi Váš všední pracovní den (od rána do večera).

Já nemám pracovní den, já mám každý den stejný. Je jedno, jestli je to víkend nebo všední den, protože mě ta práce baví a jsem spokojený s tím, co dělám, jsem šťastný. Dříve jsem neuměl tak rozdělit, co mě baví a co nebaví, ale dneska už to mám uspořádané.

Obvyklé vstávám v 6:00 nebo v 5:30 sám od sebe, bez budíku. Pak mám do 9:00 takový blok pro sebe: vařím, během toho cvičím, dělám ranní rituály - něco čtu, poslouchám audioknihy, snažím se takovým způsobem vzdělávat. Od 9:30 dělám masáže, dělám tak 5-6 masáží a 1-2 tréninky za den. Potom si zajdu do fitka nebo najdu jinou činnost.

Jak jste danou práci získal? Kdo Vám ji doporučil? Kdo Vám v práci pomáhá?

Práci maséra jsem získal tak, že jsem hrál 12 let v hokej v Českých Budějovicích od 10 do 22-23 let. Každý den jsem byl na zimním stadionu a díky tomu znal mnoho lidí. Když jsem se pak na základní škole rozhodoval, kam půjdu dál, rozhodl jsem se pro sport. Ale rozhodoval jsem si mezi kuchařem, kadeřníkem, automechanikem a masérem. Po střední škole mě přijali hned na Jihočeskou univerzitu, obor masér, a od prvního ročníku jsem už začal masírovat. Různé sauny jsem navštěvoval, masíroval tak za 100,- a získával tím zkušenosti. Nejvíc jsem získal zkušenosti na Juniorce na hokeji, tam bylo kolem 30 mužů. Pokračoval jsem v této brigádě až do 4. ročníku. Začal jsem svou práci sám.

S jakými největšími překážkami se v práci setkáváte?

S tím, že lidi nejsou spolehliví, nepřijdou nebo zavolají půl hodiny před masáží, že nestíhají nebo že jsou nemocní, a to mě docela v práci zdržuje. Snadno se ale přece můžeme domluvit, někteří lidé to tak dělají a jsem za to rád.

Setkal jste se s diskriminací v ČR? Prosím – pokud ano, napište, co se Vám stalo...

Jen na škole, na základce, ale to jsou děti. Podle mě tě to zocelí nebo rozbije a budeš připravený do budoucna.

JAZYK

Zhodnoťte, jak umíte česky...

Myslím si, že moje čeština je super. Musím poděkovat učitelce na základce, měli jsme dobrou ale zároveň přísnou učitelku, hodně cvičili a všechno možné. Zním češtinu líp než ukrajinštinu. Ukrajinštinou se mnou mluví jen moje babička a tím to končí.

Co Vám nejvíce pomohlo v rámci výuky češtiny? Kdo Vám nejvíce pomohl? Co byste doporučil ostatním při výuce češtiny? Jak se podle Vás mohou co nejlépe naučit česky?

Mluvit, chodit mezi lidi, být v tom prostředí, určitě taky studovat z knížek, ale největší základ je mluvení. Hlavně se hned na začátku víc připojovat k česky mluvícím, protože když jsi stále mezi „svými“, nedává ti to žádný přínos, a hlavně nezlepšuje tebe a tvou řeč.

KULTURA

Popište, kdy jste si začal myslet, že do České republiky patříte?

Když tu máš kamarády. Ale začal jsem cítit, že patřím do Česka až teď v dospělosti.

Kde se cítíte doma? V ČR nebo ve své rodné zemi?

Kde máš kamarády, tam máš domov. Za mě určitě v Česku.

Jak se liší české tradice od Vašich?

Možná ty svátky, náboženství. V Česku je hodně moc ateistů a většinou nerespektují Ježíše. Na začátku mi to vadilo, ale postupem času jsem pochopil, že nemusíš přesvědčovat nikoho a musíš se chovat slušně a respektovat jiné náboženství.

Ale mám rád v Česku Velikonoce. Ta pomlázka, dodáváš ženám novou energii. Dodržuju to.

Popište, co děláte o víkendu (od rána – do večera)...

Jak jsem zmínil, že ta práce mě baví, většinou čas trávím v práci. Ale poslední měsíc jsem se rozhodl, že si v sobotu udělám volno, udělám jenom jednu masáž a pojedu na výlet, naštívím rodiče nebo najdu jinou aktivitu.

Co byste doporučil Vašemu krajanovi, kdyby chtěl přijet do České republiky? Na co si má dát pozor? Na koho se může obrátit?

V Česku je mnoho možností. Může se obrátit na mě, ale tady i ve světě to funguje to tak, že každý něco za něco chce. Možná bych doporučil najít si nějaký sport a v tom sportu bude spousta lidí, s kterými si vytvoří vztahy a kteří pomůžou a něco doporučí.

A hlavně víc slušnosti a neutvářet svá pravidla. Dodržovat zákony, aby to tu zůstalo hezké a stejné.

SOUSEDSKÉ VZTAHY

Jak vycházíte s práci v kolegy?

V pohodě vycházím.

Na koho se obracíte, když potřebujete pomoc?

Na kamarády.

S kým trávíte volný čas? Máte mezi Čechy přátele?

Trávím volný čas s kamarády, kteří jsou Češi, Ukrajinci, Rusové. Ale někdy volný čas trávím i sám, jdu do přírody, udělám si procházku, vypnu telefon a chvíli jsem sám. Omezují telefon, protože jsem docela závislý na telefonu v tom smyslu: musím vyřídit zprávy z práce, s někým se domluvit apod.

Informant číslo 3

Identifikační otázky

Pohlaví: žena

Věk: 24

Rok narození: 1994

Národnost: UKR

Délka pobytu v ČR: 4 roky

Co vás vedlo k tomu, že jste se přestěhovala do České republiky? Co bylo hlavní důvodem?

Hlavní důvod, proč jsem se přestěhovala do České Republiky bylo studium. Můj tatínek má kamaráda z Česka, je taky Ukrajinec, který tady pracuje skoro 8 let a doporučil mému tatínkovi ČR, protože je multikulturní stát, je to tady velmi hezké, centrum Evropy a je to nejlepší země pro studium, která má bezplatné vzdělání, což je velké plus. Můj tatínek mi tedy nabídnul příležitost studovat v ČR. Potom jsme začali společně vyhledávat možnosti a našli jsme jednou firmu, se kterou jsme začali spolupracovat.

Jak jste se připravovala na příchod do České republiky? Co vše se dělo ještě před Vaším odjezdem?

Sbírala jsem hromadu dokumentů (potvrzení, přihlášky, osvědčení apod.) všechno sama a s tatínkem. Vyhledávali jsme různé spoje a jen formální záležitosti.

Jak byl Váš první dojem při příchodu/přiletu do České republiky?

Když jsem přijela, nechápala jsem, co se děje, všechno bylo jako ve spánku. Do poslední chvíle jsem nevěřila, že se nacházím v České republice. Ani si nepamatuji, co mě víc zaujalo nebo jaký byl můj první dojem, možná jsem měla šok.

Jaká byla Vaše očekávání? Jak jste si Českou republiku představovala?

Nikdy jsem nebyla v Evropské unii, proto jsem netušila, jak to tu vypadá, ale představu jsem měla takovou, že je tady velmi čisto, kvalitní cesty a auta. Přestavovala jsem si lidi tolerantní a zdvořilé.

Jaký byl Váš první den v ČR?

Pamatuji si, že přijela jsem do Prahy a pak hned odjela do Českých Budějovic. Potom jsem přijela do penzionu, ve kterém jsem pak bydlela celý rok. První, co jsem udělala bylo, že jsem se převlékla, pak jsem šla k paní ředitelce a ona nám vysvětlila pravidla, podepsala jsem různé papíry. Potom jsme se šli společně podívat do města, bylo nás cca 30 lidí. Šli jsme na náměstí, byl to neuvěřitelný zážitek, hlavně se na tom náměstí bylo lehké ztratit. Bylo pro mě překvapující, když jsem potkala sportovce, kterému bylo cca 60 let, neočekávala jsem, že i lidé v takovém věku sportují. Večer jsem napsala rodičům, že je všechno v pořádku a pak šla spát.

OBLASTI INTEGRACE

A: PRÁCE

Jaké vykonáváte zaměstnání/studium?

Studuji VŠTE obor logistika a ekonomika, studium probíhá v češtině a jsem ve 2. ročníku.

Popište mi Váš všední pracovní den (od rána do večera).

Vstávám brzo, 1 hodinu před zahájením výuky. Snídám, udělám ranní rituály a jdu na zastávku, dojedu do školy, odsedím různé přednášky a semináře, mezi přednáškami můžu potkat někoho z „našich“, protože s českou národností moc nekomunikuji. Jdu na procházku po škole nebo do obchodu, někdy k někomu na návštěvu nebo občas chodím na brigádu a pak jedu domů.

Jak jste danou práci získala? Kdo Vám ji doporučil? Kdo Vám v práci pomáhá?

Všechno jsem zjistila sama. Nikdo mi s ničím nepomáhal. Zjistila jsem, že za pomoc lidé chtějí peníze.

S jakými největšími překážkami se v práci setkáváte?

Největší překážku pro mě dělá znalost jazyka, že moc nerozumím. Taky je velká překážka finanční, kvůli válce na Ukrajině máme s ČR velký rozdíl ve výplatách, v cenách na jídlo, dopravu apod., proto si musím přivydělat.

Setkala jste se s diskriminací v ČR? Prosím – pokud ano, napište, co se Vám stalo...

Potkala jsem se s diskriminací několikrát na brigádách. Například, když je 12 lidí a oni potřebují jen 8 lidí na směnu, dávají přednost Čechům, potom až berou někoho jiného. Nebo například v komunikaci - když slyší přízvuk, nechtějí si s tebou povídat.

JAZYK

Zhodnot'te, jak umíte česky...

Myslím si, že znám češtinu podle certifikátu mezi B1 a B2. Domluvit se můžu, na poslech všechno rozumím, ale dělá mi velký problém gramatika. Potřebuji praxi ve všech oblastech, ale nějak se mi nedaří navázat dobrý kontakt s Čechy.

Co Vám nejvíce pomohlo v rámci výuky češtiny? Kdo Vám nejvíce pomohl? Co byste doporučila ostatním při výuce češtiny? Jak se podle Vás mohou co nejlépe naučit česky?

Pomohla mi nejvíce komunikace se Čechy, na začátku. Kurzy češtiny mi nedaly až tak velký přínos.

Určitě se dívat na filmy v češtině s titulky, čist pohádky.

KULTURA

Popište, kdy jste si začala myslet, že do České republiky patříte?

Ne, myslím si, že nepatřím do České republiky, ale využívám tuto příležitost být tady. Chtěla bych tady zůstat, ale cítím se být cizinkou v této společnosti.

Kde se cítíte doma? V ČR nebo ve své rodné zemi?

Ani nevím, kde se cítím doma. Když přijedu na Ukrajinu, cítím se dobře, protože tam jsem byla od malička, ale když jsem na Ukrajině tak mě stejně napadají myšlenky, co

budu dělat, až se vrátím nebo co musím zařídit tady. V České republice se mi stýská po Ukrajině a plánuji, kdy tam pojedu, s kým bych se chtěla setkat. Možná se víc cítím doma na Ukrajině, ale je mi líto, že naše země nedokáže vytvořit takový systém jako v Česku a taky není tak rozvinutá země.

Jak se liší české tradice od Vašich?

V Česku je naprosto odlišné jídlo. Nejlepší z jídla je česnečka a vepřové koleno, k pití je to pivo, myslím si, že na Ukrajině nemáme takové pivo. Líbí se mi, že tady neřeší co mají na sobě, že lidi jsou uvolnění a přátelští, hodně sportují a prostě žijí svůj život.

Ukrajinci mají tendenci vždycky nosit jen drahé obleční, drahý telefon, ale při tom nemají finance na jídlo nebo si jít někam sednout, že jim moc záleží na názoru ostatních.

Pak se liší tím, že máme jiné svátky, tradice. Například na Velikonoce Češi mají pomlázku, že chodí a bijí dívky, aby ženy byla krásné a mladé.

Popište, co děláte o víkendu (od rána – do večera)...

O víkendu většinou jezdím do Prahy, málokdy zůstávám v Českých Budějovicích. Pro mě jsou Budějovice malé město, jsem zvyklá na větší aktivitu, v Praze jsou pořád nějaké akce, aktivita, galerie a dá se tam dělat mnoho různých zajímavých činností.

Co byste doporučila Vašemu krajanovi, kdyby chtěl přijet do České republiky? Na co si má dát pozor? Na koho se může obrátit?

Před příjezdem do Česka si musí člověk uvědomit, že je sám. Rodina, přátelé jsou daleko a musíš zvládat všechno sám. V České republice jsi pro ně vetřelec, ať to zní hrubě, ale tady nikdo o tebe nemá zájem, musíš, jak možno nejrychleji dospět a řešit problémy samostatně.

Musí si dát pozor na všechno. Být vždy připraven a počítat s tím, že to není lehké. Určitě tady existují různé organizace, ale nevím přesně jaké.

SOUSEDSKÉ VZTAHY

Jak vycházíte s práci v kolegy?

Docela dobře.

Na koho se obracíte, když potřebujete pomoc?

Na různé organizace v Českých Budějovicích.

S kým trávíte volný čas? Máte mezi Čechy přátele?

Většinou čas trávím mezi Ukrajinci, s Čechy málokdy trávím čas. Zdá se mi, že oni sem mnou nechtějí navázat kontakt nebo přátelský vztah. Někteří z nich se mi zdají nezodpovědní, často se mi stalo, že jsme si domluvili schůzku a ani nedali vědět, že nepřijdou.

Informant číslo 4

Identifikační otázky

Pohlaví: Muž

Věk: 37

Rok narození: 1980

Národnost: Ukr

Délka pobytu v ČR: 9 let

Co vás vedlo k tomu, že jste se přestěhoval do České republiky? Co bylo hlavní důvodem?

Celý život cestuji, pracoval jsem jako průvodčí ve vlaku s mezinárodním rozsahem, hlavním důvodem byly pracovní příležitosti a také osobní důvody. V průběhu práce jsem viděl báječné věci mimo Ukrajinu, a proto jsem chtěl zkusit něco nového. Osud mi přichystal dárek, zavolal mi kamarád z Česka a měl zajímavou nabídku práce.

Jak jste se připravoval na příchod do České republiky? Co vše se dělo ještě před Vaším odjezdem?

Bylo to 10 let zpátky a akorát vycházelo na moje narozeniny. Jak jsem říkal, rád cestuji, a proto jsem se rozhodoval, kam pojedu. Rozhodnutí padlo na Německo nebo Česko a vybral jsem Česko. „Papíry“ připravila agentura, zbytek byl spontánní, sbalil jsem pár věcí a ihned odjel do Česka.

Jak byl Váš první dojem při příchodu/přiletu do České republiky?

Po vystoupení z autobusu mě nejvíc překvapila cedulka „Pozor“, kterou jsem viděl pořád a všude.

V ruštině a ukrajinštině to slovo znamená hanba nebo ostuda (smích).

Potom se mi určitě líbila příroda, je tu nádherně.

Jaká byla Vaše očekávání? Jak jste si Českou republiku představoval?

Nevěděl jsem ani neměl určitou představu ohledně Česka. Možná tak jsem si představoval přírodu.

Jaký byl Váš první den v ČR?

Přijel jsem do Česka dva dny před narozeninami, vystoupil jsem v Praze a musel jsem se dostat do Českých Budějovic. Čekal jsem na AN Želivského 5 hodin, neměl jsem ani telefon, ani českou měnu, protože jsem čekal na kamaráda, který slíbil, že přijede, ale nedorazil. A nakonec přijeli naprosto jiní lidé, s kterými do dneška kamarádím.

OBLASTI INTEGRACE

A: PRÁCE

Jaké vykonáváte zaměstnání/studium?

Pracuji v Českých Budějovicích jako operátor na lisovacím stroji.

Popište mi Váš všední pracovní den (od rána do večera).

Většinou pracuji na odpolední a noční směny, proto mám ráno kolem poledne. Vzbudím se, udělám ranní rituály, někdy si jdu něco vyřídit do města a pak jdu do práce.

Jak jste danou práci získal? Kdo Vám ji doporučil? Kdo Vám v práci pomáhá?

V práci už všechno zvládám sám, ale jak jsem předtím uvedl, můj kamarád mi nabídl tuto práci.

S jakými největšími překážkami se v práci setkáváte?

Vyházím z kolegy, nemám žádné překážky, možná jen drobné pracovní záležitosti.

Setkal jste se s diskriminací v ČR? Prosím – pokud ano, napište, co se Vám stalo...

Možná, ale dělám si z diskriminace srandu, neberu to osobně, ani si toho nevšímám.

JAZYK

Zhodnoťte, jak umíte česky...

Myslím si, že znám češtinu dostatečně, poslechu rozumím, mluvím srozumitelně, gramatiku znám dobře. Složil jsem zkoušky na trvalý pobyt.

Co Vám nejvíce pomohlo v rámci výuky češtiny? Kdo Vám nejvíce pomohl? Co byste doporučil ostatním při výuce češtiny? Jak se podle Vás mohou co nejlépe naučit česky?

Nejvíc mi pomohla komunikace a poslech radia.

Nejvíc mi pomohli kamarádi.

Mé doporučení pro ostatní je hlavně mluvení a mluvení, díky tomu se podaří nejlépe naučit česky.

KULTURA

Popište, kdy jste si začal myslet, že do České republiky patříte?

Od okamžiku, kdy jsem začal rozumět a mluvit česky.

Kde se cítíte doma? V ČR nebo ve své rodné zemi?

Teď se víc cítím doma v Česku než na Ukrajině.

Jak se liší české tradice od Vašich?

Mám ukrajinskou tradiční košili „vyšivanku“, mám rád své tradice. Mám taky moc rád, že tady mají kroje a váží si toho. Ale silně se neliší, jediné se liší v zaměření církví, proto máme odlišné svátky. Odlišnost je také v jídle, na Ukrajině mám rád boršč a v Česku mám rád česnečku.

Popište, co děláte o víkendu (od rána – do večera)...

Vstávám, kdy se mi zachce, většinou jezdím na Moravu, výlety, zámky. Když nejedu na Moravu, sportuji tady na bruslích, kole apod. A večer se setkávám s přáteli.

Co byste doporučil Vašemu krajanovi, kdyby chtěl přijet do České republiky? Na co si má dát pozor? Na koho se může obrátit?

Doporučil bych tebe, vím, že se v tom vyznáš. Pak možná nějaké zařízení pro cizince, potom zjistit základní informace na internetu. Byl jsem na Charitě, poradili mi a pomohli mi vyřídit mé problémy.

SOUSEDSKÉ VZTAHY

Jak vycházíte s práci v kolegy?

Vycházím se s kolegy dobře, až na výjimky, například když přijmou nového zaměstnance, ten mi vždycky rozladí stroj.

Na koho se obracíte, když potřebujete pomoc?

Rodina nebo kamarádi, oni mi vždycky pomůžou.

S kým trávíte volný čas? Máte mezi Čechy přátele?

Ano, mám přátele mezi Čechy a taky mám přátele mezi Ukrajinci. Vždycky rádi chodíme na pivo nebo cestujeme společně.

Informant číslo 5

Identifikační otázky

Pohlaví: Muž

Věk: 30

Rok narození: 1988

Národnost: Ukr

Délka pobytu v ČR: 13 let

Otázky pro narativní interview:

Co vás vedlo k tomu, že jste se přestěhoval do České republiky? Co bylo hlavní důvodem?

Hlavním důvodem bylo, že po rozvodu s mým otcem, moje maminka odjela do Českých Budějovic za kamarádkou podnikat a po roce v Čechách mi nabídla přestěhovat se do Česka. Bylo mi v té době 15-16 let. Hlavním důvodem bylo v podstatě studium a následně to už přešlo do života, a tak jsem tady zůstal.

Jak jste se připravoval na příchod do České republiky? Co vše se dělo ještě před Vaším odjezdem?

Vůbec nijak, spíš jsem se loučil s kamarády, jelikož jsem byl puberták.

Jak byl Váš první dojem při příchodu/příletu do České republiky?

Překvapilo mě, že děti a mládež postávají na zastávkách MHD již kolem 6 ráno, což je ve srovnání se školou na Ukrajině docela brzo.

Jaká byla Vaše očekávání? Jak jste si Českou republiku představoval?

Neměl jsem určitou představu, dokonce jsem si myslel, že je to stále Československo, protože některé mapy ve škole jsme měli starší.

Jaký byl Váš první den v ČR?

Přijeli jsme ráno společně s maminkou ve středu, dopoledne jsme strávili rozbalováním věcí a pak odpočinkem, potom jsme se prošli městem a obchody. Večer jsem vyrazil na vlastní pěst na procházku a byl jsem překvapen, jak bylo vylidněné město, například na Lannovce, kterou jsem šel, a říkal jsem si v duchu, že někde musí být nějaký koncert nebo jiná společenská událost. Druhý den jsem šel na pohovor do školy a od následujícího týdne jsem nastoupil do druhého pololetí 9. třídy.

OBLASTI INTEGRACE

A: PRÁCE

Jaké vykonáváte zaměstnání/studium?

Jsem podnikatel v elektronice, podnikám už 7 let.

Popište mi Váš všední pracovní den (od rána do večera).

Protože jsem podnikatel, nemám rozdíl mezi pracovními dny a víkendy, mám každý den skoro stejný, dělám práci, co mě baví. Mám běžný harmonogram jako ostatní lidé. Vstávám, jdu do práce, vyřizuji věci v práci a pak jdu domů.

Jak jste danou práci získal? Kdo Vám ji doporučil? Kdo Vám v práci pomáhá?

Příležitosti, přátelé a souběh okolností. Přihodily se příležitosti a jisté okolnosti, za kterých jsem se rozhodl podnikat. Podnikání mě již napadlo na vysoké škole, neboť jsem měl potíže s vízem a nemohl jsem si vyřídit pracovní vízum.

S jakými největšími překážkami se v práci setkáváte?

Konkurence a určitým způsobem diskriminace, protože jsem občan jiné země, tak se do jisté míry setkávám s nějakým druhem diskriminace.

Setkal jste se s diskriminací v ČR? Prosím – pokud ano, napište, co se Vám stalo...

Ano, v práci i v osobním životě. Ať už na začátku bylo „Jsi v Čechách, tak mluv česky.“, čemu rozumím, ale často to znělo rozkazovacím tonem nebo způsobem. Nebo útoky ve smyslu: „Táhni domů, ty Ukrajince za...“ nebo „Táhni bojovat domů za svou vlast!“, což mi přijde absurdní, jelikož pro mě Ukrajina a Rusko jsou jedním domem.

JAZYK

Zhodnoťte, jak umíte česky...

Myslím si, že docela dobře, ale jak říkal V. I. Lenin: „Učit se, učit se a ještě jednou učit se,“; takže zdokonalování neuškodí.

Co Vám nejvíce pomohlo v rámci výuky češtiny? Kdo Vám nejvíce pomohl? Co byste doporučil ostatním při výuce češtiny? Jak se podle Vás mohou co nejlépe naučit česky?

Určitě moje komunikativnost, zvědavost a poslech z televize, běžná interakce v rozhovoru. Doporučil bych ostatním větší otevřenost, nebát se vlastních chyb při rozhovoru, samozřejmě komunikace s místním obyvatelstvem.

KULTURA

Popište, kdy jste si začal myslet, že do České republiky patříte?

Myslím si, že tak po 5 letech. Začalo mi chutnat pivo.

Kde se cítíte doma? V ČR nebo ve své rodné zemi?

Protože žiju druhou půlku života v Česku, myslím si, že momentálně se cítím doma v Čechách, ale Ukrajina zůstane mým domovem. Ukrajina je matkou, co mě porodila a Česko je macechou, co mě dovychovala, macechou, která nebyla tak zlá.

Jak se liší české tradice od Vašich?

Tradice se většinou udržují na vesnici. Tradice jsou ve Čechách zachované, na Ukrajině taky. V Čechách se mi moc líbí zachování klasických českých hospod, je to mizící druh v Evropě jako takové. Tyto hospody jsou nahrazované mnohem modernějšími a tím víc bezduchými podniky. Na Ukrajině se dodržují náboženské svátky, církve má k lidem blíž než tady ve Čechách. V Čechách podle mého názoru se víc slaví komerčnější svátky, třeba den nezávislosti většinou slaví celý stát a v každém městě se lidé nahnou do ulic a slaví, například, když Češi vyhrají mistrovství ve hokeji. Nejvíce se mi líbí v české kultuře písnička Dalibora Jandy Žít jako kaskadér.

Popište, co děláte o víkendu (od rána – do večera)...

Trávím volný čas jako ostatní lidi - cestuji, chodím do hospody, sportuji nebo jsem doma.

Co byste doporučil Vašemu krajanovi, kdyby chtěl přijet do České republiky? Na co si má dát pozor? Na koho se může obrátit?

Doporučím svému krajanovi, aby byl přátelštější a zkusil pochopit místní mentalitu. Musí si dát pozor na průšvihy s policií, protože to může způsobit problémy s pobytem na území ČR. Obrátit se může na poradny pro cizince, charity a na krajany, případně na ostatní lidi, protože si myslím, že se najdou slušní lidé.

SOUSEDSKÉ VZTAHY

Jak vycházíte s práci v kolegy?

S kolegy ve práci vycházím dobře. Až na to, že nevím proč, ale většina Čechů počítá s tím, že Ukrajinec by to měl oddřít za ně.

Na koho se obracíte, když potřebujete pomoc?

Na Boha, rodinu a kamarády. Jendou jsem využil sociální poradnu pro cizince, byl jsem spokojený, ale víckrát jsem už nemusel.

S kým trávíte volný čas? Máte mezi Čechy přátele?

Se svou snoubenkou a s přáteli. Ano, mám mezi Čechy přátele.

Informantka číslo 6

Identifikační otázky

Pohlaví: žena

Věk: 28

Rok narození: 1989

Národnost: RUS

Délka pobytu v ČR: 18 let

Co vás vedlo k tomu, že jste se přestěhovala do České republiky? Co bylo hlavní důvodem?

Mně bylo 10 let, takže to byla spíše iniciativa rodičů, táta si už dlouho přál odjet do zahraničí za lepším a klidnějším životem, jelikož byl na vojně v Německu, tak už od mládí věděl, že v Evropě je ten život jednodušší než v Rusku.

Jak jste se připravovala na příchod do České republiky? Co vše se dělo ještě před Vaším odjezdem?

Nic těžkého, rodiče šetřili peníze na cestu už delší dobu, táta byl poslán do války do Čečenska, právě proto jsme se rychle rozhodli uprchnout do Čech, tenkrát ještě byl bezvízový režim. Takže jsme si sbalili to nejdůležitější, rozloučili se s příbuznými a vydali se vlakem do České republiky žádat o azyl. Já, táta, máma a starší sestra.

Jak byl Váš první dojem při příchodu/přiletu do České republiky?

Bylo to neuvěřitelné, jako bychom přijeli do pohádky.

Jaká byla Vaše očekávání? Jak jste si Českou republiku představovala?

Bylo mi 10, očekávání bylo takové nepředstavitelné, jako bych jela do jiného světa, jiné reality, jako bychom se dostali z klece na svobodu. Neměla jsem konkrétní představu, ale měla jsem blížící se pocit lepšího života, jako utržení ze řetězu.

Jaký byl Váš první den v ČR?

První den byl cestovní a náročný, z Prahy jsme jeli taxíkem do Vyšší Lhoty, dorazili jsme tam v noci, odevzdali se do azylového tábora, naše osobní věci byly prohledány a

potom nás ubytovali na jednu noc na kovové postele bez povlečení, matrace byly pouze v igelitu, ale druhý den už nám přidělili jiný pokoj a vše potřebné pro žití.

Obyčejný život slušného občana, nenarušujícího zákony, užívajícího si života naplno, úspěšně jsem vystudovala v ČR základní školu, všeobecné gymnázium a univerzitu, hodně cestuju po celém světě, včetně rodného Ruska, mám hodně dobrých přátel všech národností, jsem svobodná, mám trvalý pobyt v Jižních Čechách, při studiu jsem si vždy přivydělávala brigádami a dnes jsem již 3,5 roku zaměstnaná nastálo, moje práce mě baví a jsem spokojená se vším, co mě v životě potkalo i poučilo.

OBLASTI INTEGRACE

A: PRÁCE

Jaké vykonáváte zaměstnání/studium?

Operátor technické podpory. Co se týče mé nynější práce v v telekomunikačních službách na ruské lince, studovala jsem v Českých Budějovicích ruštinu pro mezinárodní obchod, studovala jsem jí proto, že jsem nechtěla zapomenout svou rodnou řeč, ale jinak většina oboru samozřejmě byla v češtině, také jsem studovala německý a anglický jazyk. Nejprve jsem si po studiu přivydělávala v Českých Budějovicích jako číšnice, ale nakonec díky jobs.cz, jsem si našla práci ve svém oboru. Pracuji v ruštině, v angličtině i v češtině, máme tím pádem i různé kolegy, jsou to Rusové, Ukrajinci a jiní obyvatelé SNG, jsou to také samozřejmě Češi, také anglicky mluvící, jelikož je tato společnost mezinárodní, tak si tam každý opravdu přijde na své a najde si kamarády, se kterými si rozumí. Kolegové jsou skvělí, žádné drby a pomluvy se u nás nevyskytují, a pokud někde jsou, tak o tom ani nevím.

Popište mi Váš všední pracovní den (od rána do večera).

Ráno vstanu, nasnídám se, dám si kávu, zajdu do fitka, jedu do práce MHD. Pracuji obvykle 8 hodin, pomáhám klientům řešit jejich programové problémy s operačními systémy na jejich zařízeních. Mám hodinový oběd a dvě přestávky, po práci si někdy zajdu, záleží, co se kde děje a pak jedu domů spát.

Jak jste danou práci získala? Kdo Vám ji doporučil? Kdo Vám v práci pomáhá?

Našla jsem si ji na jobs.cz, prošla jsem pohovor a vzali mě, v práci mi pomáhají všichni kolegové, kdo má zrovna čas a ví odpověď.

S jakými největšími překážkami se v práci setkáváte?

Já žádné překážky v práci nemám, jen by to chtělo více dovolené a větší plat, jinak kolektiv báječný, a to je hlavní. Občas akorát dovolená se neřeší snadno.

Setkala jste se s diskriminací v ČR? Prosím – pokud ano, napište, co se Vám stalo...

Jen v dětství, slovní šikana na základní škole, drby od slečen, ale jinak nic závažného, nikdy jsem se necítila jinak, protože jsem se rychle naučila česky, jakmile není přízvuk, tak není ani diskriminace.

JAZYK

Zhodnoťte, jak umíte česky...

Na 1, skoro jako rodilý mluvčí. Když jsem přijela do České republiky, česky jsem neuměla ani slovo, bylo mi 10 let, takže když jsem nastoupila do 4. třídy, během roku jsem se to velice rychle naučila, mluvila jsem jako rodilý mluvčí, měla jsem trojku z češtiny ve 4. třídě. Potom už jsem většinou měla dvojku nebo jedničku, pro mě je čeština velice lehká, myslím si, že bych dokázala snad jakékoliv povolání, většinou ani nikdo nepozná, že jsem z Ruska. Ale protože teď se hodně bavím s Rusy a Ukrajinci, tak se mi trochu objevil ruský přízvuk. Češtinu jsem se učila na základní škole, v gymnáziu, na univerzitě, i v českém prostředí jsem pracovala, díky tomu nemám s místními obyvateli absolutně žádný problém. Co se týče gramatiky, ta mě baví nejvíc ve všech jazycích, takže ani v českém jazyce mi gramatika nedělala žádné problémy, když jsem ještě studovala, teď se možná sem tam nějaká chyba vyskytne.

Co Vám nejvíce pomohlo v rámci výuky češtiny? Kdo Vám nejvíce pomohl? Co byste doporučila ostatním při výuce češtiny? Jak se podle Vás mohou co nejlépe naučit česky?

Mě pomohla základní škola a integrace ve společnosti, nejlépe se jazyk naučíte v kolektivu, kterého jazyk je potřeba se naučit, takže komunikovat s místními obyvateli ve všedním životě.

KULTURA

Popište, kdy jste si začala myslet, že do České republiky patříte?

Já patřím do světa, kde jsou moje rodiče, tam patřím, takže od první chvíle, co jsem pocítila nohou ČR.

Kde se cítíte doma? V ČR nebo ve své rodné zemi?

Cítím se doma v ČR, ale i v Rusku tam, kde mám milující příbuzné, za kterými jezdím.

Jak se liší české tradice od Vašich?

Tak liší, jiné zvyky na svátky, hlavně nemáme žádné mlácení pomlázkami.

Co se týče tradic, Rusové mají na Nový rok Dědu Mráze a Sněhurku, právě oni v poslední prosincový den rozdávají dětem pod stromečkem dárky, často za písničku nebo básničku. Rusové mají též hodně různých přípitků do nového roku, ať je hodně dlouhý, zdravý a úspěšný. Vánoce mají Rusové 7. ledna a spíše se jedná o svátek pro věřící, kdy se dům očišťuje od zlých duchů, lidé se modlí, prochází rohy v domě se svíčkou, pokapávají je svatou vodou, také noc ze 6. na 7. ledna je vhodná pro věštění, jaký bude nastávající rok, pánev se položí obráceně na stůl, na ní se zmáčkne třeba nepotřebný papír od novin, který se zapálí, až se plamen uklidní, na zdi naproti vidíš obrazce, které mají svůj smysl, takový bude rok, naproti pánvi stojí svíčka, která právě dělá ten stín, pánev se dá otáčet a papír tím pádem mění tvar, je to moje oblíbená tradice. Svátky podle jména Rusové neslaví a ani nikomu nic nepopřejí.

Popište, co děláte o víkendu (od rána – do večera)...

Cestuji někam za kamarády, sportuji nebo chodím do sauny, takže je to různé, nedá se to popsat. Jsem velmi aktivní.

Co byste doporučila Vašemu krajanovi, kdyby chtěl přijet do České republiky? Na co si má dát pozor? Na koho se může obrátit?

Neporušovat zákony, vyřídit si potřebné doklady, pracovní vízum, studijní, jak to jen půjde. Na mě se může obrátit, poradím mu instituce, kam se obrátit, až to sama zjistím, záleží na situaci. Co bych asi tak doporučila svému krajanovi, jak se dostat do České republiky, a jak se mít dobře? Existuje několik možností, jak se sem úspěšně přestěhovat, buď se dá udělat pracovní vízum, spousta firem totiž nabízí dobrou práci i s tím, že vám pomůžou přímo z rodné země, zařídí vám pracovní vízum i práci ve své firmě, člověk si to může nechat zpracovat do té doby, než třeba i dostane trvalý pobyt. Také je tu další možnost, pokud člověk splňuje nějaké podmínky pro uprchnutí ze země.

Myslím třeba války, finanční stránka, ekonomická situace země, či jiné obtížné situace, tak jsou v České republice uprchlické tábory, které poskytnou cizinci vše potřebné k životu, do té doby, než dostane azyl. Pokud však cizinec nesplňuje podmínky pro získání azylu, může se nacházet v azylovém řízení tak dlouho, dokud nevyprší lhůta, že je v Čechách tak dlouho, že si může požádat o trvalý pobyt, tím pádem ho zákonně získá a šťastně si žije v Čechách. V uprchlických táborech zažije člověk nádherný život, pokud je to dítě, tak si získal spoustu dobrých kamarádů na celý život. Uprchlický tábor nabízí vše možné pro integraci do českého prostředí, je tam výuka českého jazyka, různé volitelné kroužky, sportovní aktivity, také výlety po České republice - kolikrát člověk uvidí celou Českou republiku, aniž ještě umí český jazyk, kolikrát ani neví jak se ta místa nazývají a potom zpětně, když už se do těch míst samostatně podívá, říká si, já už jsem tady byl. Poslední možnost, která je mi známa, je přestěhovat se do České republiky na vlastní pěst, pokud člověk má nějakou firmu a podniká, o tom já už sama moc nevím, takže by si to musel zjistit u někoho, kdo s tím má zkušenosti. Takže všechny tyto 3 možnosti bych doporučila, ale nejradši bych zvolila tu, kdy ti rovnou firma zařídí práci.

Na co si má dát pozor? Nevěřit neproověřeným osobám a soukromým organizacím, nejlépe je se obrátit na známou organizaci pro pomoc cizincům nebo církvev.

SOUSEDSKÉ VZTAHY

Jak vycházíte s práci v kolegy?

Báječně.

Na koho se obracíte, když potřebujete pomoc?

Já většinou potřebuji občas psychicky podpořit, takže na rodinu nebo přátele. Jinak málokdy mám nějaké neřešitelné problémy. Se zdravím se obrátím na doktora, s protiprávním jednáním na Policii ČR.

S kým trávíte volný čas? Máte mezi Čechy přátele?

Ano mám, mám hodně dobrých přátel mnoha slovanských národností, takže trávím čas podle toho, kdo ho zrovna chce trávit se mnou. Jak již jsem říkala, vyměnila jsem v České republice hodně škol, bylo to hlavně z toho důvodu, že jsme se pořád stěhovali, protože jsme hledali lepší bydlení. Nikdy jsem neváhala. Vždy jsem šla na školu, která zrovna v tom městě byla a díky tomu, mám mezi Čechy hodně přátel, ale ze třídy jich

mám vždycky tak 5, se kterými se bavím, s někým mám prostě jiné názory, jiní si zkrátka vybrali jinou životní cestou než já, proto ne se všemi bavím, ale každopádně mám přátele. V Nových Hradech, v Českých Budějovicích, v Praze, v Hradci Králové a v jiných městech a vesnicích. Mám také mezi přáteli cizince z Kavkazu, z Ukrajiny, z Ruska a jiných zemí. Je to hlavně díky tomu, že zamlada, jsme hodně jezdili na dětské tábory pro cizince a tam jsem se seznámila s dobrými kamarády, bydlí různě v České republice, a právě s nimi často trávím volný čas. Jezdím k nim na víkendy, naši oblíbenou zábavou je sport.

Informantka číslo 7

Identifikační otázky

Pohlaví: Žena

Věk: 23 let

Rok narození: 1994

Národnost - Kazaška

Délka pobytu v ČR: 4 roky

Otázky pro narativní interview:

Co vás vedlo k tomu, že jste se přestěhovala do České republiky? Co bylo hlavním důvodem?

Chtěl jsem studovat v zahraničí a dozvědět něco nového o nové kultuře. Hlavním cílem je studium.

Jak jste se připravovala na příchod do České republiky? Co vše se dělo ještě před Vaším odjezdem?

Hlavní přípravou bylo shromažďování dokladů pro vízum a očekávání víza, ale příliš jsem se nepřipravovala k přestěhování.

Jak byl Váš první dojem při příchodu/přiletu do České republiky?

První silným dojmem při vstupování do ČR bylo klima. Přijela jsem na konci září, v Kazachstánu už bylo 0 stupňů, v České republice + 20 a já jsem přijela v teplém kabátu. Další věc, která mě zaujala, byla architektura, domečky z minulého století, kamenné ulice. Měla jsem pocit, že jsem se dostala do středověku.

Jaká byla Vaše očekávání? Jak jste si Českou republiku představovala?

Před příchodem do České republiky jsem nikdy nebyla v zahraničí, a proto si nedokázala představit, co musím čekat.

Jaký byl Váš první den v ČR?

Byl horký zářijový den. Dostala jsem se do svého nového domova po dlouhém letu s přestupy, čekání na letišti a dvouhodinové jízdě do Č.Budějovic. Hned po příjezdu jsem si vybalila, nakoupila potraviny a spojila se s blízkými. Byl to velmi dlouhý den.

Bydlím v Českých Budějovicích, na kolejích od JČU. V dnešní době studuji, ale nepracuji, čas od času chodím na brigády. Ve volném čase cestuji a trávím čas s přáteli. Komunikuji s Rusy i Čechy. Teď plyně mluvím česky.

OBLASTI INTEGRACE

A: PRÁCE

Nepracuji, ale studuji.

Jaké vykonáváte zaměstnání/studium?

Jsem studentka JČU 3. ročníku v oboru „Ruský jazyk pro evropský a mezinárodní obchod“. Studium probíhá ve dvou formách, a to v ruštině a v češtině, další doplňující jazyky jsou angličtina a španělština. Letos plánuji uspět u státnic a obhájit bakalářskou práci.

Popište mi Váš všední pracovní den (od rána do večera).

Obvykle vstávám hodinu před zahájením školy. Umyji se, dám si snídani a pak vyrazím do školy. Mám nabitý rozvrh, a proto skoro celý den jsem ve škole. Pak přijdu domů, uvařím si večeři a po večeři jdu občas do knihovny nebo do obchodu. Pak se vrátím domů a dívám se na seriál nebo film. Občas se stavím za kamarády na návštěvu nebo jdu s někým do kina, divadla, klubu apod.

Jak jste danou práci získala? Kdo Vám ji doporučil? Kdo Vám v práci pomáhá?

Studium jsem si našla sama, pomáhají mi občas spolužáci nebo kamarádi.

S jakými největšími překážkami se v práci setkáváte?

Největší překážka, která mě potkala byla psychologická bariera, pořád přemýšlím, jakým způsobem budou ostatní lidé reagovat.

Setkala jste se s diskriminací v ČR? Prosím – pokud ano, napište, co se Vám stalo...

Neřekla bych, že to je projev diskriminace, ale mnohokrát jsem slyšela neuctivé a znepokojující poznámky k jiným národnostem. Češi jsou velmi kritičtí k jiným národnostem. Ze strany několika spolužáků jsem slyšela, že my cizinci migrujeme do Česka za většími příležitostmi ve vzdělání a kvůli tomu nemají šanci dostudovat. Což upřímně řečeno není pravda, nejsme uprchlíci, ale stejní studenti jako všichni ostatní. Přidám k tomu, že jsem ze střední Asie a často slyším divné komentáře a názory, že žijeme v zaostalém a nemoderním světě. Samozřejmě to není pravda.

JAZYK

Zhodnoťte, jak umíte česky...

Plynně mluvím česky, ale mám silný přízvuk a Češi ihned poznají, že jsem cizinka. Docela mám problém s gramatikou a s formulováním vět.

Co Vám nejvíce pomohlo v rámci výuky češtiny? Kdo Vám nejvíce pomohl? Co byste doporučila ostatním při výuce češtiny? Jak se podle Vás mohou co nejlépe naučit česky?

Dokončila jsem kurzy z češtiny, kde jsme probírali veškeré různé aspekty českého jazyka. Docela mi pomohlo při studování češtiny sledování filmů, a hlavně komunikace s představiteli českého jazyka a kultury.

KULTURA

Popište, kdy jste si začala myslet, že do České republiky patříte?

Nemyslím si, že patřím mezi Čechy, doteď se mezi nimi cítím cizí.

Kde se cítíte doma? V ČR nebo ve své rodné zemi?

Osobně se v Česku a v Kazachstánu cítím pohodlně, ale myslím si, že patřím víc do Kazachstánu, protože tam mám rodinu.

Jak se liší české tradice od Vašich?

Kazachstán je multikulturní země bez předsudků. Pocházím z kazašské, muslimské rodiny, ale s rovným respektem k lidem jiných národností a náboženství. Ctíme tradice, patříme do uzavřené komunity a máme jiné hodnoty. V České republice naopak mnozí věří ve stereotypy, zároveň jsou lidé otevřenější, přátelšší a důvěřiví.

Popište, co děláte o víkendu (od rána – do večera)...

O víkendu spím co nejdéle, jdu nakupovat, koupím si víno a snažím se uvařit něco zvláštního, co jsem dřív nezkusila. Někdy pozvu přátele na návštěvu nebo na procházku do parku. Občas jedu do Prahy nebo někam cestuji po ČR.

Co byste doporučil Vašemu krajanovi, kdyby chtěl přijet do České republiky? Na co si má dát pozor? Na koho se může obrátit?

Doporučuji ochutnat českou kuchyni, navštívit co nejvíce hradů a kostelů, a také využít možnost a příležitost být v přírodě.

SOUSEDSKÉ VZTAHY

Jak vycházíte s práci v kolegy?

Mám docela dobré a přátelské vztahy se spolužáky. Když potřebuji s něčím poradit a pomoci, vyjdou vstříc.

Na koho se obracíte, když potřebujete pomoc?

Neměla jsem problémy, které vyžadují pomoc od někoho. Ale myslím si, že bych se poradila se svými přáteli, na ty bych se obrátila.

S kým trávíte volný čas? Máte mezi Čechy přátele?

Ano, mám mnoho českých přátel, ráda chodím na pivo. Ale většinou trávím čas s rusky mluvícími přáteli.

Využila jste sociální službu nebo Vám pomáhá někdo jiný?

Sociální službu jsem nevyužívala ani na začátku, ani v průběhu, ani teď. Většinou pomáhají starší přátelé, kteří jsou tady delší dobu a už v tom se vyznají.

Informant číslo 8

Identifikační otázky

Pohlaví: žena

Věk: 21 let

Rok narození: 1996

Národnost: RUS

Délka pobytu v ČR: 6 let

Co vás vedlo k tomu, že jste se přestěhovala do České republiky? Co bylo hlavní důvodem?

Cestovala jsem od malička do ČR a líbilo se mi tady. Pak jsem přijala nabídku od rodičů o přestěhování do ČR a odjela jsem, ale iniciativa byla 50 na 50, protože rodiče vzali v úvahu můj názor, pak začali shánět veškeré informace. Po nabídce jsem měla týden na rozhodnutí, brala jsem v úvahu, že mi bylo v té době 15 let a musím všechno zvládnout sama.

Jak jste se připravovala na příchod do České republiky? Co vše se dělo ještě před Vaším odjezdem?

Doklady (hlavně ze školy) + vízum. Studovala jsem češtinu přes Skype – cca 1 rok před odjezdem.

Jak byl Váš první dojem při příchodu/přiletu do České republiky?

Teplo - slunce, příjemní lidé, krásná příroda.

Jaká byla Vaše očekávání? Jak jste si Českou republiku představovala?

Byla jsem v ČR několikrát... poprvé jsem navštívila ČR v 11 letech. A pokaždé se mi tu líbilo strašně moc.

Jaký byl Váš první den v ČR?

Moc si nepamatuji... Měli jsme vystoupení na hudebním festivalu a dostali jsme diplom za 1. místo.

OBLASTI INTEGRACE

A: PRÁCE

Jaké vykonáváte zaměstnání/studium?

Studuji střední školu, letos maturuji. Pracuji jako fotografka a obchodní manažerka ve vlastní firmě.

Popište mi Váš všední pracovní den (od rána do večera).

Vstávám v 7.30 a v 8 h začíná výuka. Po dvou dvouhodinových (cca v 11.30) jdu do kavárny se spolužačkami. A pak máme ještě jednu až dvě dvouhodinové. Pak jedu domů, koukám na videa, učím se, pracuji s fotkami nebo dělám úkoly pro mou druhou pracovní činnost, o které jsem napsala předtím.

Jak jste danou práci získala? Kdo Vám ji doporučil? Kdo Vám v práci pomáhá?

Přes známého jsem se dostala do reklamní agentury a oni mi doporučili školu, kde jsem vystudovala ekonomiku. A momentálně pracuji sama na sebe, přišla jsem na to sama a začalo se mi to dařit.

S jakými největšími překážkami se v práci setkáváte?

Neobjektivní oceňování mých schopností na základě mého původu.

Setkal jste se s diskriminací v ČR? Prosím – pokud ano, napište, co se Vám stalo...

Neřekla bych, že to byla diskriminace, spíš to byl předsudek. Když jsem přijela sem, spolužáci byli docela kritičtí, ale když mě poznali lépe, bylo to dobré.

JAZYK

Zhodnoťte, jak umíte česky...

Češtinu znám celkem dobře, ale mám problém se skloňováním, psaním (hlavně čárky), slovosledem, ale to i v ruštině. Přízvuk už skoro nemám. Napíšu maturitu a dozvím se, jak umím česky. Poslech a čtení mi nedělá žádný problém.

Co Vám nejvíce pomohlo v rámci výuky češtiny? Kdo Vám nejvíce pomohl? Co byste doporučil ostatním při výuce češtiny? Jak se podle Vás mohou co nejlépe naučit česky?

Můj učitel, který mi dal základ - správnou řeč. Hlavní tip je komunikace k češtině non stop, víc číst a psát.

KULTURA

Popište, kdy jste si zača/al myslet, že do České republiky patříte?

Cca po roce a půl. Jednoho dne jsem začala s velkou radostí chodit ven a uvědomila jsem si, že toto město je pro mě blízké, já vím, že tady mám pro mě důležité lidi. Myslím si, že lidé jsou stvoření pro komfort, nejen Češi, ale i ostatní lidé jinde.

Kde se cítíte doma? V ČR nebo ve své rodné zemi?

V ČR.

Jak se liší české tradice od Vašich?

Nevím. Moc podobné. Jiná víra, a proto jsou jiné svátky. Liší se jen trochu.

Co se týče narozenin, je to klasika, sejde se rodina, přátelé, udělá se dort, hodně se pije, jí, baví, griluje, Rusové hodně vaří na narozeniny. Zatímco Češi slaví obvykle večer s jednohubkami, čipsy a chlebíčky, soudkem piva a nějakou kořalkou, Rusové naopak navaří delikates, že by mohli krmit rodinu ještě další tři dny, takže různé saláty, polévky, jídla z masa, dezerty, pije se káva, čaj, džusy, vodka nesmí chybět a spousta dalšího, to už záleží na chuti. To je vše, co bych chtěla popsat k ruským dnešním tradicím.

Popište, co děláte o víkendu (od rána – do večera)...

Každý víkend je něco jiného... cestuji, spím, pracuji, ale nemám přesný harmonogram. Ale většinou jezdím s přáteli někam na výlet nebo dodělávám fotky. Teď velkou část mého času zabírá maturita, protože ve volném čase se věnuji studiu.

Co byste doporučil Vašemu krajanovi, kdyby chtěl přijet do České republiky? Na co si má dát pozor? Na koho se může obrátit?

Jsou charity a centrum pro podporu cizinců, o kterém bohužel málo kdo ví.

SOUSEDSKÉ VZTAHY

Jak vycházíte s práci v kolegy?

Docela dobře, když potřebuji, pomáhají mi a vychází vstříc.

Na koho se obracíte, když potřebujete pomoc?

Na známé... záleží na problému.

S kým trávíte volný čas? Máte mezi Čechy přátele?

S kamarádkami ze školy a s partnerem. Ano, mám mezi Čechy přátele.

Informant číslo 9

Identifikační otázky

Pohlaví: Muž

Věk: 30

Rok narození: 1987

Národnost: RUS

Délka pobytu v ČR: 2,5 roku

Co vás vedlo k tomu, že jste se přestěhoval do České republiky? Co bylo hlavní důvodem?

Hlavní důvod, který mě nutil k přestěhování, byla komplexní politická situace a zkažená a zkorumpovaná společností kolem. Poslední kapkou byl případ, kdy mi někdo v noci rozbil cihlou auto a policista mě přesvědčoval, že psát stížnost nemá smysl a žádný význam, protože nebudou nikoho hledat. Zjistil jsem, že když nemáš hromadu peněz, jsi nikdo. Tehdy jsem si uvědomil, že je čas něco udělat.

Jak jste se připravoval na příchod do České republiky? Co vše se dělo ještě před Vaším odjezdem?

V první řadě jsme čekali, že moje žena dokončí univerzitu. Zároveň jsme navštěvovali soukromé lekce češtiny.

Jak byl Váš první dojem při příchodu/příletu do České republiky?

Příjemně mě překvapila práce sociálních služeb. Byl jsem ohromen, že v malém městě jsou nejméně dvě organizace, které poskytují cizincům bezplatné jazykové kurzy a jsou také připraveni poskytnout jakoukoli pomoc - to je velmi cool!

Jaká byla Vaše očekávání? Jak jste si Českou republiku představoval?

Před přestěhováním jsem byl v ČR několikrát, proto se moje představy obecně setkaly s realitou.

Jaký byl Váš první den v ČR?

Pamatuji si, že bylo velmi horko, přestože byla půlka září.

OBLASTI INTEGRACE

A: PRÁCE

Jaké vykonáváte zaměstnání/studium?

Pracuji jako OSVČ. Jsem vystudovaný IT, nabízím služby ostatním firmám.

Popište mi Váš všední pracovní den (od rána do večera).

Od rána do večera pracuji na počítači. Nemám pracovní dobu, ale mám úkoly, které musím splnit do určité doby, proto se snažím udělat je co nejrychleji. Můžu začít ráno a pracovat třeba 4 hodiny, někdy musím víc. A ve volném čase po práci dělám různé věci, třeba jdu na procházku s manželkou nebo se sejdu s přáteli.

Jak jste danou práci získal? Kdo Vám ji doporučil? Kdo Vám v práci pomáhá?

Danou práci jsem získal sám. Myšlenka na podnikání mě napadla dávno, a proto jsem začal vyhledávat různé informace na internetu ohledně realizace mého nápadu.

S jakými největšími překážkami se v práci setkáváte?

Na začátku znalost češtiny, ale v práci používám angličtinu, proto v práci žádné překážky nemám. Češtinu používám jen v běžném životě.

Setkal jste se s diskriminací v ČR? Prosím – pokud ano, napište, co se Vám stalo...

Ani jednou, ale mnohokrát jsem slyšel o diskriminaci ostatních.

JAZYK

Zhodnoťte, jak umíte česky...

Dal bych si známku 2+ na pětibodové stupnici. Dokážu komunikovat na každodenní témata, jít do jakékoliv instituce, ale ne více. V tuto chvíli pokračuji ve studiu jazyka a pořád plánuji, že si v příštím roce zlepším úroveň znalosti češtiny.

Co Vám nejvíce pomohlo v rámci výuky češtiny? Kdo Vám nejvíce pomohl? Co byste doporučil ostatním při výuce češtiny? Jak se podle Vás mohou co nejlépe naučit česky?

Měl jsem šikovného učitele na kurzech v charitě. Jeho hodiny byly neskutečně skvělé, dělal různé prezentace z historie, zeměpisu a o současném životě v Česku, sdílel informace o kultuře, o tradicích, o svátcích, bylo to velmi zajímavé a velmi mi to pomohlo v prvních etapách studia. Určitě nejdůležitější je komunikace s místním obyvatelstvem, bohužel momentálně mám málo praxe a je to jeden z důvodů, proč je úroveň znalosti mojí češtiny nedostatečná.

KULTURA

Popište, kdy jste si začal/a myslet, že do České republiky patříte?

Docela rychle, asi po 8-9 měsících nepřetržitého pobytu.

Kde se cítíte doma? V ČR nebo ve své rodné zemi?

V ČR.

Jak se liší české tradice od Vašich?

Liší se samozřejmě hodně, ale české tradice jsou mi sympatické.

Popište, co děláte o víkendu (od rána – do večera)...

Jak kdy, ale obvykle trávím víkend úklidem, nákupem na následující týden,

také se snažím jít na procházku nebo se projet na kole. Když se zadaří, jedu někde na výlet.

Co byste doporučil Vašemu krajanovi, kdyby chtěl přijet do České republiky? Na co si má dát pozor? Na koho se může obrátit?

Doporučil bych před příchodem do Česka začít studovat jazyk, aby měl víc praxe. Když bude mít větší problém, co nejrychleji se obrátit na integrační středisko.

SOUSEDSKÉ VZTAHY

Jak vycházíte s práci v kolegy?

Nemám kolegy, ale mám zákazníky, s nimi vycházím dobře.

Na koho se obracíte, když potřebujete pomoc?

Zpravidla se obracím na svou sestru - žije v České republice již více než 10 let a pomáhá mi snadno řešit jakýkoli problém.

S kým trávíte volný čas? Máte mezi Čechy přátele?

Bohužel ještě nemám žádné české kamarády, ale jsem si jist, že se objeví časem.

Informant číslo 10

Identifikační otázky

Pohlaví: Žena

Věk: 25

Rok narození: 1992

Národnost: KAZ

Délka pobytu v ČR: 2,5 roku

Otázky pro narativní interview:

Co vás vedlo k tomu, že jste se přestěhovala do České republiky? Co bylo hlavní důvodem?

Politická, sociální a ekonomická situace v Rusku.

Jak jste se připravovala na příchod do České republiky? Co vše se dělo ještě před Vaším odjezdem?

Přestěhování do ČR jsme s manželem plánovali několik let předem, ale čekali jsme, než dostudují. Cca 9 měsíců před stěhováním jsme začali navštěvovat kurzy češtiny, připravovali nutné doklady.

Jak byl Váš první dojem při příchodu/přiletu do České republiky?

Překvapivě oproti Rusku, že v každém obchodě prodavači tě vždy pozdraví, všichni jsou vstřícní.

Jaká byla Vaše očekávání? Jak jste si Českou republiku představovala?

Již jsem byla v ČR dříve jako turista, takže jsem měla nějakou představu. Představovala jsem si kouzelný stát s krásnou architekturou.

Jaký byl Váš první den v ČR?

Po příletu jsme dojeli do Českých Budějovic vlakem. Ve vlaku nebylo skoro žádné volné místo, proto jsme větší část cesty seděli na chodbě. Pak jsme dojeli od nádraží do bytu taxíkem. Večer jsme oslavili přestěhování v české hospodě.

Bydlím v ČR již skoro 3 roky, líbí se mi tu. Tady se cítím bezpečně, neobávám se o život a zdraví.

OBLASTI INTEGRACE

A: PRÁCE

Jaké vykonáváte zaměstnání/studium?

Pracuji jako lékařka v nemocnici.

Popište mi Váš všední pracovní den (od rána do večera).

Ráno se probudím v 5:00, po snídani cca 1 hodinu jedu do práce autem. V 7 hodin máme hlášení, po hlášení provádíme vizitu na oddělení. Poté přijímám a propouštím pacienty atd. V 15:15 máme odpolední hlášení pro sloužící lékaře. V 15:30 končí pracovní doba, ale většinou ještě zůstávám v práci do cca 17 hodin. Pak po příjezdu domu cca v 18 hodin vaříme s manželem večeři, když máme někdy čas, chodíme na procházky a díváme se na filmy. Cca ve 23 hod. jdeme spát.

Jak jste danou práci získala? Kdo Vám ji doporučil? Kdo Vám v práci pomáhá?

Práci jsem získala přes Ministerstva práce a sociálních věcí. V práci mi pomáhají starší a zkušenější kolegové jako je třeba primář a jeho zástupce.

S jakými největšími překážkami se v práci setkáváte?

Při nástupu do práce největší problém byl s jazykovou bariérou a nedůvěrou pacientů k lékaři z Ruska.

Setkala jste se s diskriminací v ČR? Prosím – pokud ano, napište, co se Vám stalo...

Nejhorší je nedůvěra pacientů a rodiny pacientů k lékaři z Ruska, což vždy mohou poznat podle přízvuku. Jednou syn mého pacienta chtěl natáčet video, jak mu budu

vysvětlovat, co jeho tatínkovi je, aby měl video, kdyby se náhodou něco stalo. Také mám jednu kolegyni z Ruska, která vystudovala medicínu v ČR. Ona jednou ve službě vyšetřovala nějakého Roma, který se vrátil další den, protože si myslel, že doktorka s přízvukem nemůže být zkušená a chtěl vyšetření od českého lékaře.

JAZYK

Zhodnot'te, jak umíte česky...

Český jazyk je pro mě velice těžký. Snažím se naučit mluvit a psát, ale myslím si, že nikdy nebudu mluvit jako Češka.

Co Vám nejvíce pomohlo v rámci výuky češtiny? Kdo Vám nejvíce pomohl? Co byste doporučila ostatním při výuce češtiny? Jak se podle Vás mohou co nejlépe naučit česky?

Nejvíce mi pomohlo, že jsem začala pracovat, musela jsem se naučit mluvit. Naštěstí primář našeho oddělení chce, aby všichni lékaři oddělení psali správně - kontroluje a opravuje každou propouštěcí zprávu, tak že jsem věděla, jaké mám chyby. Podle mě nejlepší praxe češtiny je nástup do práce. Před nástupem do práce jsem navštěvovala kurzy češtiny v centru pro integraci cizinců a v charitě.

KULTURA

Popište, kdy jste si začala myslet, že do České republiky patříte?

Ani nevím, jestli opravdu patřím do České republiky:) Ale cítím se doma v ČR. Již si nemůžu představit, že bych se vrátila Ruska.

Kde se cítíte doma? V ČR nebo ve své rodné zemi?

V ČR.

Jak se liší české tradice od Vašich?

V Kazachstánu máme jiné svátky a tradice, ale stejně jak i muslimské náboženství ctíme i ostatní.

Popište, co děláte o víkendu (od rána – do večera)...

O víkendu se snažím vyspat. Po probuzení se jdu osprchovat, poté připravuji snídani a po snídani jdeme s manželem někam na procházku nebo jezdíme na kolech. Večer jedeme na nákup, vaříme.

Co byste doporučila Vašemu krajanovi, kdyby chtěl přijet do České republiky? Na co si má dát pozor? Na koho se může obrátit?

Doporučila bych co nejdříve nastoupit do práce - to je nejlepší jazyková praxe. Pokud chtějí navštěvovat kurz češtiny zdarma, mají tuto možnost v centru pro integraci cizinců.

SOUSEDSKÉ VZTAHY

Jak vycházíte s práci v kolegy?

V práci mám přátelský kolektiv.

Na koho se obracíte, když potřebujete pomoc?

Když potřebuji pomoc, obrátím se na někoho z kolegů nebo na švagrovou, která bydlí v Čechách již více než 12 let.

S kým trávíte volný čas? Máte mezi Čechy přátele?

Mám několik kamarádů Čechů z práce.

10 SEZNAM ZKRATEK

AKROS - Agentura Kazachské Republiky O Statistice

ČSÚ - Český Statistický Úřad

ČSFR – Česká a Slovenská Federativní Republika

ČR - Česká republika

DLR – Doněcká lidová republika

MVČR - Ministerstvo vnitra České republiky

OSVČ - Osoba samostatně výdělečně činná

SNS - Společenství nezávislých států

UNR - Ukrajinské národní republiky

VO - Výzkumná otázka